

Б Р А Н И Ч

ОРГАН АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ

БРАНИЧ уређује одбор састављен од Владимира Св. Симића,
Др. Видана О. Благојевића и Др. Радоја Ј. Вукчевића, адвоката

САДРЖАЈ:

ЧЛАНЦИ

- Једно поравњање из доба слабе писмености од Драгомира И. Ивковића, адвоката — Београд 403
- Моро — Ђафери од Милорада Аншоновића, адвоката — Београд 405
- Објект дела из § 282 К. в. од Др. Страхинје Субошића, судије Окружног суда — Суботица ... 408
- Кад ће суд донети пресуду због ивостанка туженика с првог рочишта? од Алексије М. Мишровића, судије Окружног суда — Ужице 417
- СУДСКА ПРАКСА**
- Из праксе Апелационог суда у Новом Саду — две одлуке из грађанско-правне области од Бранка Јевремовића, судије Апелационог суда у Новом Саду 423
- Преноситељ, који је исплатио меницу, и ако она није о року протестована, услед чега је био исплао из меничне обавезе, нема права на повраћај исплаћене суме по § 902 грађ. зак. од Тих. М. Ивановића, секретара Касационог суда у Београду. 426
- Кад се је удова споразумела са наследником, да Јој он на име њеног удовичког уживања плаћа одређене месечне износе у новцу, онда, на случај неиспуњања обавезе од стране наследника, суд га може осудити на плаћање не само доспелих, него и будућих рата удовичког уживања у смислу § 502 грпп. од Тих. М. Ивановића, секретара Касационог суда у Београду. 427
- Урачунавање истражног затвора у казну у времену од проглашења првостепене пресуде до изрицања касационе одлуке од Др. Аладара Дебрецени-а, адвоката — Београд 428
- Тумачење § 12 и § 39 Зак. о држ. саобраћајном особљу од стране Државног савета од Др. Бор. Д. Петровића 430
- Кад су на једном месту означени и то: једно лице као одговорни а друго као главни уредник, а суд нађе да су оба лица уредници, онда је потребно, у смислу од V чл. 9 Зак. о штампи, утврдити, које је лице било уредник за онај део листа где је инкриминисани чланак одштам-

Уредништво Бранича налази се у Дечанској 13/II. Рукописи се невраћају. Прештампавање градива из часописа допуштено само са тачним означањем извора.

Бранич доноси: расправе и чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења Адвокатских комора којима служи као званични орган, и расправе, чланке и саопштења из судске праксе из свих области права и прати развој правног живота у земљи и иностранству.

Бранич излази крајем сваког месеца. — Годишња претплата за Бранич износи 120.— дин. За адвокате изван територије Београдске адвокатске коморе, адвокатске приправнике, судије и судијске приправнике годишња претплата износи 60.— дин. Поједини број 10.— дин.

пан од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 431

По штампарским кривцама, правни лек мора се изјавити и оправдати у року од три дана по саопштењу одлуке од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду ... 431

По чл. 33 Закона о штампи и ако за кривична дела учињена штампом одговарају заједно: писац, уредник, издавач, штампар и растурач, ипак тужилац није дужан тужити сва та лица, јер по § 88 крив. закона, поступак отпочиње против свих учесника и онда кад је тужба поднета против једног од њих од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду... .. 432

Провошење вести путем штампарских навода преко штампе, не потпада под закон о штампи, већ под прописе Закона о сузбијању нелојалне утакмице од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду. 432

За решавање призива, изјављеног противу пресуде судије појединца при окружном суду, изречена због дела из чл. 29 Закона о штампи, у смислу тач. 3 § 12 у вези од II § 390 крив. суд. пост. надлежан је апелациони суд од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 433

Кад приватни тужилац у смислу чл. 34 Зак. о штампи, на позив суда не прошири оптужницу и према писцу инкриминисаног чланка, као главном кривцу, онда се по последњем ставу од II § 51 крив. суд. пост. има узети да је тиме прећутно одустао од тужбе против њега и такав одустанак према једном учеснику по од. II § 89 крив. зак. повлачи обустављање поступка и према осталим учесницима од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 434

Кад приватни тужилац, по Закону о штампи, не прошири оптужницу и на правог писца, онда се у том случају оптужени не ослобођава од оптужбе по § 280 ксп. већ се оптужба одбија по § 276 ксп. од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду... .. 434

Примени прописа § 326 ксп. о повраћају у пређашње стање, има места и за рокове о правним лековима предвиђеним у чл. 90

Зак. о штампи од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 435

Примени прописа § 311 кз. као општег прописа, нема места и на дела клевете учињена путем штампе; јер чл. 61 Зак. о штампи изриком допушта доказивање истинитости чињеница клевете путем штампе свима доказним средствима, па и сведоцима, осим случајева који су у овом пропису лимитативно набројани од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 435

По чл. 73 од. IV Зак. о штампи, оптужени је дужан само, у остављеном року, именовати сва доказна средства, а не и да појединачно или индивидуално именује сва лица, која намерава употребити, као сведоке, у своју одбрану од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 436

По § 63 крив. зак. суд може изрећи новчану казну само поред времене казне лишења слободе, а не и поред казне вечите робије, која као и казна смрти апсорбује мање казне, па и новчану казну од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду... .. 437

Призив противу пресуде средског суда може се заснивати само на повредама закона наведеним у пропису тач. 2 § 393 крив. суд. пост., а не и на повредама формалног закона из тач. 3 § 336 крив. суд. пост. које су повреде изостављене за пресуде средских судова од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 437

Покушај кривичног дела из § 250 крив. закона кажњив је само у случају кад кривична радња подпада под одељак II истог законског прописа, а не и под одељак I истог закона од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду ... 438

Нема нужне одбране, кад учинилац изврши кривично дело умислајно после извршеног напада на његову имовину; нити пак има прекорачења исте, пошто му је право на заштиту имовине престало од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 438

Кад оправдање ревизије не садржи ревизионе наводе, и ако је странка означила да стоји повреда материјалног закона, —

Драгомир И. Ивковић, адвокат — Београд.

Једно поравњање из доба слабе писмености.

Захваљујући чуварности наших предака у могућности смо да прикажемо један оригиналан примерак поравнања из времена од пре једног века и скоро пуне две деценије више — из 1820 године.

Поравњање је карактеристично за доба из кога је. Пре него што почнемо са излагањем његових карактеристика, да нагласимо, да је оно вансудско поравњање, ако тако смемо да се изразимо, јер је оно сачињено мимо власти, а од кметова, који су тада вршили власт, само потврђено. Огради из предње реченице има места утолико, што у доба из кога је поравњање судске власти у правом смислу речи није било, али је несумњиво да су кметови, код којих је сва власт била конзумирана, били ти који су обављали и функције судске власти, што се унеколико види и из поравнања, које ћемо приказати.

Из поравнања се види, да су трговци онога времена били ти, који су грађане делили и равнали. Ово је појмљиво. У доба слабе писмености, када су и кнезови, који су вршили власт, били неписмени, највише писмених било је међу трговцима, јер је овима због њихових послова првенствено било потребно савладати азбуку и добити нужне поуке из писмености и рачуна. Тадањи трговци махом су ово знање стицали ван границе Кнежевине Србије, што се јасно види из потписа неких сведока на поравнању, који су при своме потпису употребљавали и грчка слова поред наших. Али не указује поравњање пажњу само на то, да су трговци оног времена били писмени људи, него и умом јачи људи, пошто поравњање није само правописно добро обрађено већ је и његова садржина прецизна и концизна.

Карактеристично је у поравнању то, да се при навођењу новчане суме-гроша, јер је грош тада био новчана јединица, готово увек уз цифру означавла и новчана сума словима и то после израза: „и словом велим“ и „или“.

Иначе поравњање има готово све елементе данашњег поравнања. У њему су означена лица, која се равнају, и то личним и породичним именом. Означени су предмет и начин равнања, као и то у колико је „равногласна екземплара“ сачињено. Означено је место и датум где је и када је поравњање сачињено. Само на њему нема потписа лица, која се равнају, јер су вероватно били неписмени, а није их нико од писмених потписао, нити је стављен какав њихов ручни знак, те у том погледу одступа од данашњег поравнања.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

То је о садржини самога поравнања. Потврда је још карактеристичнија. Власт су у то доба, као што смо нагласили, вршили „кнезови народни“, који су, у овом случају, били неписмени, па су у место потписа ударили печат, а нико их није као неписмене

Ми, издати писани франкози Пешковитх и његов Свѣта
 Јована дожда, који имамо брата њоса Јанке Пешкови
 та, који смо се данѣ у приликама својим сједошцих сви
 двасеца по дванасти и по рабамѣ.
 Ја дакле Франкози Пешковитх Георгеадѣ
 оба њог синовца Пѣад и Фимиста и њиваѣ
 при мени оставиша ка поштомѣ, њ поштомѣ брата
 њоса, Јанке њ 1931 Грама и синовѣ великѣ
 Хилард пристага придедѣ и Јданѣ Грамѣ,
 њ свакој деветѣ по 665 Грама и 20 ар пристага,
 а Стана њог дована пристага њ Дѣне њогѣ
 Кашица њ 1100 Грама и њвне Пѣри њ њосѣ
 синовице дожде Ано. кон њ синовѣ Ваги
 500. Грама кон свега њносѣ 1600 Грама њни
 Хилард њоса синовѣ Грама, и њѣ све по главо
 щель Јанкеадѣ кон при мени ѡстаѣ, истаѣ
 ѡ ѡ двасеца арде дожд именовати своѣ
 щель, да убудѣне суди ѡ судиѣ њниѣ
 астерификати ѡстало. Волѣмо, вѣрадоѣ,
 раба ѣд два равносѣла Екѣмѣара синовѣ
 ѡ ѡ Георгеадѣ ѡстаѣ синовѣ ѡстаѣ
 да имаѣ вѣстаѣ и судѣ при своѣмѣ судѣ.
 Кѣмѣ ѡстаѣ и докоѣмѣ.

Јанко Ј. Георгеадѣ 26. Априла 1820 годѣ

Свѣта
 №. Кѣмѣ ѡстаѣ

и ѡстаѣ дована придедѣ,
 ѡстаѣ ѡстаѣ
 ѡстаѣ ѡстаѣ

Свѣта
 Георгеадѣ

Мѣсто њѣ роковѣмѣ;

№ 197 — Воше Уменовани Маѣна
 и Еѣ Стана дована придедѣ, на
 писанѣ наше ѡ своѣмѣ, даѣ
 ѡстаѣ синовѣ дожд, поштомѣ
 дождѣ судѣ при мени, и
 даѣ рѣчи ѡѣ Стана ѡ ѡстаѣ
 дождѣ дождѣ, ѡстаѣ кон
 щель, и даѣ ѣ памѣмѣ; ѡстаѣ
 даѣ вѣрѣ ѡстаѣ синовѣ ѡстаѣ,
 уворѣмѣ 27. Априла 1820. Тога

Кнезови Народни
 Свѣта ѡстаѣ ѡстаѣ

потписао. Иначе, и потврда има све елементе као
 ног данашњег поравнања. Потврда има своју номер
 истој је означено, да су парничари позвати и да

врда јед
 -- № 197. У
 питање

кнезова изјавили, да су деобом задовољни „и да су се намирили“. Потврда има и датум — 27 априла 1820 год. — који је за један дан доцнији од сачињена поравнања — 26 априла. Потврда је у дну поравнања са десне стране док су са леве стране потписани сведоци и лица, која су поравнање сачинила.

Из нумере потврде—197—да се видети, да је по прилици код кнезова у Београду било просечно око два посла дневно, сем ако није био засебан деловодни протокол за сваку врсту послова, у ком би случају просечно долазило скоро по два поравнања дневно.

Да је поравнање садржајно јасно, да би оно по садржини могло у свему уз данашња поравнања да иде и да његова потврда има све оне карактеристике које смо напред навели, видеће се из текста, који смо навели на претзадњој страни.

Ми ово поравнање предајемо Адвокатској комори у Београду о десетогодишњици њеног конституисања са жељом, да оно остане у Комориној библиотеци као један леп пример, како се и у доба слабе писмености може вољом и пажњом сачинити једно поравнање, које ће се и после протека једнога пунога века моћи равнати са поравнањима садашњег доба.

Милорад Аншоновић, адвокат — Београд.

Моро - Ђафери

Нетачна је латинска изрека „poeta nascitur, orator fit“. И говорник се као такав рађа. Истина је у томе, да без надахнућа нема оратора, а без природног талента уопште нема говорника.

Несумњиво је, да је међу свима народима француски народ дао свету највеће говорнике, како у парламенту тако и у суду. А најчешће су велики говорници из суда били једновремено и они велики говорници у парламенту, пошто највећи број политичара потиче баш из правне струке.

Нас интересују овде велики говорници у суду. Међу њима несумњиво је највећи Моро-Ђафери, широм света познати париски адвокат, који се прославио као бранилац у најтежим кривичним процесима.

Проследњи процес, у коме је он заступао вишеструког убицу Вајдмана, дао је опет прилике великом маестру да задиви суд и најотменију присутну космополитску публику. Он је био јунак дана. Свуда се опет само о њему говорило. За све време вишенедељног претреса он се лавовски борио за главу свога клијента, а на крају је дао свој петочасовни говор, за који су сви присутни признали, да је једно ремек-дело. Велики адвокат борио се је на изгубљеној позицији. Али баш неблагодарност задатка га је дражила. Пет часова говорио је он са свима скалама свога дивног гласа, који је грмео, спуштао се, био грозан, човечански, саосећајан, опор и мек једновремено.

Његова полемика са Државним тужиоцем Републике била је често оштра а често пуна шарма. Својим духовитим досеткама

засмејавао је цео суд, можда и зато што зна из дугогодишњег искуства да је насмејана правда упола разоружана. Он се трудио на све начине да свога клијента спасе. Пошто није могао да порекне многобројна извршена и од Вајдмана призната убиства, он се свом жестином бацио на експертизу научника, који су утврдили, да је Вајдман нормалан и стога за своја дела одговоран. „Не“, узвикнуо је Моро-Ђафери, „оптужени није одговоран, он је анормалан, душевно болестан, он хоће да се бори противу демона, који у њему почива, али он подлеже као слабији. Он мора да краде, он мора да убија, он мора да лаже, он мора да изнуђава, пошто га гони један луди нагон, коме он не може да одоли. Његова највећа несрећа, његов највећи злочин је то, што се уопште родио. Већ у материном телу била је запечаћена његова судбина. Или како Фројд за несрећне типове ове врсте каже: већ у чистој колевци лежао је злочинац. У Вајдману није био урођен осећај светиње живота, што је била трагедија његовог личног живота“.

Продужујући свој сјајни говор и поткрепљујући га највећим ауторитетима Моро-Ђафери, који се увек примао да брани кандидате за гиљотину, није могао а да не заврши свој велики пладоаје са огорченим нападом на смртну казну, рекавши: „Ја брாம் убицу и устајем противу гиљотине. Крв криваца само је до сада стварала клицу свирепости. Смртна казна не постоји више у Белгији, Холандији, као и у неким другим државама Америке, а тиме се није ни у колико повећала криминална статистика у тим земљама. Смртна казна убија злочинца: она никада још није убила злочин. Држава вршећи смртну казну ништи начело светиње човечијег живота, за чију повреду шаље убицу на гиљотину. Не може се злочин злочином избрисати“.

И поред бравуросне одбране Моро-Ђафери-а суд је осудио Вајдмана на смрт.

Са именом Моро-Ђафери-а везани су највећи кривични процеси овога столећа, и увек преузима он баш оне случајеве у којима је оптужени вероватно изгубљен. Наравно, није увек успео да спасе главу свога клијента. Али он поседује необични дар, чиме се веома поноси, да и најстрашнијег убицу у масама претстави на неки начин симпатичним. У том циљу — као што сам каже — проучава он душевни живот свога клијента. Пошто је мишљења, да сваки злочинац има бар једну човечанску симпатичну особину, то је он проналази и за време претреса оперише њоме. Код Вајдмана је то била љубав према мајци; њоме је оперисао Моро-Ђафери за време целог процеса и пробудио је много симпатија за несрећног убицу, који је увек плакао при спомену његове старе мајке.

Када је Моро-Ђафери бранио гнусног убицу многобројних жена прљавог и брадатог Ландрија, који је већ својом појавом — на супрот лепом и младом Вајдману — изазивао гнушање и узбуђење, било му је много теже да нађе нешто, што би овог злочинца могло учинити симпатичним. Па и ту је Моро-Ђафери пронашао код злочинца једну симпатичну особину: Ландри је имао дар да ствара духовите досетке. Он је био толико духовит, да су парижани почели да га упоређују са Вајлдом.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Моро-Бафери прича о томе овај леп догађај: Дошао сам у сукоб са државним тужиоцем и у највећој љутини узвикнуо сам „Господине претседниче, ако ми се и даље буде стално сметало у мом бранилачком раду ја ћу напустити судску салу“. У том тренутку дигао се Ландри и са гестом као да скупља своје ствари, рекао је: „Жалим, али у том случају морам и ја да одем“. Дејство је било огромно. Никада Моро-Бафери није видео озбиљне судије да се толико смеју, и у целој сали завладао је урнебес од смеха. Било је то на дан пре осуде Ландријеве на смрт. Када је државни тужилац тражио главу оптуженог, Ландри је одговорио да жали што нема две главе да их понуди државном тужиоцу, када се овај очигледно тако интересује за његову главу. Његова последња жеља пред погубљењем била је да га обрију, јер како је изјавио, желео је да умре у лепоти.

Ландри није избегао судбини, али Моро-Бафери је постигао, да створи од њега једну симпатичну и популарну личност, тако да су поротници, који су га осудили на смрт, потписали молбу за његово помиловање, која је од стране претседника Републике одбијена.

Моро-Бафери потиче из породице корзиканског порекла, али он је већ рођен у Паризу, где је његов отац био чиновник. Поноси се, што је рођен на Мормартру, извору досетке и духовитости.

Био је чудо од детета. После навршене 20 године већ је био адвокат и сјајан говорник. Као адвокат доцније је двапута биран за посланика на листи радикалне странке и у парламенту се истакао до највећих претставника велике републиканске странке. Његове интерпелације и говори изазивали су увек највеће сензације. Тада су почеле противу њега кампање чак из иностранства. Због разних интрига 1928 год. није изабран и разочаран није хтео да постави своју кандидацију ни за последње изборе. На питање, да ли ће се још једном вратити политици, Моро-Бафери је духовито одговорио: „Политика је као стара метреса; никада је се човек не може ослободити“.

Моро-Бафери учествовао је у светском рату и био је дуже времена као резервни официр и на Солунском фронту, где нас је, учествујући у борбама за наше ослобођење, нарочито задужио.

У велике бранилачке успехе Моро-Бафери-а треба споменути његов рад као браниоца Жозефа Кајо-а у сензационалном државном процесу пред Сенатом, када је Клемансо затворио свог некадашњег једномишљеника. Моро-Бафери је имао храбрости да предузме борбу са свемоћним Клемансо-ом и да се заузме за Кајо-а. Процес се завршио само изгнанством Кајо-а. Клемансо-у се није испунила жеља, да га пошаље на присилан рад.

Недавно је Моро-Бафери био бранилац у процесу противу жене светског хоштаплера Стависког, која је ослобођена. Она је била оптужена, да је знала за извршена кривична дела Стависког, а да га није пријавила. Моро-Бафери је ослонио свој говор на следећи аргумент: „Она није отрчала полицији, да пријави оца своје деце. Из тог разлога скидам пред њом шешир. Да је отишла полицији, ја бих је пљунуо“.

Велики процес за који се сада Моро-Бафери припрема, то је одбрана младог Гриншпана, који је убио саветника немачког

У посланства фон Рата. Ово ће бити један од најинтересантнијих процеса, јер се односи на једно политичко убиство, процес у коме ће се претрести и цео француско-немачки проблем.

Нема сумње да ће и ту велики маестро Моро-Бафери остати на својој висини...

Др. Ситрахиња Субошић, судија Окружног суда — Суботица.

Објект делa из § 282 К. з.

Господин Чубински, коментаришући § 282 к. з., вели: „Тенденција законодавца код дела из § 282 јасно се састоји у томе да се бори са моралним кварењем и упућивањем на блуд лица, која се доводе у више мање беспомоћан положај и стога морају да изврше блуд, који иначе, може бити, не би извршила. Нарочито се то види из прописа т. 3. Стога држимо да објект дела из § 282 не може бити професионална проститутка. За њено подвођење учинилац мора одговарати по прописима § 280, а ако је силом или уз претњу одведена у друго место, то је стицај дела из § 242 (дела против слободе) са делом из § 280.“¹⁾ По овом тумачењу законодавац је у § 282 имао у виду изванредан морални ниво лица на коме се врши дело, и ако је тај ниво пао на најнижи степен, професионалну проституцију, нема места примени § 282, јер је овај пропис донесен у циљу заштите лица која још нису сасвим морално пропала. Следствено, ако је у питању професионална проститутка, о већем моралном паду не може бити речи, па зато и нема места примени § 282. Поставља се питање да ли је ово тумачење циља § 282, по томе и објекта дела, правилно? Да ли је циљ § 282 заштита од проституисања социјално беспомоћних лица која још нису сасвим морално пропала, и, у вези с тим, да ли моралност лица уопште долази у обзир? Није ли законодавац у § 282 имао више у виду заштиту друштва од опасности која му прети од лица која врше проституцију на начин предвиђен у овом пропису, него заштиту од проституисања појединих лица? Правилно постављање законског циља (ratio legis) води правилном одређењу објекта.

Пре свега утврдимо моменат да свако кривично дело вређа јавни интерес и да због тога држава интервенише у области криминалитета из службене дужности. Онде где дело не вређа јавни интерес, држава по правилу не интервенише. Свако кривично дело ма његов нападни објект и било приватно добро, сматра се нападом на јавно добро, јавни интерес.

Дела против јавног морала, дакле и она из § 282, спадају у кривична дела уперена непосредно против јавних добара. Излишно је истицати да је јавни морал у савременој, културној држави, јавно добро првог ранга, због чега му држава посвећује

¹⁾ „Научни и практични коментар кривичног законика Краљевине Југославије“, 1934. стр. 481.

особити пажњу. Уопште се не поставља питање потребе, него само граница интервенције државе путем права, специјално путем кривичног права у морални поредак, нарочито онај који се тиче полне сфере. У моралној сфери право има своју, обзиром могућности и целисходности, одређену улогу. Ипак можемо казати да је тенденција савременог права да се све више „етизира“ тражећи погодан начин интервенције у области морала, водећи рачуна о могућности и успешности интервенције као и, што је најважније, принципу слободе као једном од основних елемената либералистичког поретка.²⁾

Кад је реч о потреби интервенције кривичног права у полно-моралну сферу одлучна су два момента: особеност полног живота и његова важност, како са гледишта појединаца, тако и у скупу, са гледишта заједнице.

Иако се не морамо сложити са Фројдом, да је полни нагон основни, скоро искључиви мотор човековог живота, не можемо ни спорити да он спада у најјаче и најдубље нагоне који су срасли са биолошком (психофизиолошком) природом човека. У полном животу стичу се човекова најјача и најинтимнија оживљавања: ту човек тежи да задовољи свој најјачи природни нагон за размножавањем (рађањем), у коме види неко продужење своје врсте, такође и најинтензивнија осећања задовољства (*libido sexualis*). Са гледишта заједнице пак полни живот људи представља прве биолошке основе размножавања заједнице, тиме и њеног продужења. Ту се ради управо о *егзистенцијним основима заједнице*, услед чега она никако не сме остати индиферентна према полном животу појединаца, него се мора трудити, да свима средствима, дакле и кривичним правом, утиче на одстрањење свих узрока који би угрожавали здравом полном животу: оном животу који најбоље ујемчава развиће заједнице физички и психички здравим елементима.

Особеност полног живота људи састоји се у његовој *субјективности и дискретности*: он за човека представља нешто најличније, а проводи се врло дискретно, на начин за спољашни свет тешко докучив. И док важност полног живота налаже потребу што веће интервенције државе у општем интересу, дотле његова особеност налаже *ограничење интервенције у индивидуалном интересу слободе*. Ту се полази од основне мисли да због субјективне и дискретне природе полног живота треба ставити појединцу што потпунију слободу у полној сфери. Одбацујући под утицајем цркве створено средњовековно мешање у унутрашње биће полног живота,³⁾ право се меша више мање само у његове

²⁾ Уп. *Berolzheimer: System der Rechts- und Wirtschaftsphilosophie*, Bd. III § 27. где писац тврди да историја показује тенденцију „етизирања“ целокупног права. Етички провиђено право је владавина права са искључењем поробљавања, са чувањем слободе онога над којима се влада. Детаљније види наше дело: „Мотив и његов значај у кривичном праву и југословенском кривичном законнику“ — § 15.

³⁾ Уп. *Bartolomäus: Die sogen. Sittlichkeitsstraftaten* Z. 25. S. 123. где он вели да се некада мислило да цео полни нагон и полни саобраћај треба ставити под надзор законодавства. О томе се бавило нарочито канонско законодавство. Казнио се сваки ванбрачни саобраћај, чак се регулисао брачни саобраћај. *Каролина* предвиђа смртну казну за бигамију јер је брак имао сакраментални карактер. Такође је предвиђена смртна казна за прељубу.

спољашње манифестације, јер се, уосталом, то слаже и са основном идејом права да оно регулише само спољашње радње људи, и то оне које излазе из оквира личног и засецају у интересе трећих. Интервенција права у унутрашње биће полног живота, или у оном кругу који се тиче само личног иживљавања, не показује се потребном ни могућом, шта више може бити и штетна, вређајући осетно слободу личности.

Интервенишући у полни живот људи, заједница у првом реду не може допустити тако рећи слободно и без икаквих правних прописа полно општење, јер би то била *полна анархија*, која не само да не би одговарала правилном развоју полног живота као битног основа здравог биолошког развоја заједнице, него би била и узрок честим сукобима у разним видовима, који су неминовна последица нерегулисаног полног општења (развирице из љубоморе, конкубинати, положај жене и деце). Отуда заједница прописује извесну форму коју једино сматра исправном за вођење полног живота, штитећи је у извесним правцима и кривичном санкцијом. Та форма је брак. Полни живот изван брака заједница не признаје за легалан и не даје му никакву заштиту. Шта више у извесним случајевима сузбија га и кривичним правом. Али, штитећи брак и не признавајући ванбрачни живот, држава не мора интервенисати и баш путем права, нарочито деликатним и оштрим начином кривичног права у сваки ванбрачни живот. Кривично право интервенише против докучивих и одређених, спољашњих опасности по здрав полни живот, и то таквих опасности који по својој природи претстављају *знатну и социјалну* (општу) *опасност*. Дакле, спољашност и социјална опасност су критеријуми са којих кривични законодавац полази приликом интервенције у ванбрачни полни живот, уз горње ограничење моментима личне слободе.

Но ту заиста постоје тешкоће да се формулишу и ограниче све оне радње које показују спољашњу и знатну социјалну опасност по здрав полни живот. Док је старије законодавство у том погледу показивало много казуистике и неодређености у основним мислима, дотле новије има много више система, и, полазећи од горњег принципјелног гледишта социјалне опасности, набраја више разних дела, али се сва та дела могу свести на неколико категорија и отуда извести закључак о томе: какве опасности по здрав полни живот законодавац предвиђа и у чему се те опасности састоје.⁴⁾ Мислимо да законодавац у главном предвиђа три врсте социјалне опасности: 1) насилне обљубе, 2) изопачење сексуалног задовољења и 3) користољубиво помагање туђег блуда (ванбрачног живота).

Насилне обљубе (§§ 269—279) карактеришу се мотивом учиниоца и одсуством слободног пристанка оштећеног. Ту учинилац дела из сексуалних мотива: из необузданости свога полног прохтева, он, ради задовољења сопственог полног нагона, употребљава

⁴⁾ И сама теорија није јединствена у класификацији дела против јавног морала. Док *Доленц* у „Архиву“ за јули и авг. 1930 предвиђа три категорије дела, дотле *Живановић* („Кр. пр. посебни део“ II) предвиђа 9 врста дела. Пожељено би било да теорија направи више система с обзиром на законодавни циљ.

www.УНИВЕРЗИТЕТСКАВИВЛИОТЕКА
 принудна средства према оштећеном или се користи разним не-повољним ситуацијама у којима се оштећена страна налази и због тога не чини обљубу слободним пристанком, него је доведена у такав положај да је или принуђена на полно општење или није свесна значаја полног акта (обљуба на душевно болесним и децом — §§ 270 и 273 к. з.)

Полни акт поред тога што је најинтимнија лична ствар човека (због чега треба заштити његову слободу) веома је значајан по здравље и може имати далекосежних последица и по здравље и по морал лица. Зато законодавац забрањује сваки ванбрачни полни акт извршен употребом принудних средстава, или ако оштећена страна није свесна његовог значаја. Другим речима, законодавац у делима насилне обљубе има за циљ да заштити слободу *одређења појединаца у полном акту*, забрањујући употребу принудних средстава за придобијање жртве.

Ако пак узмемо у вид штетне последице насилне обљубе, онда је ту оно лице над којим се врши полни акт непосредно оштећено: извршен је напад, „атентат“ на слободу и интегритет његовог полног живота. Дакле, законодавац ту у првом реду има у виду лице над којим се врши полни акт, јер оно трпи у слободи располагања својим телом. Нема сумње да је заштита полне слободе опште добро, но ипак непосредна штета од насилне обљубе више пада на жртву него на друштво. Штетна последица насилно дефлорисане девојке непосредно погађа девојку, само посредно друштво. И као што код убиства, телесне озледе, лишења слободе, законодавац штити интегритет живота и тела појединца, тако код насилне обљубе штити његов *полни интегритет и полну слободу. Интерес појединаца је примаран, а општи секундаран*: долази у питање само преко појединачног интереса као његов рефлекс.

Изопачење сексуалног задовољења (§§ 285 и 286 к. з.) представља такође социјалну опасност, за разлику од насилне обљубе по друштво непосредну опасност, јер шири рђаве примере разврата, који корумпира здрава полно-морална осећања, чистоту и нормалност сексуалног задовољења. Отуда законодавац то изопачење кажњава без обзира на вољу и брачност лица која га врше. Ту видимо колико наш законодавац полаже на полни живот људи, кад иде једним делом чак у унутрашњу страну полног живота забрањујући противприродно задовољење полног нагона све ако се оно и не врши јавно, а непосредно тангира само лица која у њему учествују.⁵⁾

Казали смо да држава не мора интервенисати у сваки *ванбрачни живот* Отуда кривични законодавац нема интереса за оно полно општење ван брака које се врши са пристанком заинтересованих. Ту се он и ако би хтео не би могао успешно мешати. Сем тога његово мешање не би се могло оправдати са гледишта слободе, због чега он овде остаје неутралан. Али пошто ванбрачни полни живот редовно не служи основном циљу полног

⁵⁾ Види интересантне предлоге г. Чубинског у његовој „Криминалној политици“ стр. 166—173 по којима дела треба кажњавати само ако су јавно учињена, или искоришћењем малолетства или незнања жртве или пак насилно.

живота, размножавању, него само сексуалном уживању и пошто је и иначе као нерегулисан већ тим самим штетан за заједницу, то постоји највећи интерес за заједницу да се он сведе на најмању меру и бар да се не допусти његово нарочито *унапређење помоћу трећих лица* која ту не траже своје лично сексуално задовољство, него из ванбрачног полног живота других црпе *материјалну корист* стварајући извор зараде или читаву професију од унапређења туђег блуда. Ако законодавац због чувања личне слободе не може кажњавати лица која споразумно ма и ван брака располажу својим телом, он може кажњавати лица која траже зараду у једној врсти трговине људским телом. Ту не можемо ништа приговарати интервенцији законодавца.

Као што у економском сабраћају посредништво служи као средство унапређења економског живота, тако и посредништво у блуду (ванбрачном полном животу) служи његовом унапређењу. И као што у економском животу имамо посредништво мањег и већег капацитета, тако имамо и посредништва у блуду са мањим и већим капацитетом. Законодавац кажњава само она посредништва која су већег, боље речено *опасног капацитета*. Ту долазе у првом реду посредништва која се чине из мотива *користољубља*. Особе које чине посредништво из овог мотива представљају праву *социјалну опасност* јер их тај мотив гони да развију своју делатност до максимума и то не само у размеру него и у енергији и вештини. Сем тога познато је да лица која се баве тим послом нису високих моралних квалитета. Грамзећи за зарадом за њих не постоји никаква сметња да упропасте физички и морално читав ред неискусних девојака и дечака: њихова материјална добит је изван свих других социјалних вредности и зато су ова лица и њихова работа у светлу социјалног морала не само нешто опасно, него и антисоцијално и ружно. То је разлог да кривични законодавац сузбија акцију тих антисоцијалних лица без обзира на њихове конкретне жртве, све иако радња сама по себи и не мора бити забрањена.⁶⁾ Неки случајеви посредовања претстављају највећи, најопаснији капацитет, тиме и највећу социјалну опасност, па је разумљиво да те случајеве законодавац теже кажњава, но и у тим случајевима основна мисао законодавца је иста.

У данашње време влада идеја поштовања личности човека. Отуда човек као личност не може служити *објектом зараде*. У полном животу човек иживљује своје најинтимније телесне и моралне (душевне) елементе, зато не можемо направити трговину над људским телом и духом, а посредништво у ванбрачном полном животу из користољубља представља у ствари једну врсту такве трговине.

Кривична дела из §§ 280—283 к. з. нису ништа друго, него једна таква трговина, коју закон хоће да забрани. Док код насилне обљубе учинилац дела из сексуалних мотива и не постоји

⁶⁾ Ванбрачни полни живот сам по себи није забрањен, такође ни посредништво. Само оно посредништво које се чини из користољубља забрањено је. Дакле, тежиште инкриминације је у мотиву дела, учиниоцу. Познато је да савремено кривично право, водећи рачуна о субјективном елементу у кривичном праву, многа, иначе некажњива дела, кажњава због мотива учиниоца. Уп. *Berolzheimer*: *op. cit.* Bd. V. S. 175 и *Mittlermaier*, *Vergl. Darst. Bes. T. Bd. IV. § 31*. Такође и *Dr. Schmidt Ernsthausen*: *Die Zuhälterei in. d. Reichstrafr. Z. 24. S. 188*.

пристанак жртве, дотле учинилац у §§ 280—283 помаже туђи блуд, са пристанком жртве, из мотива користољубља.⁷⁾ Дакле постоји разлика у мотиву дела и ставу жртве. *Мотив учиниоца је одлучан моменат за инкриминацију* радње, јер законодавац предпоставља да због тог мотива прети опасност да радња узме широке размере. Са гледишта опасности коју показује учинилац, и која је за законодавца меродавна за инкриминацију, сасвим је свеједно да ли учинилац подводи морално сачувана или морално искварена лица. Штетне последице ванбрачног полног живота настају, као што ћемо видети, и у једном и у другом случају. *Асоцијалан је и подвођач и професионалне проститутке исто толико колико и подвођач невине девојке*. За друштво је и онај први опасан, јер му се прилика за зараду много више указује код подвођења невине девојке него професионалне проститутке. Зато друштво има разлога да се боји од сваког подвођења без обзира на моралност особе коју он подводи. Према свему, ако имамо у виду природу дела из §§ 280—283 с обзиром на личност учиниоца, која је овде одлучна за инкриминацију, онда моралност подведене особе не долази у обзир.

Да моралност особе не долази у питање, можемо доказивати и анализом законодавног циља и објекта заштите. Док смо код кривичних дела насилне обљубе нашли да се ради првенствено о индивидуалном интересу и да је циљ законодавца да заштити полни интегритет и слободу појединца, дотле *код помагања туђег блуда ради се првенствено о општем интересу, општој опасности*, која је слична оној из паљевине и поплаве где индивидуална штета и опасност према општој долази у позадину. Законодавцу је циљ да спречи ширење ванбрачног полног живота уопште.⁸⁾

Кад је реч о општој опасности ванбрачног полног живота ми смо горе истакли да је он штетан по заједницу, јер је нерегулисан и не служи развићу заједнице. Кад је пак реч о опасности ванбрачног полног живота који узме форме и размере из §§ 280—283 онда имамо пред собом много већу опасност и баш директно за опште интересе. Ту се у ствари ради о помагању и

⁷⁾ Мада §§ 282 и 283 ништа не говоре о користољубљу ипак мислимо да је и у овим случајевима потребно да је учинилац дело учинио из користољубља. То између осталог излази и из оног тумачења свих коментара да су дела из §§ 282 и 283 квалификоване форме § 280, који изречно предвиђа користољубље. Уп. *Mittermaier*, op. cit. S. 186. — Треба приметити да § 280 поред мотива користољубља предвиђа помагање блуда из навике. Ми смо изоставили да говоримо о навизи јер се ова дела из навике ретко чине; с друге стране по правилу онај који дело чини из навике, чини то и из користољубља а обично и обратно. Што се тиче појма користољубља упореди наше цит. дело стр. 236. Користољубље је тежња за, материјалном а не за моралном или идеалном добити као што то схвата *Живановић* у већ цит. делу стр. 112.

⁸⁾ *Dr. Aug. Köhler*, говорећи о деликтима против јавног морала и у нем. пројекту из 1927 г. вели да у најширим круговима, с обзиром на историско искуство, влада уверење да пораст слабости у полном моралу повлачи собом тешке опасности за народно здравље и народну снагу. Са овом начелног гледишта полазе и нови пројекти (Z. Bd. 96. S. 360). Несумњиво да ширење ванбрачног полног живота претставља највећу слабост полног живота, отуда и тешку опасност. Из изложеног видимо још један доказ колико је идеја општег интереса у овим деликтима у новом законодавству јако истакнута.

ширењу најопаснијег социјалног зла, које угрожава егзистенционим основима друштва: *о проституцији* блуду из одвратности према послу или из нужде, а у циљу што луксузнијег и развратнијег живота.⁹⁾ *Блуд уз посредовање обично има све квалитете проституције.*

Зло које проституција собом носи је двојако: за особу која се проституише и за друштво. Непотребно је истицати да прости-туисање једног лица води, тако рећи, његовој физичкој, психичкој и моралној пропасти, и законодавац има разлога да забрани прости-туисање неког лица. Но код проституције чини нам се да је важније зло које друштво трпи од проституисане особе: за друштво представља већу штету одн. опасност проституисана особа и њена делатност, него што представља њено проституисање по подвођачу. Једна до сада непростиуисана особа ако се прости-туише (направи проститутком) заједница тиме несумњиво губи јед-ног полно-морално здравог члана, и то је штета за заједницу, али је још већа и опаснија штета за заједницу од већ простиуисане особе, јер она собом шири *венеричне болести и рђаве навике, које упропаштају здравље и снагу многих чланова*, што се све даље и даље расађује, тако да можемо казати да је прости-тутка прави *расадник* венерије и неморала, који стално угрожа-вају физичким и моралним снагама заједнице.

Већ сама професионална проститутка без посредника пред-ставља опасност. Каква је тек опасност ако њу помаже посредник, нарочити, ако се тако можемо изразити, квалификовани посред-ник из тач. 2 и 3 § 282 и онај из § 283, стварајући све нове и нове везе и околину. Сваким новим проширењем делатности про-ститутке, отвара се нови расадник штетних последица проститу-ције. Више пута ново тло је подесније, пошто је „нова роба“ или она из тач. 1 § 282 као „млада роба“, или пак она из тач. 2 § 282 као „фамилијарна девојка“ добро и радо примљена. Треба имати у виду и то да за потребе уносне проституције врло је тешко набавити женске из истог места. Отуда се доводе обично из дру-гих места, а то су пак оне проститутке које представљају највећу опасност. С обзиром на све то законодавац због те опште опа-сности мора забранити ширење сваке проституције без обзира на моралност особе, а опасне форме ширења, као што су оне из §§ 282 и 283, мора угрозити тежом казном.

Не може се спорити да се лица која се подводе обично на-лазе у беспомоћном положају и да се ту појављују разне ружне форме експлоатације, лукавства и преваре, ипак би законодавац промашио циљ: сузбијање ширења проституције и стао би више него напола пута, ако би се ограничио на моралност особе.

Старија законодавства су заиста код подвођења имала у виду моралност жена, њено доба или пак употребу средстава лукавства и превара и ни из далека нису штитила друштво у толиком раз-меру од протитутције, као што то чине новија законодавства. Тако мађарски кривични законик новелом из 1908 у § 43 предвиђа подвођење „поштене женске која није навршила двадесету годину

⁹⁾ Проституцију као социјалну појаву одличну је описао лекар, *Dr. Bernard A. Bauer*, у свом делу: *Wie bist du, Weib?* Wien, 1925. S. 469—599.

WWW.UNILIB.RS

живота“, а у § 43 кажњава подвођења жене без обзира на старост и моралност само ако је учинилац дело учинио лукавством, силом или претњом; или према сродници или повереној особи; ако се учинилац бави трговином женскињем или је повратник подвођач. У Француској све до 1903 год. од подвођења су били заштићени само малолетници, а од 1903 г. заштићене су и пунолетне жене, али само од подвођења средством силе или преваре.

Ово ограничено сузбијање помагања проституције објашњава се тиме што је проституција у извесном регулисаном облику, у јавним кућама под хигијенском и полицијском контролом била дозвољена. Зато се законодавство обично ограничавало на заштиту само поштених жена и искоришћавање тешког социјално-економског или другог положаја жене. Ту се кажњиви моменат заиста налазио било у моралном кварењу жене било у злоупотреби њеног тешког положаја.

Под утицајем социјалне акције за укидањем „модерног ропства“ и са напретком идеје хуманизма и социјалности, а у циљу свестране заштите јавног морала, *новије законодавство* полази са другог гледишта у питању проституције. Полазећи од т. зв. система „прохибиције“, апсолутне забране проституције, оно, у интересу идеја хуманизма и јавног морала, забрањује сваку проституцију. Уколико због принципа слободе са великим ограничењем полицијски и кривично (§ 158 к. з.) прогони лица која се одају проституцији, утолико без икаквог ограничења забрањује користољубиво помагање туђег блуда. Ново законодавство је оправдано увидело општу опасност проституције, па отуда не даје никаква ограничења ни у погледу моралности, нити доба или пола лица које се наводи на проституцију, нити пак у погледу средстава навођења. Опасност у користољубивом помагању туђег блуда (проституције) законодавство не види у моралном кварењу лица, него у опасности по јавни морал од ширења блуда, отуда се и *кажњиви моменти*, насупрот старом законодавству, не налази у моралном кварењу лица, него у *ширењу блуда, шиме и корумпиранију јавног морала и ширењу свих зала проституције о којима смо горе говорили.*

Наш закон такође стоји на изложеном становништву новог законодавства и можемо казати да је врло напредан. Он полази од правилне мисли да је проституција опасно социјално зло, па је у § 280, дајући широку и општу формулу, забранио сваку форму помагања проституције, без обзира на доба, пол, моралност лица или средства помагања. Кажњиви моменат налази у опасности учиниоца, исправније у мотиву користољубља, јер тај моменат условљава ширење блуда широких размера, против чега се законодавац има да бори.

§ 281 предвиђа једну врсту подвођача („куплера“). Ту се ради о *чувару*, заштитнику професионалне проститутке, који из те заштите црпи материјалну добит. Ма да би изгледало да овде закон штити имовинска добра проститутке, у ствари по среди је социјални интерес, заштите од помагања проституције. Имовинска добра професионалне проститутке законодавац нема разлога да стави под нарочиту заштиту, тим више што су стечена неморалним

путем. Ту се закон управља против куплерске спреге, која тек омогућава ширење блуда и која је обично расадник криминалитета и као таква стално угрожава људско друштво у његовим материјалним добрима¹⁰).

У § 282 предвиђене су само квалификоване форме подвођења описатог у § 280¹¹). И као што § 316 к. з. још једанпут не описује крађу (пошто је она описана у § 314) тако и § 232 тач. 1 и 2 још једанпут не описује подвођење, него само вели: „ко подведе“. У тач. 3 истог §-а предвиђена је специјална форма подвођења, т. зв. „унутрашња трговина белим робљем“. У § 282 ради се о посредништву највећег капацитета о коме смо горе такође говорили: ради се о *квалификованом опасном посреднику* за ширење блуда у размерама много већим него у случајевима § 280, зато је оправдана квалификована (поштрена) казна. Иначе, у суштини и у § 280 и у § 282 ради се о истим делима, истом заштитном објекту: заштити јавног морала, и истом законодавном циљу: забрани ширења проституције. И пошто нити § 280 нити § 282 нигде не помињу моралност особе, то се никако не може узети да § 282 има у том погледу неке услове, следствено да овде објекат дела не може бити професионална проститутка. Ако би закон имао у виду ма у ком погледу моралност особе, онда би то изречно навео као што чине законодавства која узимају у обзир моралност особе.

Према томе, и из граматичког тумачења закона излази да моралност подведене особе из § 282 за инкриминацију (постојање) дела не долази у обзир. Та моралност може имати утицаја на величину казне. И пошто се законодавац у конструкцији дела држи индиферентно према моралности особе, то ће подвођење непорочне особе или искоришћење њене лакомислености и тешког положаја, представљати већу штету, а ова пак биће отежавајућа околност.

Напоследку можемо се послужити и § 283 к. з. И по г. Чубинском објекат дела из § 283 може бити и професионална проститутка. Не видимо никакве разлике у природи дела из тач. 3 и оног из 283, сем те да се у првом случају ради о унутрашњој, у другом о спољној трговини „белим робљем“. У другом случају ради се о сузбијању међународне трговине белим робљем. Ова „ужасна и срамна трговина људским месом“, коју воде обично професионалци трговци са необично великом препреденошћу, са врло великим капиталом и добрим везама¹²), казни се теже са разлога веће опасности кривца. Дакле, ради се о разлици у тежини, а не природи дела. Па кад налазимо да професионална проститутка може бити објекат дела из § 283, не видимо разлог зашто не може бити објекат дела из тач. 3 § 282.

Наше излагање можемо *закључити* са следећим :

Прописи §§ 280—283 чини једну целину и имају за циљ сузбијање проституције.

Битну опасност од проституције законодавац не види у моралном кварењу лица која се наводе на проституцију, него у

¹⁰) *Ernsthausen*: op. cit. S. 188—189.

¹¹) Тако и *Чубински*, *Живановић* и *Долешић* у цит. делима.

¹²) *Dr. K. Hatzig*: *Der Mädchenhandel*, Z. 20. S. 512.

општој опасности по јавни морал од лица која врше проституцију (блуд) без обзира да ли су то морално још неискварена лица или професионалне проститутке. Због тога објекат дела из § 282 може бити и професионална проститутка. То излази из циља закона, као и његовог граматичког тумачења.

Алексије М. Мишровић, судија Окружног суда — Ужице.

Кад ће суд донети пресуду због изостанка туженика с првог рочишта?

Из случаја који ћемо навести, види се, да Касациони суд решава противно позитивном наређењу у § 492. Гр. п. п., који је пропис обавезан за све судове па и Касациони суд, без обзира да ли је он правичан или не, док се редовним путем не измени.

Тужила П. у тужби својој навела је, да је пре десет година дошла у кућу туженика В. да га служи као свога родитеља, а туженик јој је за то обећао да ће је усвојити. Код туженика је радила девет година и девет месеци када је напустила кућу туженикову и отишла код свог будућег мужа у намери да се венча. Међутим до венчања није дошло, те се она после три месеца поново вратила у кућу туженикову у намери да продужи рад и службу као раније, али на то туженик није пристао, већ ју је отерао из своје куће без игде ичега. Навела је, да јој туженик није дао ни оне ствари које је била спремила лично за себе док је у његовој кући била.

Стога је предложила, да суд осуди туженика да јој плати 24.000.— динара колико је се неправилно обогатио њеним привређивањем за време док је она радила у његовој кући; а ако туженик не призна ову тражбину и сматра да је претерана — предложила је, да се висина исте утврди путем вештачења. За доказ тужбеног тражења понудила је преслушање странака и са-слушање сведока.

На одређено прво рочиште није дошао туженик иако је био уредно позван, те је по предлогу тужилачке странке у смислу § 492 Гр. п. п. Окружни суд у Ужицу донео 8. децембра 1937. год. По — 135/37 пресуду услед изостанка туженика В. и осудио туженика да плати тужилци 12.000.— дин. на име тужбеног тражења и т. д. са разлога:

„Пошто туженик на прво рочиште није дошао ма да је позив по гласу доставнице уредно примио, то је тужилачка странка на првом рочишту предложила да се у смислу § 492. Гр. п. п. донесе пресуда услед изостанка тужене странке, којом ће се удовољити тужбено тражење.

Према § 492. Гр. п. п. имало би се удовољити тужбеном тражењу према поднетим доказима у тужби, али иако ничим није утврђена висина тужбеног захтева, сем произвољног захтева ту-

жилачке странке, то је суд на основу § 369 Гр. п. п. одмерио тужбени захтев као у диспозитиву, имајући у виду привредну моћ тужиљину за време проведено код туженика.

Са свега изложеног а на основу § 902. Грађ. зак. и §§ 368. и 514 Гр. п. п. ваљало је одлучити као у диспозитиву.“

Туженик В. прво је тражио повраћај у пређашње стање због пропуштеног рочишта, па је затим уложио и призив против наведене првостепене пресуде. Првостепени суд својом закључком од 29. децембра 1937. год. По 135/37 одбио је предлог тужеников за повраћај у пређашње стање, који је закључак по рекурсу туженикову потврдио Апелациони суд својим закључком од 12. II. 1938. год. Пл. 228/38 год.

По призиву туженика Апелационог суда у Београду, усвајајући призив, својом пресудом Пл. 456/38 од 13. V. 1938. год. преиначио је првостепену пресуду тако, да је туженика осудио да плати тужиљи 4.000.— динара на име тужбеног тражења и т. д. са разлога:

„Испитујући побијену пресуду окружног суда у границама призивних навода и предлога, по своме слободном судијском уверењу београдски Апелациони суд је у смислу § 368. Гр. п. п. нашао:

Правилно је првостепени суд у овом случају донео пресуду због изостанка у смислу § 492. Гр. п. п. признавајући тужиљи у основи право на накнаду. Олмеравајући пак у смислу § 369. Гр. п. п. колико је туженик дужан да накнади тужиљи за њено привређивање у његовој кући у времену од 10 година, — првостепени суд је с обзиром на привредну моћ туженикову, одмерио и сувише велику накнаду. Наиме, из поднетог уверења о имовном стању тужениковом види се да исти плаћа порезе на земљарину свега 30.— динара годишње, а да допунског пореза и нема, јер поседује само две зграде брвнаре и шталу брвнару, што све показује да је туженикова кућа врло сиромашна. Према томе, у оваквој кући где нема много земље за обрађивање, а поред туженика и његове жене, тужиља није могла имати толико посла, да би јој се награда за уложени труд, а за означено време, одмерила у оноликом износу, како јој је првостепени суд својом пресудом досудио. Ово утолико пре што је тужиља још као дете дошла код туженика, те у првим годинама није ни могла радити теже послове.

Имајући све ово у виду, призивни суд је приступио одмеравању ове накнаде у смеслу § 369. Гр. п. п. и нашао, да тужиљи за време колико је у кући тужениковој провела. припада накнада у износу од 4.000.— динара, па је у овом смислу пресуду окружног суда и преиначио.

Што се тиче осталих призивних навода уколико се не односе на висину тужбеног тражења, Апелациони суд налази да су исти безпредметни. Тако призивни навод под 1 био је изнесен у предлогу за повраћај у пређашње стање и о истом је дефинитивно расправљено од стране Апелационог суда, као рекурсног. Исто тако истицање ненадлежности окр. суда у призиву под 3 неосновано је пошто је суд по службеној дужности у смислу § 39. Гр. п. п. позван да цени надлежност на основу навода тужбе, а који наводи

у овом случају од противне стране нису оспорени, — па се је окружни суд правилно и упустио у расправљање и донео ожалбену пресуду.“

На ову призивну пресуду туженик В. изјавио је пореко адвоката ревизију и у истој навео следеће ревизијске разлоге:

„Погрешно је правно схватање и првостепеног и призивног суда, да је овде у питању неправедно обогаћење, те да је за ову правну ствар надлежан окружни суд. Напротив овде је у питању ајлук а сви спорови који потичу из уговора о најму, спадају у надлежност средњег суда. Суд је пак дужан да у свако доба по дужности води рачуна о надлежности, што у овом случају није чинио... То је пак повод за ревизијски разлог из тач. 4 § 597 Гр. п. п.

Пресуда и првостепеног и призивног суда донете су пре него је правна ствар темељно и исцрпно претресена, а наима пре него је утврђено је ли и колико тужиља могла живети у кући туженога привредити с обзиром на његове године старости, на њено издржавање у кући туженог и на околност да је из куће туженога удата. Све то имало се утврдити путем вештачења које је суд био дужан наложити без обзира што тужени није дошао на прво рочиште. Те је пресуда донета на непотпуном извињању, које спречава правилну оцену спорне ствари, а то је повод за ревизијски разлог из тач. 2. § 597. Гр. п. п.

Стога тужени предлаже да Касациони као ревизијски суд нападнуту пресуду преиначи и тужбени захтев одбије уз осуду тужиље на плаћање парничних трошкова, у противном пресуду поништи и предмет врати призивном суду на поновно пресуђење.

По овој ревизији туженика В., Касациони суд у Београду закључком свога II. Грађ. већа Рев. бр. 1666/38 од 10. XI. 1938. год. уважио је ревизију туженикову, пресуду призивног Апелационог суда од 13 маја 1938 год. Пл. 456/38 укинуо и ствар вратио призивном суду на поновну расправу и одлуку са разлога:

„Испитујући пресуду призивног суда у смислу § 598 Гр. п. п. поводом ревизије Касациони суд је нашао:

Да се пресуда призивног суда, с обзиром на утврђено чињеничко стање, оснива на погрешној правној оцени спорне ствари — рев. разлог из т. 4 § 597 Гр. п. п. те се ревизијски наводи туженика, којима се упућује на овај ревизијски разлог, појављују као основани. Јер, када је суд утврдио да у конкретном случају постоји неправедно обогаћење туженика на рачун тужиље П. онда је погрешно када је утврђујући висину овог обогаћења ценио само привредну моћ тужиљину за време, док је била код туженика, већ је био дужан да утврди колико се тужени стварно обогатио на рачун тужиље, односно колико износи разлика између онога што је тужиља за то време потрошила од онога што је привредила, јер тај вишак стварно за тужиоца претставља обогаћење — § 902 Г. з.

Због изложеног, Касациони суд је уважио ревизију туженика али како не постаје потребне чињенице на којима би се по правилној оцени могла засновати пресуда овога суда а наима, колико износи тај вишак, који за туженика претставља обогаћење, што је потребно, да суд утврди путем саслушања странака ако других

доказа нема (§477. гр. п. п.) то добијану пресуду није могао преиначити, већ је одлучио као у диспозитиву — § 604/IV Гр. п. п.“

Апелациони суд као позивни према наведеном закључку Касационог суда својим закључком од 11 фебруара 1939 год. Пл. 456/38, уважајући позив туженика, укинуо је првостепену пресуду и ствар вратио на даљи поступак по закону, наравно, усвојивши у см. § 605 Гр. п. п. правно схватање ревизијског суда изложено у горе наведеном закључку као обавезно.

Као што смо напред навели, нас сада интересује одлука Касационог суда, односно правно схватање изнето у напред наведеном закључку Касационог суда, које је обавезно за позивни суд, односно парнични суд; а узгредно ћемо се позвати на правно схватање и пресуду првога и другог суда.

С обзиром на чињеничке наводе у тужби и тужбени захтев — парнични суд је морао донети пресуду услед изостанка туженика са првога рочишта, јер су били испуњени сви услови за доношење те пресуде према § 492 Гр. п. п. Суд је сматрао да су сви чињенички наводи у тужби истинити, јер они пред судом нису ничим оповргнути. Друкчије се према §§ 492 и 368 Гр. п. п. није могло поступити. Сад настаје питање: да ли је за парнични суд била ноторна чињеница, да је тужиља према чињеничком наводу у тужби трошила што од онога што је привредила у кући туженога за време док је код истог била, па да је о тој ноторној чињеници морао водити рачуна при доношењу пресуде или не. Јасно је да ова чињеница није ноторна за суд и за њу није морао ни да зна; а о њој би морао водити рачуна само онда кад се истакне од странке, а никако по званичној душности према §§ 492, 365 и 107 Гр. п. п.

Према томе, кад је несумњиво утврђено, да тужиља има право на тужбени захтев, то је парнични суд у смислу § 369 Гр. п. п. одмерио тужбени захтев по слободном уверењу, јер се висина истог није могла на други начин утврдити. Ово прво стога, што је у тужби наведено, да се висина тужбеног захтева установи вештацима ако га туженик не призна, па кад туженик није дошао на рочиште — онда је законска претпоставка да је туженик признао тужбени захтев — § 366 Гр. п. п., који је суд, нашавши да је превисок, одмерио по службеној дужности имајући у виду све познате околности из тужбе; а друго стога, што странке према § 467 Гр. п. п. није могао никако саслушати о околностима важним за одређивање тужбеног захтева, јер туженик изоставши са првог рочишта није могао више бити саслушан према §§ 208 и 492 Гр. п. п.

Туженик је у смислу § 210 Гр. п. п. тражио повраћај у пређашње стање због пропуштенога првог рочишта, али је његов предлог одбијен пошто није било услова за дозволу повраћаја у пређашње стање.

По позиву туженика, Апелациони суд у Београду пресудом свога I већа Пл. 456/38 од 13 маја 1938 г. уважавши позив, преиначио је првостепену пресуду и свео тужбено тражење од 12.000 дин. на 4.000 дин. и т. д. са разлога напред наведених. Према § 369 Гр. п. п. Апелациони суд као суд вишег степена био

је овлашћен да и он одмери тужбени износ по слободном уверењу, али само на основу околности из парничних списа и првостепене пресуде према којима је одмерио тужбени износ првостепени суд. Међутим Апелациони суд није тако поступио, већ је, напротив, при одмеравању тужбеног износа ценио нове приговоре и доказе из призива што је сасвим противно §§ 576 и 592 Гр. п.п. По овим законским прописима изношење нових чињеница и доказа искључено је пред призивним судом. Да је парнични суд ценио доказ из призива — уверење о имовном стању туженика, које је ценио неовлашћено Апелациони суд, свакако би то утицало на висину тужбеног износа. Овај противдоказ није цењен кривицом самог туженика, те га стога нису могли ценити без изузетка ни виши судови — §§ 576, 592 и 598 Гр. п. п. Ово тим пре што није у питању повреда никаквог јавног интереса, па да би суд по званичној дужности изналазио материјалну истину.

По овоме што смо до сада изнели изгледа да је Апелациони суд поступио противно §§ 576 и 592 Гр. п. п., али узгред буди речено, ово је споредно, јер нас интересује само одлука Касационог суда као што смо то већ напред навели.

По ревизији туженика Касациони суд уважио је ревизију туженикову, укинуо пресуду призивног суда од 13 маја 1938 год. Пл. 456/38 и ствар вратио призивном суду на поновну расправу и одлуку. Пре свега питамо се: да ли је оваква одлука по закону могућа с обзиром на поступак који јој је претходио? — По нашем мишљењу није.

По § 598 Гр. п. п. ревизијски суд испитује пресуду призивног суда само у границама предлога и разлога изнесених у ревизијском поступку, сем ако постоји неки разлог ништавости, на који се пази по званичној дужности без обзира да ли је изнет или није у ревизијском писмену; а по § 600 Гр. п. п. тач. 2 ревидент мора у ревизијском писмену одређено и кратко означити разлоге, тако да се јасно и одређено види на који се ревизијски разлог мисли из § 597 Гр. п. п. пошто се ревизија може тражити само из којега разлога наведеног у овом законском пропису.

У конкретном случају ревидент је у својој ревизији поднео против пресуде призивног суда, навео два ревизијска разлога, које је одређено и јасно појединачно навео сасвим у складу са §§ 600 тач. 2 и 597 Гр. п. п. У првим околностима наведеним у ревизији ревидент је означио ревизијски разлог из тач. 4 § 597 Гр. п. п., а из других околности означио је ревизијски разлог из тач. 2 § 597 Гр. п. п. По § 600 тач. 2 Гр. п. п. ревидент је суверен у избору и означању ревизијских разлога, те ревизијски суд према томе није овлашћен ни по једном законском пропису да изналази из наведених околности у ревизији неки други ревизијски разлог на који не упућује сам ревидент. Стати на противно гледиште значило би, да ревидент може само у ревизији назначити да је пресуда неправилна, па нека виши суд сам тражи неправилности, што свакако није био циљ законодавцу према §§ 597, 598 и 600 Гр. п. п. Међутим, на супрот изнетом, Касациони је суд горњим својим закључком поступио противно §§ 598 и 600 Гр. п. п., јер у разлозима свога закључка, позивајући се на § 598 Гр. п. п., вели: „Да

се пресуда призивног суда, с обзиром на утврђено чињеничко стање, оснива на погрешној правној оцени спорне ствари — рев. разлог из тач. 4 § 597 Гр. п. п. те се ревизијски наводи туженика, којима се упућује на овај ревизијски разлог, појављују као основани. Јер, кад је суд утврдио да у конкретном случају постоји неправедно обogaћење туженика на рачун тужиље П., онда је погрешно и т. д.„ Дакле и према мишљењу Касационог суда први и други суд је правилно применио материјални закон кад су нашли да је основ тужбе неправилно обogaћење и да је према томе, на чињенично стање у тужби правилно примењен § 902 Грађ. зак. Кад овако ствар стоји — онда се питамо: из којих је околности из ревизије Касациони суд нашао да стоји ревизијски разлог из тач. 4 § 597 Гр. п. п. Ово тим пре кад је ревидент у ревизији навео: „Погрешно је правно схватање и првог и призивног суда, да је овде у питању неправедно обogaћење, те да је за ову правну ствар надлежан окружни суд. Напротив овде је у питању ајлук а сви спорови који потичу из уговора о најму, спадају у надлежност средњег суда. Суд је пак дужан да у свако доба по дужности води рачуна о надлежности, што у овом случају није чинио. То је пак повод за ревизијски разлог из тач. 4 § 597 Гр. п. п.“ Очигледно је да је Касациони суд само из ових околности према § 600 тач. 2 Гр. п. п. могао наћи ревизијски разлог из тач. 4 § 597 Гр. п. п., јер на овај разлог директно упућује и ревидент, а није могао из других околности наведених у ревизији, које такође директно упућују на ревизијски разлог из тачке 2 § 597 Гр. п. п., наћи ревизијски разлог погрешне правне оцене из § 597 тач. 4 Гр. п. п. као што је поступио у конкретном случају.

Према околностима наведеним у ревизији, које упућују на ревизијски разлог из тач. 2 § 597 Гр. п. п. могло би се узети да овај ревизијски разлог стоји, а никако разлог из тач. 4 § 597 Гр. п. п. Али кад је у питању пресуда због изостанка, онда не би могло бити речи ни овом ревизијском разлогу, јер околности из којих произлази ревизијски разлог из тач. 2 § 597 Гр. п. п. није ценио ни први суд пошто оне нису биле истакнуте благовремено од ревидента — туженика, а које се околности доцније ни у једном степену не могу ценити, јер није у питању нека ништина нити пак јавни интерес, па да би виши судови на исте пазили по званичној дужности — §§ 492, 368, 365, 576, 592 и 598 Гр. п. п.

На крају разлога у закључку Касационог суда је наведено: „Касациони суд је уважио ревизију туженика али како не достају потребне чињенице на којима би се по правилној оцени могла засновати пресуда овога суда а наиме, колико износи тај вишак, који за туженика представља обogaћење, што је потребно, да суд утврди путем саслушања странака ако других доказа нема (§ 477 Гр. п. п.) то побијану пресуду није могао преиначити, већ је одлучио као у диспозитиву — § 604/IV Гр. п. п. По нашем мишљењу и ако би стајао ревизијски разлог из тач. 4 § 597 Гр. п. п., који разлог према напред изложеном уопште не стоји, ипак овакво схватање Касационог суда не може се базирати на § 604/IV Гр. п. п. Јер околности наведене у ревизији нове су и оне се морају узети као противдоказ наводима у тужби, које околности нису цењене

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

код првога и другога суда само кривњом самога ревидента, па кад то стоји — онда се околности из ревизије не могу више узети у оцену ни од једног суда. Уосталом резултат расправе и доказивања, како је утврђено у првостепеним парничним списима и пресуди првостепеног суда — §§ 592 и 598 Гр. п. п. остаје непромењен пошто пресуда првога суда и поступак који јој је претходио нису уништени — § 571 Гр. п. п. Према овоме јасно је да се и даље не могу изводити докази из тужбе — вештачење па ни преслушање странака. Међутим по наређењу Касационог суда првостепени суд има сада да изведе доказ преслушање странака ради утврђења навода у ревизији, који наводи нису истицани код првога суда, и нису могли бити истицани ни код другог суда, што је очито противно §§ 208, 492, 576, 592 и 598 Гр. п. п.

Ми се сада с правом питамо, као правници, да ли су сви судови дужни да поступају по § 492 Гр. п. п. или нису, и може ли се уопште донети пресуда услед изостанка туженикова са првога рочишта с обзиром на наведено правно схватање Касационог суда.

СУДСКА ПРАКСА

Ослобођењем од оптужбе оптуженика, што је починио инкриминисано дело у неурачуљивом стању, услед употребе алкохолних пића, а оглашењем кривим за дело из § 166 к. з. Окр. суд је повредио материјални закон из § 337 бр. 1 б. к. с. п.; а када је ту пресуду поништио Апелациони суд у погледу дела из § 166 к. з. јер да за то дело нема оптужбе, повредио је закон из § 399 од. 3. к. с. п. (Пресуда Касационог суда у Новом Саду од 1. марта 1939. год.).

Одељење Б. Београдског Касационог суда у Новом Саду поводом захтева за заштиту закона изјављеног од стране Главног државног тужиоца донело је ову пресуду:

Уважава захтев за заштиту закона те установљава, да је пресудом Окр. суда у Новом Саду бр. 815/1937 од 15 септембра 1938 г. повређен закон у § 337 бр. 1 сл. б) Скрп. а пресудом Апелационог суда бр. Кппа 162/1938 г. од 18 новембра 1938 г. повређен закон у § 399 од. III Скрп. а са доле наведених разлога.

Државно тужиоштво у Новом Саду својом оптужницом оптужило је П. М. да је 15 августа 1937 г. у С. изговорио речи којима је починио преступ из § 307 од. I, II и III, § 302 од. I к. з. и из чл. 4 зак. о заштити јав. безбедности и пор. у држави у в. § 62 к. з. Окружни суд у Новом Саду пресудом својом бр. Кзп. 815/37 од 15 септембра 1938 г. у погледу престапа из § 307 од. I и II к. з. и из чл. 4 зак. о заштити јав. безбед. и пор. у држави ослободио је оптуженог од оптужбе на основу § 280 од. I ст. 3 к. с. п. а прогласио га кривим што се је истога дана у С. умишљено употребом алкохолних пића напио тако, да је постао неурачуљив у коме је стању и починио кривично дело против јавног поретка, које се гони по службеној дужности преступ из § 166 к. з. па га је због тога и осудио на затвор од 15 дана.

Против ове пресуде уложили су призиве: Државни тужилац не означивши због чега и оптужени и његов бранилац због повреде из § 336 бр. 4, 5, и 6 к. с. п. и због повреде из § 337 бр. 1 а) и в) бр. 2 и 3 к. с. п. Апелациони суд својом пресудом Кппа 162/1938 од 18 IX 1938 г. уложене призиве на основу § 398 од. I к. с. п. као недопуштене одбацио је и уједно првостепену пресуду у погледу дела из § 166 к. з. на основу § 398 од. IV к. с. п. у вези § 408 од. II к. с. п. по службеној дужности поништио због повреде материјалног закона из § 337 бр. 1 в) к. с. п. а при томе

није донео никакво наређење у погледу даљнег поступања првостепеног суда. Апелациони суд је образложио „да је првостепени суд у погледу дела из § 166 к. з. проглашујући оптуженога кривим и осуђујући га за исто на штету оптуженог починио повреду материјалног закона из § 337 бр. 1 в) к. с. п. јер за дело из § 166 к. з. нема оптужбе, будући је државни тужилац у предметном случају поднео писмену оптужницу само због кривичних дела преступа из § 307 к. з. и из чл. 4 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у Држави а код које је оптужнице остао и у свом коначном захтеву на главном претресу“.

Окружни суд својом пресудом Кзп. 815/1937 повредио је закон у §-у 337 бр. 1 б) к. с. п. јер према утврђеном чињеничном стању оптужени је учинио кривично дело, за које је оптужен, али је то дело учинио умисљеном употребом алкохолних пића и тако се опио, да је то дело починио у неурачуњливом стању. Према томе, није искључена кривична одговорност окривљеног и није могао бити означеном пресудом и ослобођен на основу § 280 од. 1 ст. 3 с. к. п. у вези § 22 к. з. него је морао бити проглашен кривим преступа из § 166 к. з.

Апелациони суд у Новом Саду својом пресудом Кппа 162/1938 повредио је закон у § 399 од. III скп. у вези § 350 број 5 ксп. јер је поништавајући првостепену пресуду у осуђујућем делу морао изрећи своју пресуду, којом се оптужени ослобађа за то дело.

Апелациони суд поништавајући тај део првостепене пресуде морао је узети као једини разлог тај што је за дело за које је била поднета оптужница по Државном тужиоштву првостепеном пресудом оптужени био ослобођен од оптужбе на основу § 280 од. 1 ксп. а тиме је био у целиности решен предмет оптужбе те после тога без накнадне оптужбе није могао бити оптужени оглашен кривим преступа из § 166 к. з.

Разлог Апелационог суда са којег је поништио првостепену пресуду због тога што није био предмет оптужбе дело из § 166 к. з. већ дело из § 307 к. з. и из члана 4 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у Држави и да због тога није могао оптужени бити оглашен кривим преступа из § 166 к. з. неоснован је.

У смислу § 273 к. с. п. предмет пресуде је оптужени и његово дело које је предмет оптужбе. Суд је везан за оптужбу у толико, што не може оптуженика огласити кривим за дело које није било предмет ни раније ни на главном претресу измењене или проширене оптужбе. У колико се тиче правне оцене дела суд није везан за тужиоцев предлог. У конкретном случају, као што је горе означено, чињенично стање изнесено у оптужби Државног тужиоца бр. К. К. 1003/1939 и у пресуди Окружног суда бр. Кзп. 815/1937 јесте идентично. Разлика између оптужбе Државног тужиоца и пресуде Окружног суда јесте само у правној оцени дела, а та разлика потиче одатле, што је суд установио, да је кривично дело оптужени извршио у неурачуњливом стању услед пијанства. Када је пак суд расматрао пијано стање оптуженог није расматрао чињенице стварне природе, него душевно стање оптуженог па према томе, кад је суд установио да је оптужени чињенично стање изнесено у оптужби Државног тужиоства извршио у пијаном неурачуњливом стању и прогласио га кривим због дела из § 166 к. з. није га тиме огласио кривим због чињеничког стања различитог од оног у оптужби, јер је комплекс чињеница остао исти. У питању су услови кривично правне одговорности. Питање, да ли је једно кривично дело учињено у неурачуњливом или трезвеном стању није питање стварне природе, него је то питање кривично правне одговорности. Принцип из § 273 од. II к. с. п. остао је неповређен, јер је првостепени суд у својој пресуди остао везан за дело које је било предмет оптужбе, а у погледу правне оцене дела суд је био слободан у своме деловању па је установио да је оптужени дело, за које је био оптужен, починио у неурачуњливом стању услед пијанства и прогласио га кривим преступа из § 166 к. з. Комплекс чињеница и у оптужби државног тужиоства и у пресуди Окружног суда јесте исти, али је суд на тај комплекс чињеница ставио другу правну оцену пошто је установио, да је оптужени био критичне згоде у неурачуњливом стању услед пијанства. Пошто је дакле, првостепени суд огласио оптуженог кривим због оног комплекса чињеница, због којег је био и оптужен оптужбом Државног тужиоства, то Апелациони суд није могао првостепену

у погледу дела из § 166 к. з. поништити из разлога наведених у пресуди Апелационог суда, него је могао поништити првостепену пресуду само из разлога што је ослобађајућим делом првостепене пресуде био исцрпен предмет оптужбе. А што је дело из § 166 к. з. предвиђено као засебно кривично дело у посебној глави Кривичног законика, а дела за која је била подигнута оптужница предвиђена је опет у посебној глави Кривичног законика то из тога не следи да суд није могао огласити кривим оптуженог преступа из § 166 к. з. кад је било у питању расправљање истог чињеничног стања.

Овај захтев за заштиту закона је темељит. Наиме по § 273 од. II Скрп. предмет пресуде је оптуженик и његово дело је предмет оптужбе. У конкретном предмету Окр. суд у Новом Саду на гл. претресу одржаном 15 септембра 1938 г. расправљао је о делима означеним у оптужници Држ. тужиоштва у Новом Саду од 25 марта 1938 г. бр. К. К. 1003/1937. У својој пресуди, коју је донео по завршеном гл. претресу Окр. суд је установио, да је оптужени П. М. заиста починио горе означеном оптужницом инкриминирана дела, али је установио и једну нову чињеницу, наиме, да је та дела оптуженик починио у потпуно пијаном стању да је таково стање проузроковао умишљајно т. ј. да се умишљајно напио до бесвесности. Из овако установљених чињеница произилази, да је предмет пресуде било оно дело оптуженога, које је у оптужници Држ. тужиоца инкриминирано с тим, да је установљена једна нова чињеница а то је, да се је оптуженик умишљено употребом јаких пића тако опио, да је постао неурачуњив, и инкриминирана дела у том стању починио. Не ради се овде дакле о два потпуно засебита дела, већ само о једној новој чињеници, коју чињеницу је Окр. суд тек на гл. претресу установио. По § 279 од. I Скрп. пак ако се у току гл. претреса покаже, да утврђење чињеница имају обележја кривичног дела, за које би био надлежан судија појединац Окр. суда или срески суд, неће суд ту ствар упућивати пред ове, него ће је сам пресудити. Зато Окр. суд, када је током гл. претреса установио ту нову чињеницу да се је оптуженик умишљајно опио, и инкриминирана дела извршио у таквом стању, није могао оптуженика ослободити од оптужбе у погледу инкриминирана дела на основу § 280 од. I ст. 3 Скрп. а у вези са § 22 Крз. јер је та нова чињеница, која је установљена на гл. претресу заједно са чињеницама садржаним у оптужници остварила једно ново кривично дело, т. ј. дело из § 166 Крз., те је суд требао оптуженога прогласити кривим само за дело из § 166 Крз. а не да га претходно ослободи за инкриминирана дела и то зато, јер је дело из § 166 Крз. у конкретном случају почињено онда, када се претходно установе оне чињенице, које су у оптужници садржане. Све те чињенице, како оне које су обухваћене оптужницом, тако и оне, које су накнадно утврђене на гл. претресу сачињавају једну целину, те зато није потребан посебан предлог за гоњење дела из § 166 Крз.

Према горе изложеном онда, када је Окр. суд оптуженога у погледу у оптужници инкриминисаних чињеница ослободио од оптужбе на основу § 280 од. I ст. 3 Скрп. а у вези са § 22 Крз. остварио је повреду материјалног закона из § 337 бр. 1 ал. б) Скрп. а Апелациони суд у Новом Саду када је поништио пресуду Окр. суда у погледу дела из § 166 Крз. јер да за то дело нема оптужбе повредио је закон у § 399 од. III Скрп. а и зато што поништавајући пресуду Окр. суда у осуђујућем делу није изрекао своју пресуду, којом се оптуженик за то дело ослобађа од оптужбе и зато је захтев за заштиту закона гл. држ. тужиоштва у целисти основан, па га је Касациони суд уважио.

О једном установљеној награди по молби адвоката према власитој страници, у парници адвоката противу властите странке, не може се више мериторно расправљати о висини исте. (Пресуда Касационог суда у Новом Саду од 6 априла 1939 год. Рев. 686/36).

У парницама К. Др. Ђ. противу трг. фирме Н. Одељење Б. Београдског Касационог суда у Новом Саду поводом ревизије туженог донело је ову пресуду:

Ревизију тужене не уважава и побијану пресуду позивнога суда потврђује итд. а са доле наведених разлога:

Привизни суд је досудио тужитељу по сниженој тужби тражену своту адвокатске награде, чија је висина била судски установљена по молби адвоката тужитеља противу властите странке.

Тужени су ревизијом напали ову пресуду из разлога тач. 4 §-а 597 грпп., што привизни суд није узео у поновну оцену поједине ставке тужитељева трошковника. Ревизија је неоснована, јер кад је поводом молбе правозаступника против властите странке већ правомоћно суд установио висину хонорара, онда у парници, коју адвокат покреће против своје странке ради исплате установљеног трошка може се само расправљати, о тме да ли обзиром на материјално правне прописе постоји дужност туженог да установљени трошак плати, а о установљеној висини појединих ставака трошковника се више не може расправљати.

Бранко Јевремовић
судија Апелационог суда у Новом Саду.

Преноситељ, који је исплатио меницу, и ако она није о року протекла, услед чега је био испао из меничне обавезе, нема права на повраћај исплаћене суме по § 902 грађ. зак.

Тужилац Ц. је представио, да је код банке Ф. жирирао меницу издату 11 VIII 1931 г., по којој је акцептант М. Кад је протекао рок за исплату менице а акцептант није исту регулисао, банка је позвала тужиоца и саопштила му, да је изискан протест због неисплате и да је он — тужилац — дужан платити меничну суму, што је он и учинио и од банке примио исплаћену суму. Међутим, кад је користећи се правом регреса, покушао да стави забрану на покретност жиранта Душана, који је, као потписник био пред њим на меници, није у томе успео, јер се утврдило, да банка Ф. није на време изискала протест због неисплате. Како је тужилац у незнању платио оно, што није дужан био да плати, то моли за пресуду, да је тужена банка Ф. дужна да му врати примљену суму.

Тужена банка Ф. је истакла, да је тужилац признао дуг по помепутој меници и да је у овом случају испунио једну своју натуралну обавезу, према чему је тужбени захтев неуместан.

Срески суд у К. Митровици пресудом од 21 IX 1937 г. По. 76/36 одбио је тужбени захтев, налазећи, да је тражбина тужене Ф. банке као менична застарела, услед неизискивања протеста на време али да је тужилац драговољно исплатио меничну суму банци, за коју се подјемчио, да ће је сам платити, ако је главни дужник не плати. Па кад је ову обавезу драговољно испунио, онда је испунио једну своју натуралну обавезу, те нема право повраћаја датог новца чак ни онда, ако је у моменту плаћања погрешно мислио, да је још у меничној обавези. Зато нема места примени § 902 грађ. зак. По нахођењу среског суда, овај законски пропис односи се на оне обавезе, које су замисљене и уображене а не и на оне, које су стварно постојале, па застареле. Осим тога, тужилац је држао меницу, пошто ју је исплатио, код себе, док и главни менични дужник није испао из обавезе, па се тек онда обратио за наплату.

Окружни суд у К. Митровици преиначио је ову пресуду среског суда и пресудом од 24 V 1938 год. Пл. 20/38 осудио банку Ф. на плаћање утужене суме, налазећи, да је погрешно правно схватање среског суда, да је тужилац био дужан да плати меничну суму банци Ф. и да је тиме одговорно једној својој натуралној обавези. Ово с тога, што се из списка види, да њему није била позната чињеница, да је банка неблаговремено изискала протест због неисплате и да је он тиме испао из обавезе, већ је, напротив, тужилац у време плаћања веровао, да мора да плати, што је битно за појам природе обавезе.

Касациони суд је уважио ревизију тужене банке и, преиначујући привизну пресуду, одбио тужбени захтев са следећих разлога:

„Основан је ревизијски разлог, да је привизна пресуда основана на погрешној правној оцени ствари — § 597 тач. 4 грпп., јер кад је чињеничним стањем код првог и другог суда утврђено, да је у конкретном случају доказ о дуговању била меница, издата 11 VIII 1931 г., да је на истој био акцептант — главни дужник — Милован а тужилац жирант за

исплату целе меничне своте — дуга главног дужника, који је стварно постојао у смислу § 14 меничног закона; да је тужилац ову меницу драгсвољно платио туженој банци, пошто главни дужник то није учинио о року исплате, али само у времену, кад је по § 52 меничног закона он — тужилац — већ био испао из меничне обавезе услед неподизања протеста због неисплате од стране имаоца менице, — онда самим тим не може се сматрати да је обавеза тужиоца за исплату горње менице била забрањена, односно, да тужилац то није био дужан платити. Тужиочева воља у моменту потписивања менице била је, да он, као индосант, јамчи за дуг главног дужника све до исплате дуга сваком имаоцу менице. Према томе и та створена обавеза јемства тужиоцевог била је стварна али због тога, што имаоца менице исту о року није протествовао, ова обавеза јемства у моменту исплате менице од стране тужиоца, била је, као и свака друга природна обавеза — постојала је — само што више судским путем није могла да се остварује — §§ 8 и 10 грађ. зак. Услед овога, тужилац тиме, што је исплатио свој јемачки дуг, није исплатио нешто што није дуговао, већ једну своју природну обавезу, па како и други услов за примсну § 902 грађ. зак., да се онај, који је примио новац, неоправдано обогатио т. ј. да је примио нешто, на шта по самом основу правног посла није имао права, — у овом случају није испуњен, јер је тужена банка по овој меници наплатила само оно, што јој је на основу ове исправе главни менични дужник био дужан да исплати, то с обзиром на све изложено у овом случају није ни имало места тражењу тужиоца на основу § 902 грађ. зак. да му се врати оно, што је дао банци исплатом поменуто менице, јер је само главни дужник овом исплатом од стране тужиоца неправедно обогатио а не тужена банка“.

Пресуда II грађ. већа Касационог суда од 17 V 1939 год. Рев. бр. 297/39.

Одлуком свога II одељења од 12 III 1930 г. бр. 3135 Касациони суд је сличан случај расправио противно. Према правном схватању Касац. суда, израженом у поменутој одлуци, неподизањем на време регресне тужбе потпуно се гаси обавеза преноситеља — § 141 трг. зак. — и оно, што је он, налазећи се у фактичкој заблуди, по тој угашеној обавези дао доцније, има се натраг вратити — § 902 грађ. зак.*)

Кад је се удова споразумела са наследником, да јој он на име њеног удовичког уживања плаћа одређене месечне износе у новцу, онда, на случај неиспуњења обавезе од стране наследника, суд га може осудити на плаћање не само доспелих, него и будућих рата удовичког уживања у смислу § 502 грпп.

Пок. Г. умро је 15 VIII 1925 г. и оставио за једине своје наследнике синове Бранислава и туженог Славка, који су сада пунолетни, кћери, које су разудате и удову Јубицу. У својој тужби удова Јубица навела је, да је у вршењу свог права удовичког уживања на мужевљевој заоставштини онемогућена од стране староца тада малолетних наследника, те је морала напустити кућу. Кад су синови постали пунолетни, она се са њима споразумно поделила. По тој деоби између ње и синова пок. Г. право њеног удовичког уживања пренето је искључиво на део имања, који је припао туженом Славку, о чему је и уговор сачињен. Тужени Славко јој је пак предложио, да јој на име њеног удовичког уживања даје сваког месеца по 450.— дин. но с тим, да ову суму могу она и Славко, према привредној конјунктури, смањити или повећати, па ако се у томе не би сложили, онда она може судом тражити своје право. Тужени Славко написао јој је у том смислу писмо, у коме се обавезује, да јој даје горњу суму месечно на име уживања с тим, да она може своје право удовичког ужитка остварити деобом, ако се у будуће не би могли сложити о величини месечне новчане квоте. Међутим тужени Славко јој је исплатио свега три месечне рате а затим је престао да плаћа. Због тога је предложила пресуду: да она има право удовичког уживања на непокретном имању свога умрлог мужа, које је припало на део туженом Славку и да има у том циљу право, да одели половину истог а да јој ту-

*) Т. Ивановић: „Судска пракса“ у 1930 г., стр. 244.

жени исплати све заостале рате. Туженик Славко је признао постојање предњег уговора између њега и тужиље.

Окружни суд у Чачку пресудом од 2 III 1938 г. По 323/37 осудио је туженика, да тужиљи плати све заостале рате њеног удовичког уживања по уговору до правноснажности пресуде а од већег потраживања је одбио. Исто тако, суд је одбио тужбени захтев, да тужиља има право уживања на означеном непокретном имању. Ово са разлога, што су се странке међусобно споразумеле и регулисале односе у погледу тужиљиног права удовичког уживања на имању тужениковом, које је наследио од свога оца. Туженик је донекле испунио уговор, јер је исплатио тужиљи износе на име њеног уживања и то за месеце март, април и мај 1937 г. у целости а за јуни делимично, те кад то стоји, тужиља нема право одустати од уговора, него има прво захтевати, да се он тачно испуни. Зато по нахођењу суда, тужиља нема право на деобу имања. Суд је одбио тужиљу да јој туженик плаћа месечне износе удовичког уживања и после извршности пресуде до деобе имања, на коју деобу тужиља полаже право, пошто је, по нахођењу суда, овај захтев постављен у вези са деобом имања, па како је суд нашао да деоби нема места, то је самим тим и захтев да јој плаћа месечно уживање после извршности пресуде неоснован, јер се односи на испуњене обавезе туженика, коју он има у будућности да изврши. У том случају не би имало места спору. Ако туженик не буде и после извршности пресуде испуњавао своју обавезу према тужиљи, њој стоји на расположењу редован пут.

Београдски Апелациони суд пресудом од 22 XII 1938 Пл. 1626/38 ужавајући делимично позив тужиље, преиначио је пресуду окружног суда само у погледу рока трајања издржавања и туженика осудио да плати тужиљи, почев од 1 VII 1937 г. па на даље, сваког првог у месецу по 450.— дин., — све до њене смрти или преудаје.

У разлозима своје пресуде Апелациони суд је нашао, да је право удовичког уживања законско право, које наступа самом смрћу мужа и бива ограничено законом само у изузетним случајевима — §§ 413 и 414 грађ. зак. Пропис § 415 истог закона предвиђа, да право удовичког уживања траје све до преудаје или смрти удове. Из овога пак излази, да је време трајања уживања законом регулисано и да се губи само са разлога у закону побројаних или пак изричним одустанком удове да овако право ужива. У конкретном случају из уговора од 17 III 1937 г., који обе стране признају, види се, да је ово право уживања вољом странака сведено на новчани износ од 450.— дин. месечно с тим, да у складу прилика, које буду наступиле, ово издржавање варира сходно величини имања и приходу истог. Рок трајања издржавања овим уговором није мењан, што значи да остаје онакав, какав закон предвиђа — § 415 грађ. зак. Чињеница пак, што је тужиља тужбом својом и у току поступка тражила деобу имовине, не може се узети, да се свога права удовичког уживања из уговора одрекла, односно да се одрекла права, да од туженика добија месечне износе од 450.— дин., па јој је овај износ издржавања требало признати до њене преудаје или смрти. Оваквој досуди и будућих износа има места и с обзиром на § 502 грађ. парн. пост., по коме, ако је у питању издржавање, пресуда се може односити и на давања, која доспевају тек по доношењу пресуде, те се разлики првостепене пресуде о одбијању тужиље од ових будућих захтева, појављују неумесним.

Касациони суд је потврдио ову пресуду Апелационог суда.

Пресуда II гр. већа Касационог суда од 5 VI 1939 г. Рев. бр. 735/39.

Тих. М. Иванивић

секретар Касационог суда у Београду.

Урачунавање истражног затвора у казну у времену од проглашења првостепене пресуде до изрицања касационе одлуке.

Пресудом Окружног као кривичног суда у П.-у проглашен је оптужени П. Ђ. кривим због злочина лишења живота из § 167 од 1., па је кажњен казном робље од три година.

Када је по завршеном главном претресу окружни суд ову своју пресуду прогласио, тада је државни тужилац по §§-има 333 и 339 КПС-а за-

држави себи рок од три дана за подношење евентуалне ревизије, односно призива. Оптужени и његов бранитељ користили су се истим законским правом, јер су и они исти рок од три дана себи задржали.

У овом року од три дана уложио је државни тужилац против ове пресуде ревизију и призив, а после њега уложили су исте правне лекове и оптужени одн. његов бранитељ.

У истом поднеску, у коме је оптужени заједно са својим бранитељем најавио своју ревизију и призив окружном суду, пријавио је оптужени и то, да жели одмах да наступи са издржавањем казне робије при чему је нагласио, да се он нада успеху својих правних лекова, али чини ово нарочито из опрезности, да би му се време проведено у затвору од првостепене пресуде до одлуке вишег суда у сваком случају урачунало у казну.

Десио се случај, да је окружни суд уступио списе Одељењу Б. Београдског Касационог суда у Новом Саду а да није у вези са изјавом осуђеника донео расположење о упућивању на издржавање казне.

Пре него што је Касациони суд решавао о поднетим правним лековима, државни тужилац повукао је своју ревизију, али је и надаље одржао призив.

Касациони суд у Новом Саду у својој нејавној седници већа донео је решење којим ревизију оптуженог као неосновану одбацује, и призиве оптуженог и државног тужиоца одбија. Истовремено одлучила је Касација тако, да се оптуженом не урачунава у казну време, проведено у затвору од првостепене пресуде па до одлуке Касације.

Овако своје решење мотивише Касација тиме, да се ово време по § 420 од. 2 КСП-а није могло урачунати зато, јер правни лекови оптуженог нису имали делимична успеха. Затим по становишту Касационог суда у Н. Саду „ирелевантна је у овом погледу изјава оптуженог у поднеску о изјави правних лекова, јер је он ову своју изјаву дао тек приликом изјаве ревизије, а поводом ове изјаве од стране Окружног суда у П-у није донешена никаква одлука о режиму издржавања казне, па се има сматрати, да је оптужени за наведено време само у истражном затвору био“.

Мишљења смо, да је оваквим решењем Касационог суда, што у овом случају није оптуженом урачунао време од првостепене пресуде до одлуке Касације у издржану казну, на штету оптуженог повређен материјални закон из самог од 2 §-а 420 КСП-а.

Цитирани § 420 КСП-а у свом другом одељку каже ово:

„Но и време, које је лице осуђено на казну лишења слободе провело у затвору по објављењу првостепене пресуде, урачунаће се у казну, у колико је почетак извршивања казне био задржан околностима, независним од воље осуђеникове, а нарочито због тога, што су правни лек против пресуде употребила лица која су и против његове воље овлашћена. То ће се време урачунати и онда, кад правни лек, који је употребљен у корист осуђеникову, буде имао ма и делимична успеха у питању о кривници, казни и споредној казни као и у случају, у коме се пресуда поништи по § 354 и § 355 од. 1 и изрече нова пресуда, пошто је проведени нови поступак или и без овога“.

Дакле као што видимо, у §-у 420 од 2 КСП-а од „околности које су спречиле оптуженог у издржавању казне“ у главном предвиђена су два случаја:

- а) употреба правног лека мимо воље осуђеника и
- б) успех осуђениковог правног лека.

Међутим из стилизације § 420 од. 2 КСП-а види се одмах и то, да ова два случаја нису једина, на које је законодавац у овом свом пропису мислио. И граматично, а и логично тумачење закона указује на то, да су ова два случаја само **примера ради** а никако не таксативно наведени.

„... нарочито због тога, што су правни лек... употребила лица... против воље осуђеникове“.

„То ће се време урачунати и онда, када правни лек употребљен у корист осуђеникову буде имао ма и делимична успеха...“.

У овом случају околност, која је спречила осуђеника у томе, да наступи издржавање казне био је у ствари пропуст првостепеног суда, који поред изјаве осуђеника овога није упутио на издржавање казне.

WWW.UNILIB.RS Истина је, да у §-у 420 од. 2 КСП-а није предвиђен такав случај, као што је овај, али се одмах мора признати и то, да законодавац није могао у овој законској одредби предвидети све могуће случајеве из живота.

Оптужени у овом случају ни најмање није био крив, што га суд и поред његове изјаве није упутио на издржавање казне. Његова законска дужност је била само та, да се пријави са жељом, да хоће да наступи издржавање казне, али као лице у истражном затвору више што није могао, нити је по закону дужан био да предузме.

Држимо, да није потребно на широко и на дугачко доказивати, колико је погрешно резонување Касације, када сматра, да се изјава о наступању казне није могла у поднеску о изјави правних лекова учинити.

Да се у овом случају оптужени задовољно са пресудом првостепеног суда, само по себи се разуме, не би ни потребна била оваква изјава, јер би се оптужени аутоматски упутио на издржавање казне. Тек пошто је оптужени изјавио свој правни лек против пресуде првостепеног суда, тек тада настаје питање, да ли он жели одмах да отпочне са издржавањем казне, или пак прво мисли да сачека одлуку вишег суда из истражног затвора.

Нема пак таквог правног прописа, који би оптуженикову изјаву о наступању казне везао за неку нарочиту форму, н. пр. на записник суда, јер он ово може да учини и поднеском.

Овај пак поднесак може бити заједнички и истовремен са правним лековима, а може се и посве одвојено поднети суду и то било пре било после најављених лекова.

Др. Аладар Дебрецени
адвокат — Београд.

Тумачење § 12 и § 69 Зак. о држ. саобраћајном особљу од стране Државног савета. (Пресуда бр. 7993/39).

а) Решењем Мин. Саобраћаја Г. Д. бр. 106454/38 преведен је помоћни ложац П. служитељ II положајне групе за ложача званичника II категорије III положајне групе. Против овога решења поднела је тужбу Главна Контрола истичући да је исто противно §§ 12 и 69 Закона о државном саобраћајном особљу.

б) Државни савет поништио је решење Министра Саобраћаја горе поменуто и то са следећих разлога:

„Из аката овог предмета види се да је заинтересовани према мајсторском сведочанству бр. 302/35 положио мајсторски испит из браварског заната; да је положио стручан испит за ложача и да је постављен за служитеља II групе 21 VII 1929 г. По ст. II § 12 Зак. о држ. с. о.: „изузетно служитељи који наврше 10 година непрекидне и ваљане служитељске службе на раду у истој струци, имају свршену основну школу могу бити постављени за званичнике II категорије по предходном положеном испиту за дотичну струку“. А по § 69 истог закона у случају прелаза служитеља у службу званичника II категорије под условом испуњења погодба прописаних за дотичну званиничку струку, служитељ се мора примити у најнижу групу званичника. Струку пак у смислу овог закона сачињавају сва звања која су на основи исте школске спреме предвиђена за вршење истих или битно истих послова без обзира на ресор. Из овога излази да су ст. 2 § 12 Зак. о држ. с. о. прописани општи материјални услови које треба да испуни један служитељ да би се могао поставити за званичника II категорије. Ти су услови: 1) 10 година непрекидне и ваљане службе служитељске на раду у истој струци; 2) свршена основна школа; 3) предходно положени испит за дотичну струку. Одредба § 69 нам. зак. значи само то: да ће се такав званичник, који испуњава горе наведене услове, а за кога је донега одлука у горе наведеном смислу, примити у најнижу групу званичника. Према томе одредба § 69 не прописује материјалне услове које треба испунити за случај постављења служитеља за званичника II категорије, већ прописује само то, како ће се на тај начин постављеном служитељу одредити положајна група и висина плате. Предње ма-

теријалне услове прописује само ст. 2 § 12 пом. зак. који са § 69 чини једну целину у горе наведеном смислу.

Заинтересовани нема 10 година непрекидне службе и ваљане служитељске службе на раду у истој струци те и није испунио законске услове, те и оспорено решење није на закону донето“.

Као што се види из разлога Државног Савета, ожалбено решење погрешно је протумачило прописе §§ 12 и 69 закона о држ. с. о.

Др. Бор. Д. Петровић

Кад су на једном месту означени и то: једно лице као одговорни а друго као главни уредник, а суд нађе да су оба лица уредници, онда је потребно, у смислу од. V чл. 9 Зак. о штампи, утврдити, које је лице било уредник за онај део листа где је инкриминисани чланак одштампан. (Пресуда Касационог суда у Београду од 19 маја 1933 год. Кре. 337/2).

Окружни суд за град Београд пресудом својом од 2 марта 1932 год. Бр. 3937, осудио је оптужене Д. Г. и М. Г. уреднике листа „Недеља“ због дела из чл. 52 Зак. о штампи.

Касациони суд у Београду, пресудом својом од 19 маја 1933 год. Кре. 337/2, уважио је ревизију оптужених и пресуду окр. суда на основу тач. 2 § 346 крив. суд. пост. поништио, са разлога:

„Ценећи ревизионе наводе браниоца опт. Д. и М. да окружни суд није изнео чињенице на основу којих заснива да је и окр. Михајло био стварни уредник, Касациони суд је нашао, да је овај ревизијски навод основан. Ово стога, што окружни суд у разлозима нападнуте пресуде није утврдио који је од оптужених стварно уредник у смислу чл. 9 Зак. о штампи и који би по том законском пропису био одговоран за инкриминисани чланак, а ово у толико пре што се из приложеног листа види да је опт. Д. означен као одговоран, а опт. Д. као главни уредник. А у случају да суд нађе да су оба оптужена били уредници, онда је потребно у смислу од. V чл. 9 Зак. о штампи утврдити, који је од оптужених био уредник за онај део листа где је инкриминисани чланак одштампан. Па како је одлука окр. суда у овоме погледу непотпуна, то су у свему испуњени услови за повреду формалног закона из тач. 6 § 336 крив. суд. пост.“.

По штампарским кривицама, правни лек мора се изјавити и оправдати у року од три дана по саопштењу одлуке. (Пресуда Касационог суда у Београду од 19 маја 1933 год. Кре. 355).

Касациони суд у Београду разматрајући по ревизијама, пресуду Окр. суда у Крушевцу од 4 марта 1933 год. КШТ. 3/2 изречену у кривичном предмету противу М. М. и К. В. због дела из чл. 52 Зак. о штампи, пресудом својом од 19 маја 1933 год. Кре. 355, одбацио је ревизије браниоца оптужених, као касно изјављене, на основу § 345 тач. 1 и тач. 1 § 341 крив. суд. пост. у вези члана 90 Зак. о штампи, са разлога:

„Према чл. 95 зак. о штампи, одредбе општег кривичног поступка, које се противе закону о штампи, не могу се применити на дела учињена путем штампе, а то правило вреди и за прописе о правним лековима.“

По чл. 90 Зак. о штампи прописано је, да се правни лекови изјављују у року од три дана од дана саопштења одлуке. Ни овим, ни ма којим другим прописом Закона о штампи није предвиђена одредба, да се судска одлука има доставити странкама ради оправдања правног лека у року од осам дана, као ни одредба о достављању изјављеног правног лека противној страни ради давања противразлога, — те се прописи крив. суд. пост. који говоре о овоме не могу применити овде, јер би то било противно духу закона о штампи, који тежи, да се поступак убрза и упрости, што се види из самог текста поменутог чл. 90 Зак. о штампи, па се предмет, по изјављеним правним лековима, има спровести вишем суду у року од 24 сата, по истеку рока за изјаву правног лека.

Из предњег излази, да се по штампарским кривицама правни лек мора изјавити и оправдати у року од три дана по саопштењу одлуке.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Оптуженом је саопштена нападнута пресуда на самом записнику о главном претресу на дан 4 марта 1933 год., а правне лекове предали су суду, преко свога браниоца, тек на дан 5 априла 1933 год. дакле, после рока од три дана предвиђеног по чл. 90 Зак. о штампи“.

По чл. 33 Закона о штампи и ако за кривична дела учињена штампом одговарају заједно: писац, уредник, издавач, штампар и растурач, ипак тужилац није дужан тужити сва та лица, јер по § 88 крив. закона, поступак отпочиње против свих учесника и онда кад је тужба поднета противу једног од њих. (Пресуда Касационог суда у Београду од 2 јуна 1938 год. Кре. 120/3).

Окружни суд у Лесковцу, пресудом својом од 26 јануара 1933 год. Кшт. 6/28/32, а на основу § 276 к. п. одбио је оптужбу противу оптуженика Н. М. због дела из чл. 52 у в. чл. 54 Закона о штампи, са разлога:

„Према чл. 33 Закона о штампи, за кривична дела учињена штампом одговарају заједно: писац, уредник, издавач, штампар и растурач.

Како је по овој кривичи прив. тужилац С. Ж. оптужио само писца инкриминисаног натписа, који је истовремено и власник листа опт. Н. М., то онда нису испуњене све законске претпоставке, за суђење ове кривице, па је с обзиром на § 276 к. п. оптужбу ваљало одбити“.

Противу овакве пресуде окружног суда, приватни учесник уложио је ревизију и Касациони суд ценећи ревизионе наводе, уважао је ревизију приватног учесника и пресуду окружног суда повишиштво са разлога:

„Ценећи овај ревизиони навод, којим се иде на то да стоји повреда материјалног закона из тач. 1 под. в. § 337 крив. суд. пост. Касациони суд налази, да стоји истакнута повреда. Ово с тога, што је окружни суд погрешно нашао, да је приватни тужилац био дужан да, поред писца, оптужи и уредника, издавача, штампара и растурача, зато што они, према чл. 33 зак. о штампи, за кривична дела учињена штампом, одговарају заједно, и да због тога нису испуњене све законске претпоставке за суђење ове кривице.

Побројана лица према чл. 33 закона о штампи, заиста одговарају заједно по кривичном законнику, али само онда ако за њих по одредбама тога закона, има субјективне кривице. Тужилац према томе, може тужити сва лица ако се код њих утврди умишљај према одредбама кривич. законика.

Тужилац, међутим, није дужан тужити и она лица код којих тога умишљаја нема. Та лица не морају увек заједно одговорати, већ у онолико у колико до њих има услова према одредбама крив. законика, и ако суд то нађе, јер се по § 88 крив. зак. поступак отпочиње против свих учесника и онда када је тужба поднета противу осталих учесника. Ако пак тога нема, одговарају према одредбама зак. о штампи, без обзира на субјективну кривицу, онако како је прописана у §§ 35—39 зак. о штампи, дакле прво писац, па тек посебице, остала лица оним редом и под оним условима прописаним у тим одредбама.

Из овога излази да не стоји то, да нису испуњене све законске претпоставке тиме што тужилац поред писца инкриминисаног натписа, није оптужио и остала лица побројана у чл. 33 зак. о штампи, те није ни било места примени § 276 крив. суд. поступка“.

Проношење вести путем штампарских навода преко штампе, не потпада под закон о штампи, већ под прописе Закона о сузбијању нелојалне утакмице. (Решење Касационог суда у Београду од 3 новембра 1933 год. Кре. 839).

Окружни суд за град Београд пресудом својом од 13 октобра 1933 год. КЗП. 93, ослободио је оптужбе Др. А. М. и Ј. К. због дела из чл. 2 и 10 Зак. о сузбијању нелојалне утакмице.

Касациони суд у Београду решењем својим од 3 новембра 1933 год. Кре. 839, одбацио је ревизију заступника приватног тужиоца са разлога:

„Ценећи ревизионе наводе заступника приватног тужиоца изнете у оправдану ревизије, Касациони суд је нашао, да не стоји ниједан ревизиони навод који би се могао уважити. Ово с тога, што је окружни суд

правилно нашао да престављена дела не долазе под закон о штампи, јер иста и ако су учињена путем штампе ипак, у себи, не садрже све потребне елементе за постојање кривичног дела путем штампе, нити су оваква дела предвиђена у Закону о штампи — чл. 42 Зак. о штампи.

Тужбом се оптуженику, поред § 367 к. з., стављају на терет и кривична дела из §§ 2 и 10 Зак. о сузбијању нелојалне утакмице и она, као таква, по овим прописима предвиђају јавно изношење или проношење вести, које могу да нашкоде предузећу; а по ставу 2 § 10 истог закона под вестима подразумевају се и штампани наводи. Даље, овде је у питању проношење вести путем огласа преко штампе, које предвиђају поменути прописи, те се не може узети да су ова дела из овог законског прописа учињена по закону о штампи и да је по чл. 73 Зак. о штампи за њихово извиђање и суђење надлежан окружни суд. Овде су у питању дела, која се оптуженима стављају на терет, по специјалном Закону о сузбијању нелојалне утакмице, који је у својим прописима а нарочито у ставу 2 § 10 истог закона предвидео, да се протурање вести може чинити и путем штампаних навода, а то је путем штампе, те исти не могу ни у ком случају потпасти под Закон о штампи и ако су учињена путем штампе, већ се иста имају расправити по својим специјалним прописима односно на њих ће се примењивати општи прописи кривичног законика, а за њихово гоњење прописи кривичног судског поступка — § 27 Зак. о сузб. нелојалне утакмице.

Према овоме, не стоје ревизиони наводи да су овде у питању штампарски деликти и да има места примени чл. 73 зак. о штампи, већ су овде, према напред наведеном у питању деликти учињени проношењем вести путем штампе и на њих се по од. II § 42 Зак. о штампи имају применити прописи из закона о сузбијању нелојалне утакмице“.

За решавање призива, изјављеног противу пресуде судије појединца при окружном суду, изречене због дела из чл. 29 Закона о штампи, у смислу тач. 3 § 12 у вези од. II § 390 крив. суд. пост. надлежан је апелациони суд. (Решење Касационог суда у Београду од 8 децембра 1933 год. Кре. 952).

Противу пресуде судије појединца при Окружном суду за град Београд, од 12 септембра 1933 год. Кшт. 54, изречене због дела из чл. 29 Зак. о штампи, изјавио је призив заступник приватног тужиоца.

Апелациони суд у Београду, налази да је за разматрање овог призива надлежан Касациони суд, обзиром на прописе §§ 257 и 272 старог крив. суд. пост. који су остали у важности по чл. 10 Уводног закона којим се уведе у живот кривични законик, законик о кривичном судском поступку...

Касациони суд у Београду, решењем својим од 8 децембра 1933 год. Кре. 952, нашао је, да је за разматрање овог призива надлежан апелациони суд, са разлога:

„Из списка ове кривице види се, да је пресуду по овом оптужењу, донео судија појединац при Окружном суду за град Београд а по од. I § 390 Ксп. противу пресуде судије појединца допуштен је призив. Па како је у овом случају изјављен призив противу пресуде судије појединца, — то је у смислу тач. 3 § 12 у вези од. II § 390 крив. суд. пост. за решавање овог призива, надлежан апелациони суд.

Не стоји разлог апелационог суда, да је за разматрање овог предмета надлежан Касациони суд, с обзиром и на прописе §§ 257 и 272 старог крив. суд. пост. Ово с тога, што су прописи старог кривичног поступка, према чл. 9 Уводног закона којим се уведе у живот кривични законик, законик о кривичном судском поступку... престали да важе, још 1 априла 1931 год. на подручју Београдског апелационог суда, када је за ово подручје према чл. 1 Зак. о измени закона, којим се уведе у живот кривични законик... ступио на знагу нови судски кривични поступак. А то што су по чл. 10 тач. I пом. уводног закона остали у важности прописи о кривичном поступку, по закону о штампи од 6 августа 1925 год. не значи да су остале у важности одредбе старог крив. суд. поступка, већ само одредбе поступка које су предвиђене у самом Закону о штампи. Закон о

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

штампи у погледу надлежности за разматрање одлука нижих судова предвиђа само у II од. чл. 84 надлежност апелационог суда за разматрање решења о стављању под суд, а у чл. 90 само вели, да се жалбе и незадовољства против решења и пресуда нижих судова изјављују вишем суду према надлежности, не одређујући који је то виши суд. Према томе појам, више суда, одређује закон о крив. суд. пост. чије одредбе према чл. 95 Зак. о штампи остају у свему у важности, у колико Закон о штампи није што изрично другаче наредио, али то не могу бити одредбе закона о крив. суд. пост. који је некад важио него закон који је сада у важности, на који упућује чл. 95 Зак. о штампи; те то нема никаквог утицаја што је у чл. 90 Зак. о штампи употребљена реч незадовољство, који правни лек садашњи крив. суд. поступак не предвиђа.

Правна природа правних лекова одређује се по њиховој садржини, а не по називу — став 2 од. II § 325 ксп., а саобразно сада важећем крив. суд. поступку“.

Кад приватни тужилац у смислу чл. 34 Зак. о штампи, на позив суда не прошири оптужницу и према писцу инкриминисаног чланка, као главном кривцу, онда се по последњем ставу од. II § 51 крив. суд. пост. има узети да је тиме прећутно одустао од тужбе против њега и такав одустанак према једном учеснику по од. II § 89 крив. зак. повлачи обустављање поступка и према осталим учесницима. (Пресуда Касационог суда у Београду од 29 децембра 1933 год. Кре. 759).

Окружни суд за град Београд пресудом својом од 1 септембра 1933 год. Кшт. 113/32 ослободио је од оптужбе на основу § 280 ксп. оптуженог Д. С. уредника листа „Правде“, због дела из чл. 52 Зак. о штампи.

Касациони суд по изјављеној ревизији приватног тужиоца, а по одржаном јавном претресу пресудом својом од 29 децембра 1933 год. Кре. 759, а на основу § 276 крив. суд. пост. одбио је оптужбу прив. тужиоца, са разлога:

„По од. II § 273 крив. суд. пост. предмет пресуде је оптуженик и његово дело које је предмет оптужбе, и изван оптужбе суд не може проширивати своју одлуку на лица која нису обухваћена оптужницом што је на њих оптужница на главном претресу проширена. Па како је на записнику о главном претресу утврђено да је писац инкриминисаног чланка Д. М. кога је као писца означио оптуженик Д. С. још у свом одговору на тужбу саобразно чл. 73 Зак. о штампи, и да приватни тужилац није хтео да прошири оптужницу и према њему у смислу чл. 34 Зак. о штампи, као главном кривцу, онда се по последњем ставу II од. § 81 ксп. има узети да је приватни тужилац не проширивши оптужницу на писца, као главног кривца, тиме прећутно одустао од тужбе против њега и такав одустанак према једном учеснику по од. II § 89 крив. зак. повлачи обустављање поступка и према осталим учесницима, овде према опт. Д. С., те се по § 276 крив. суд. пост. оптужба има одбити“.

Кад приватни тужилац, по Закону о штампи, не прошири оптужницу и на право писца, онда се у том случају оптужени не ослобођава од оптужбе по § 280 ксп. већ се оптужба одбија по § 276 ксп. (Пресуда Касационог суда у Београду од 29 децембра 1933 год. Кре. 759).

Окружни суд за град Београд пресудом својом од 1 септембра 1933 године Кшт. 113/32, ослободио је од оптужбе на основу § 280 ксп. оптуженог Д. С. уредника листа „Правде“ због дела из члана 52 Закона о штампи.

Касациони суд у Београду по изјављеној ревизији приватног тужиоца, а по одржаном јавном претресу, пресудом својом од 29 децембра 1933 год. Кре. 759, а на основу § 276 ксп. одбио је оптужбу прив. тужиоца са разлога:

„Што је Окружни суд у овом случају погрешно применио пропис § 280 ксп. и опт. Д. С. ослободио од оптужбе, јер примени овог прописа има места само у случају, ако суд нађе, да дело за које се оптуженик гони није по закону кривично дело или да нема доказа да је то дело оптуженик учинио, или да има околности који искључују кривицу или

кажњивост. Ниједан од ових случајева није овде утврђен. Нетачно је нахођење прв. суда да по чл.33 и 34 Зак. о штампи уредник не одговара за инкриминисане написе кад покаже писца, јер по изменама чл. 33 Зак. о штампи, уредник одговара за написе одштампане у листу, чији је уредник, кад год се утврди његова субјективна кривична одговорност. Због тога је првостепени суд, да би ослободио опт. Д. С. по § 280 ксп., био дужан да оцени, да ли постоји ова његова одговорност. Кад то суд није ценио, није ни могао оптуженика С. ослобођавати на основу § 280 ксп. Применом овог прописа није било у опште места, кад приватни тужилац није хтео проширити оптужницу на правог писца, већ је услед тога било места примени § 276 ксп.“.

Примени прописа § 326 ксп. о повраћају у пређашње стање, има места и за рокове о правним лековима предвиђеним у чл. 90 Зак. о штампи. (Пресуда Касационог суда у Београду од 6 марта 1934 год Кре. 773/33).

Пресудом Окр. суда у Шапцу од 2 септембра 1933 год. Кшт. бр. 24/932, опт. Др. К. Ж. оглашен је кривим за дело из чл. 52 у в. чл. 56 Зак. о штампи.

Опт. К. молбом својом тражио је повраћај у пређашње стање, пошто је испунио услове из § 326 ксп.

„Ценећи претходно питање о томе, да ли има места примени прописа § 326 ксп., о повраћају у пређашње стање и за рокове по правним лековима из чл. 90 Зак. о штампи, Касациони суд је нашао, да примени овог прописа има места. Ово стога, што је по чл. 90 Зак. о штампи прописано опште правило да се правни лекови изјављују у року од три дана од дана саопштења одлуке, те се у истом року имају и оправдати, пошто су прописи о роковима за оправдање правних лекова, предвиђени у §§ 333, 339, 340, 394 и 396 ксп., сходно пропису чл. 95 Зак. о штампи противни духу и начелу поступка о роковима предвиђеним у чл. 90 Зак. о штампи. Па како је у овоме случају у питању редован правни лек по Закону о штампи, чији се називи одређују у духу новог кривичног поступка то се има узети, сходно чл. 95 Зак. о штампи, да се прописи општег кривичног поступка имају примењивати и на дела по Закону о штампи, само уколико се ови прописи не противе прописима поступка изложеног у Закону о штампи. И како је пропис § 326 ксп. општег карактера, који се има примењивати и на рокове по правним лековима предвиђеним по специјалним законима, па и по Закону о штампи, пошто се институција о повраћају у пређашње стање за редовне правне лекове, предвиђена у § 326 ксп., не противи прописима поступка чл. 73 до 95 Зак. о штампи, то се сходно поменутом пропису чл. 95 Зак. о штампи има тумачити, да се институција повраћаја у пређашње стање за редовне правне лекове из § 326 ксп. има примењивати и на рокове по правним лековима из чл. 90 Закона о штампи.

Обзиром на овако тумачење, Касациони суд је према поднетим доказима које је уважио, опт. К. по § 326 ксп. допустио повраћај у пређашње стање“.

Примени прописа § 311 кз., као општег прописа, нема места и на дела клевете учињена путем штампе; јер чл. 61 Зак. о штампи изриком допушта доказивање истинитости чињеница клевете путем штампе свима доказним средствима, па и сведоцима, осим случајева који су у овом пропису лимитативно набројани. (Пресуда Касационог суда у Београду од 30 марта 1934 год. Кре. 114/2).

Окружни суд за град Београд пресудом својом од 30 јануара 1934 год., огласио је за крива опт. М. С. због дела из чл. 52 Зак. о штампи.

Касациони суд ценећи ревизионе наводе оптуженика, управљене противу горње пресуде, пресудом својом од 30 марта 1934 год. Кре. 114/34, поништио је пресуду окр. суда, са разлога:

„Ценећи ревизионе наводе опт. М. С., да је окр. суд повредио формални закон из тач. 5 § 336 ксп. у томе, што је предлог његов о позивању на сведоке одбацио, не дајући му могућности да се пред судом

брани, Касациони суд је нашао, да је ревизија основана. Ово стога, што је окружни суд погрешно нашао, да се предлог одбране опт. С. о позивању сведока који би посведочили извесне чињенице, има одбацити обзиром на пропис § 311 кз.

Пропис § 311 кз. предвиђа начин доказивања истинитости чињеница, кад инкриминисани изрази садрже обележја дела која се извиђају и гоне по службеној дужности, а по од. II пом. § 311 кз. докле се гоњење по овим делима не оконча правоснажном пресудом надлежног суда, застаје се са поступањем по делу клевете.

Међутим, по чл. 77 Зак. о штампи овом застајању у опште нема места ако већ није кривични поступак био покренут. Овај пропис чл. 77 Зак. о штампи, као посебног закона, по чл. 10 Уводног закона којим се увode у живот крив. законик... у вези чл. 95 од. II Зак. о штампи, прописује специјалан начин доказивања истинитости чињеница клевета путем штампе. Према томе, у конкретном случају није ни било места примени § 311 кз., као општег прописа, нити је могао првостеп. суд да одбије испитивање сведока и других доказа, које је одбрана понудила у току кривичног поступка, само са тог разлога да се то може доказивати само правоснажном пресудом. Напротив чл. 61 Зак. о штампи изриком допушта доказивање истинитости чињеница клевете путем штампе, осим случајева, који су у овом пропису лимитативно набројани.

Како у конкретном случају инкриминисани изрази не потпадају под одредбе тач. 1 и 2 чл. 61 Зак. о штампи, чије доказивање није допуштено, то се доказивање истинитости наведених инкриминисаних чињеница може доказивати свим доказним средствима, па и сведоцима — чл. 61 Зак. о штампи.

Према овоме, окр. суд је, одбијајући предлог оптуженика, да се позову и испитају сведоци о наведеним околностима у предлозима, повреди начело поступка о одбрани односно оптужби, јер је суд по §§ 3 и 227 ксп. дужан извидети све оно што иде било у корист, било на штету оптужбе, да би се тако дошло до материјалне истине. Овакав поступак суда сачињава повреду формалног закона из тач. 5 § 336 ксп.“

По чл. 73 од. IV Зак. о штампи, оптужени је дужан само, у остављеном року, именовани сва доказна средства, а не и да појединачно или индивидуално именује сва лица, која намерава употребити, као сведоке, у своју одбрану. (Пресуда Касационог суда у Београду од 20 априла 1934 год. Кр. 76).

Окружни суд у Зајечару пресудом својом од 31 јануара 1934 год. Кшт. 1/33 огласио је за крива С. В. због дела из чл. 52 у в. чл. 56 Зак. о штампи.

Касациони суд у Београду, ценећи ревизионе наводе оптуженика у прављене противу горње пресуде, пресудом својом од 20 априла 1934 г. Кр. 76, поништио је пресуду окр. суду упутивши ствар на нови главни претрес, са разлога:

„Ревизиони наводи опт. С., да је пресудом окр. суда повређен закон из тач. 5 § 336 Ксп. тиме што нису испитани сведоци које је оптужени навео на крив. испиту, у одговору на тужбу и на главном претресу, — основани су. Смисао чл. 73 одељ. IV Закона о штампи није у томе, да је оптужени дужан у остављеном року појединачно и индивидуално именовати сва лица која намерава употребити као сведоке у своју одбрану, већ у томе, да је он дужан именовати сва доказна средства у одређеном року, да би суд могао одлучити да ли ће се одмах иза одговора туженог одредити претрес или ће се претходно морати да обави извиђање доказа предложених у одговору. Зато је окр. суд погрешно што је одбио испит предложених сведока које је опт. С. предложио и у одговору на тужбу и на своме кривичном испиту, па их је чак суд и био позвао и сведоци дошли на претрес, јер се на овај случај није могао применити VIII одељ. чл. 73 Зак. о штампи, као што је то погрешно учинио окр. суд.

С тога у оваквој радњи окр. суда стоји повреда закона из §-а 336 т. 5 Ксп. у в. § 338 од. III Ксп. и чл. 73 и 74 Зак. о штампи“.

По § 63 крив. зак. суд може изрећи новчану казну само поред времене казне лишења слободe, а не и поред казне вечите робије, која као и казна смрти апсорбује мање казне, па и новчану казну. (Пресуда Касационог суда у Београду од 7 априла 1933 год. Кре. 252).

Окружни суд у Зајечару пресудом својом од 14 новембра 1932 год. Кзп. 514/32 огласио је кривим опт. С. Д. из Бољевца за дела из § 167 од II тач. 1 кр. зак. и из § 120 Зак. о адвокатима опт. С. за дело из § 167 од II т. 1 К. зак. осудио на казну вечите робије, а за дело из § 120 Зак. о адвокатима с применом прописа § 63 Кр. зак. и на новчану казну у 300.— динара, као специјалном закону.

Касациони суд разматрајући пресуду окружног суда по изјављеним правним лековима, а и по службеној дужности на основу § 33 од V и тач. 3 § 346 у вези од II § 352 крив. суд. пост. поништио је пресуду окружног суда по II делу у погледу одлуке суда о казни, због повреде материјалног закона из тач. 3 § 337 ксп. јер је окружни суд прекорачио своју казнену власт на штету оптуженика. Ово с тога, што окружни суд одмеравајући казну опт. Д. за II дело није могао у овом конкретном случају применити пропис § 63 Крив. зак. и изрећи и новчану казну, пошто је оптуженик за прво дело осуђен на казну вечите робије која апсорбује новчану казну, јер се казна вечите робије не може повисити ни у виду новчане казне. По § 63 Крив. зак. суд може изрећи новчану казну само поред времене казне лишења слободe, а не и поред казне вечите робије која је за I дело из § 167 од II Крив. зак. изречена и која као и казна смрти апсорбује мање казне, па и новчану казну.

Призив противу пресуде среског суда може се заснивати само на повредама закона наведеним у пропису тач. 2 § 393 крив. суд. пост., а не и на повредама формалног закона из тач. 3 § 336 крив. суд. пост. које су повреде изостављене за пресуде среских судова. (Пресуда Касационог суда у Београду од 15 јуна 1933 год. Кре. 427/4).

Срески суд у Лебану пресудом својом Кпс. 418/5 од 14 септембра 1932 год. осудио је В. Љ. на десет дана затвора због дела из §-а 297 ст. II крив. зак. и ако није присуствовала усеном претресу, јер је на исто уредно позвана.

Против ове пресуде опт. Љ. изјавила је потпун призив, па је Окружни као кривични суд у Лесковцу решењем својим Кпр. 25/33 од 18 марта 1933 год. поништио ову пресуду Среског суда у Лебану, налазећи да стоји истакнута повреда формалног закона тј. повреда прописа § 336 т. 3 у вези §-а 393 крив. суд. пост. зато што је оптужена Љ. осуђена у отсуству и ако нису испуњени услови из §-а 373 крив. суд. пост.

Врховни државни тужилац противу овакве одлуке окружног суда поднео је захтев за заштиту закона у смислу §-а 41 од II крив. суд. пост. са разлога:

„По пропису §-а 389 кп. може се претрес пред среским судом одржати и у случају изостанка оптуженика коме је достављени позив.

Призив противу пресуде среског суда може се заснивати на повредама закона наведеним у пропису §-а 393 кп. Међу овим повредама није наведена и повреда из §-а 336 т. 3 кп.“

Касациони суд разматравши овај захтев после одржаног јавног претреса, изрекао је своју пресуду којом се захтев за заштиту закона, на основу од II § 357 кп. уважава, јер је пресуди Окружног суда као призивног суда у Лесковцу Кпр. 52/33 од 18 III 1933 год. повређен формални закон у прописима § 393 у вези т. 3 § 336 крив. пост., са разлога:

„У од. I § 393 кп. речено је да се призив може засновати на повредама закона, које се затим побрајају. У тако побројане случајеве законодавац је уврстио и прописе § 336 кп., али је изрично навео да у погледу пресуде среског суда вреде само прописи тач. 4—8 § 336 крив. лица чије је присуство на главном претресу неопходно. Будући да је та тачка изрично изостављена, то онда она никако не може сачињавати пост., док су тачке 1—3 и 9—10 тога прописа изостављене.

Пропис тач. 3 § 336 крив. пост. односи се на повреде због отсуства подлогу за изјаву призива — од. I § 393 кр. пост. Кад ово стоји, онда је

јасно да позивни суд нападнуту пресуду по томе основу не може ништити, већ се такав позивни навод као очигледно неоснован има одбацити. А кад је у овом случају позивни суд такав навод уважио и на основу њега пресуду поништио, онда је тиме повредио формални закон у пропису § 393 кп., јер је уврстио основ који тај пропис не предвиђа, и применио т. 3 § 336 кп., која се у таквом случају није могла применити“.

Покушај кривичног дела из § 250 крив. закона кажњив је само у случају кад кривична радња подпада под одељак II истог законског прописа, а не и под одељак I истог закона. (Пресуда Касационог суда у Београду од 22 јуна 1933 год. Кре. 500/4).

Срески суд у Лебану пресудом својом Кпс. 175/31 од 23 априла 1932 год. осудио је, поред осталог, и на 15 дана затвора опт. Ц. Ж. из Драговца, што је ноћу, између 5 и 6 септембра 1931 год. покушао да уђе у кућу М. М. из Драговца, чиме је учинио покушај преступа против личне слободе и сигурности, предвиђен у §-у 250 у вези §-а 31 крив. зак.

Врховни државни тужилац противу горње пресуде среског суда, која је постала правоћна, поднео је захтев за заштиту закона, налазећи да је поменутом пресудом среског суда повређен материјални закон у пропису §-а 250 и §-а 31 крив. зак.

Касациони суд, после одржаног јавног претреса, уважио је на основу од. II § 357 кп. захтев за заштиту закона, јер је пресудом Среског суда у Лебану повређен материјални закон у прописима § 250 у в. § 31 крив. зак. на штету оптуженика и по § 280 од. I крив. пост. опт. Ц. Ж. ослободио од оптужбе, са разлога:

„Оптужени Ж. покушао је ноћу између 5 и 6 септембра 1931 г. да уђе у кућу М. М. из Драговца, и по тужби М., Срески суд у Лебану својом напред поменутом пресудом нађе да у радњи оптуженога стоји дело из § 250 у вези § 31 крив. зак., за које га срески суд казни са 15 дана затвора.

Међутим, по § 31 крив. зак. покушај преступа кажњив је само кад закон то изречно предвиђа. У § 250 крив. зак. законодавац је предвидео да се покушај казни ако је у питању дело из одељка II, а иначе не. Ово пак дело истоветно је као и дело из од. I § 250, само садржи још и елемент употребе силе и претње силом.

У конкретном случају, чињеничким стањем пред среским судом овај елемент силе или претње силом, ничим није утврђен. Према томе, радња оптуженога могла би се једино оквалификовати као покушај дела из од. I § 250 крив. зак., — а по § 31 крив. зак. такав се покушај не казни. Ово јасно излази и из стилизације § 250 крив. зак., где је реченица „за покушај ће се казнити“ садржана само у II одељку и чини саставни део текста његовог, тако да се никако њен домашај не може протегнути и на од. I § 250 крив. зак. А кад је срески суд противно узео и нашао да је и покушај дела из од. I кажњив, па чак извршиоца таквог покушаја и казнио, онда је тиме повређен материјални закон на штету оптуженика у прописима § 250 у вези § 31 крив. зак.“.

Нема нужне одбране, кад учинилац изврши кривично дело умишљајно после извршеног напада на његову имовину; нити пак има прекорачења исте, пошто му је право на заштиту имовине престало. (Пресуда Касационог суда у Београду од 23 јуна 1933 године Кре. 346).

Окружни суд у Чачку пресудом својом од 14 марта 1933 године кзп. 1333/32, огласио је за крива опт. В. Д. што је 14 новембра 1932 године је отсекао један церић у пречнику 12 см. у намери противправног присвајања — ухватио га дакле у краћи дрва, овога умишљајно ушником у 7 часова јутро када је у свом забрану у Цветкана ухватио В. Т. да му секире ударио по глави неколико пута и толико повредио да је Т. једва до своје куће после неколико часова умро, те је тим поступком учинио дело из §-а 167 од. I каз. зак. у прекорачењу нужне одбране казним део истом законском пропису и § 24 III став прва реченица кз., и за ово дело изрекао му казну од једне године затвора.

Овакву своју одлуку о прекорачењу нужне одбране, суд образложио је на следећи начин:

„Суд верује оптуженом да су му дрва из забрана крадена, те га је по кад-кад због тога обилазио, па кад је утврдио да је Тихомир убијен у дотичном забрану опт. Д. где је нађен један одсечен церић попрскан крвљу, онда суд из те чињенице закључује да је Д. ухватио Тихомира у сечи и кради дрва, изубијао га ушником секире по глави, пристајући на последње какве испадну и да је овим поступком прекорачио границе нужне одбране, јер суд налази да за ову одбрану није претстајао само једини начин како је то он поступио, већ је он могао и на други начин одбрани своју имовину.

Касациони суд узимајући у претрес ревизију држ. тужиоца, изјављену на горњу пресуду, у којој износи да је окружни суд погрешно што је за опт. Д. нашао да је дело учинио у прекорачењу нужне одбране, пошто нужна одбрана не стоји, па не може бити места примени § 24 од. III кз., нашао је да је ревизија умесна. Ово с тога, што из изнетих чињеница, утврђених на главном претресу, у разлозима нападнуте пресуде произлази да опт. Д. ово дело није учинио у прекорачењу нужне одбране, јер се за постојање нужне одбране по § 24 од. II крив. зак. тражи да се од себе или кога другог одбије истовремени противправни напад, а који битни елементи нису утврђени да постоје; већ се из пресуде види, да је опт. Д. умилшљајно ударио пок. Тихомира, када га је ухватио да му је исекао један церић у забрану, те се не може узети да је оптужени био у нужној одбрани, па ни у прекорачењу исте пошто му је право на заштиту имовине престало; па кад нема битних елемената за постојање нужне одбране, то не може ни бити речи о прекорачењу исте.

Са ових разлога, Касациони суд је уважио ревизију државног тужиоца, због повреде материјалног закона из тач. 2 § 337 крив. суд. пост. и на основу тач. 5 § 350 у вези § 351 крив. пост. изрекао квоју пресуду и нашао да из чињеничког стања произлази дело из § 167 од I кз., како је то и први суд нашао, па му за ово дело обзиром на признате олакшавне околности, по § 71 тач. 3 крив. зак. ублажио казну и изрекао казну од четири године робије.“

Кад оправдање ревизије не садржи ревизионе наводе, и ако је странка означила да стоји повреда материјалног закона, — већ иста садржи све елементе правног лека — призива, онда је окружни суд дужан да такву ревизију у смислу § 341 тач. 2 ксп. одбаци као неблаговремену. (Решење Касационог суда у Београду од 1 септембра 1933 г. Кре. 610).

Окружни суд у Зајечару, пресудом својом од 14 фебруара 1933 г. Кзп. 618/32 огласио је за крива опт. Н. В. због дела из § 316 т. I кз., и за исто му дело изрекао казну од месец дана затвора условно за годину дана по § 65 крив. зак.

Државни тужилац у Зајечару изјавио је ревизију на горњу пресуду Окр. суда у Зајечару, и исту правдао са следећих разлога:

„Према окр. Вукадину суд није могао да изрекне условну осуду. За примену условне осуде није довољно да је оптуженик осуђен на казну затвора испод једне године, већ суд има да стекне уверење да је осуђени способан да се поправи. Због тога је управо ова установа и уведена. Стога је суд дужан да наведе околности које су му служиле као основ за стицање овог уверења — § 65 ст. ц. кз. Ако тих околности нема, онда не може бити речи о условној осуди. Нарочито је потребно да је осуђеник пред судом потпуно и искрено призна своје дело поред осталих околности.

У овом случају међутим свега тога нема. Окр. Вукадин у опште не признаје дело. Признање његово пред општинским судом не може се узети у обзир, нити је суд могао с обзиром на ово и овакво признање да изриче казну и условну осуду. Када је то суд ипак учинио, онда је прекорачио казнену власт, а тиме је повредио материјални закон из тач. 3 § 337 ксп.“

Касациони суд решењем својом од 1 септембра 1933 год. Кре. 610, одбацио је ревизију државног тужиоца, као неоправдану са разлога:

„Државни тужилац у своме акту од 15 фебруара 1933 год. Кк. 346/32, упућеном окр. суду, изјавио је само ревизију у законом року предвиђеном по од. I § 339 ксп. и молио да му се достави пресуда ради правдања.

Међутим оправдање ревизије, које је државни тужилац поднео под Кзп. 618-8/32, не садржи ревизионе наводе о повреди материјалног закона из тач. 3 § 337 ксп., јер није у питању повреда закона из § 65 кз. која искључује могућност условног кажњавања, пошто казна у конкретном случају не прелази 6 месеци строгог затвора, нити једну годину затвора, а није ни новчана; нити је случај да је кривично дело кажњиво по закону о сузбијању злоупотреба у службеној дужности.

Како је овде други случај о примени условне осуде из § 65 кз. коју је окр. суд применио, то ревизиони наводи не упућују на ревизију; јер пресудом није повређен формални или материјални закон — § 335 ксп., већ исти садрже све елементе правног лека — призива из § 332 ксп., пошто одлука суда о казни обухвата према § 332 од. II ксп. и одлуку суда о условној осуди.

Па како оправдање ревизије држав. тужиоца садржи само призивне наводе, то је изјављена ревизија остала неоправдана, коју је окружни суд требао у смислу § 341 тач. 2 ксп., да одбаца. Но, како је окружни суд то пропустио да учини, то је Касациони суд исту одбацио на основу § 345 тач. 1 у вези § 341 т. 1 ксп.“.

Пропис § 151 Зак. о шумама има се применити само у случају кад је кривична радња — сеча дрва извршена у каквој шуми, а не и на њиви приватног тужиоца. (Решење Касационог суда у Београду од 4 септембра 1933 године Кно. 98).

М. Р. из Великог Села поднео је тужбу Среском суду у Лозници, против Ј. Б. из Великог Села за то: што му је на дан 7 и 8 марта 1933 године на самовластан начин ушао у земљиште звано „Бара“ и исекао више од 40 комада врба, које су биле посађене на овом имању и молио суд да кривца осуди — казни за учињену кривицу и да му причињену штету плати по процени заклетих вештака.

Срески суд по извршеном увиђају нашао је, да посечени пањеви по овој горосечи износе испод 10 см. на пању, те је у смислу § 167 Зак. о шумама доставио цео предмет начелнику среском на даљи поступак, налазећи да у радњи окрив. стоји дело безправне горосече из § 151 Зак. о шумама, које спада у надлежност управних власти по § 167 Зак. о шумама, пошто су посечена дрвета испод 10 см., а не дело из § 365 одељак 1 кз. јер овај пропис говори о уништењу туђих ствари или чињењу неупотребљивом.

Краљ. банска управа у Сарајеву, одбила је од себе надлежност, налазећи да у конкретном случају нема места примени § 151 Зак. о шумама, јер закон о шумама има се применити само на државне и недржавне шуме § 1 Закона о шумама, а како ово дело није почињено у шуми него на њиви тужиочевој и безправно посечено је око 40 врба, то се овде појављује дело из § 365 крив. закона.

Узимајући у разматрање појављени сукоб о надлежности између судске и управне власти, а на основу § 104 Зак. о уређењу редовних судова, Касациони суд налази, да не стоје разлози Среског суда у Лозници, са којих је одбио надлежност од себе у овом кривичном предмету, јер у радњи опт. Ј. с обзиром да су посечене врбе на њиви приватног тужиоца а не у каквој шуми — не може стајати дело из § 161 Зак. о шумама па да би за суђење по истом била надлежна управна власт у смислу § 167 пом. зак., већ с обзиром на саму радњу извршења и на објекат кривичног дела у конкретном случају могло би бити речи само о делу крађе из § 314 крив. зак. или делу оштећења туђих ствари из § 365 кз., а за поступак по овим делима надлежна је судска а не управна власт.

Заблуда у личности, ерор ин персонам, ни уколико не може утицати на саму правну квалификацију кривичне радње, пошто је и у оваквом случају код учиниоца умишљај управљен на лишење живота, дакле на повреду једног правно заштићеног добра, — живота. (Решење Касационог суда у Београду од 8 фебруара 1934 г. Кре. 32/34).

У кривичном предмету противу Р. Р. због дела из § 167 од. I кр. зак. Окружни суд у Чачку пресудом својом од 8 фебруара 1934 год. Кзп.

767/46/33, огласио је оптуженика кривим, што је ноћу између 22 и 23 септембра 1933 год. на путу између Ратине и Рибнице на месту зв. „Шумарице“ стигао кола Младеновића Миодрага из Грачаца, који је спавао у својим колима са десне стране а поред њега у истим колима спавао је са леве стране Д. Б. из Грачаца, управо револвер у главу пом. Миодрагу мислећи да је то Д. Б., три пута пуцао на Миодрага једном га погодио у главу, други пут у груди а трећи пут у трбух где га је метак окрзнуо само, и са два револверска метка убио Миодрага, па се одмах вратио на траг у Краљево и ту преноћио. У оваквој радњи опт. Радојка стоји дело злочине природе против живота предвиђено и кажњиво по § 167 од. 1 кз. тј. хотично убиство без зрелог размишљања.

Поводом ревизије браниоца оптуженика, Касациони суд у Београду решењем својим од 8 фебруара 1934 год. Кре. 32/34, одбацио је ревизију оптуженика са разлога:

„Бранилац оптуженика у оправдању ревизије истиче повреду материјалног закона из тач. 2 § 337 ксп. која би се састојала у следећем: из пресуде и ислеђеног материјала види се да је оптуженик хтео убити сведока Богољуба али доведен у заблуду о индентичности овога погрешно је убио пок. Миодрага. Па како он ово није хтео, нити је пристао на овакву последицу, то је он — оптуженик — нехатан извршилац па га треба казнити по § 177 кр. зак. Међутим, суд је погрешно нашао да је оптужени умишљајни извршилац, и ако није утврђена намера да убије пок. М.

Оцењујући ове ревизионе наводе, Касациони суд налази да је суд правилно применио односни пропис материјалног закона на радњу — дело — оптуженика. Заблуда у личности, ерор ин персонан, ни уколико не може утицати на саму правну квалификацију кривичне радње, пошто је и у оваквом случају код учиниоца умишљај управљен на лишење живота дакле на повреду једног правно заштићеног добра — живот. Није ни од каквог утицаја у конкретном случају за правну оцену радње оптуженикове чији је живот повређен, јер разликовање одређене личности чији је живот повређен не улази у услове инкриминације који се по закону захтевају за постојање дела лишења живота. Довољно је да је учинилац умишљајни извршилац тј. да је хтео или предвиђао као последицу лишење живота па да одговара по § 167 од. 1 кр. зак. без обзира што је услед заблуде лишио живота сасвим другу личност. Норма § 167 од. 1 кз. не штити живот једне одређене личности, већ живот човека као правно добро уопште. Стога је суд правилно нашао да је оптуженик крив за дело из § 167 од. 1 кз. Са ових истих разлога не може стајати ни дело нехатног лишења живота из § 177 кз. како то бранилац у ревизији пледира, јер умишљај учиниоца управљен на лишење живота, као последицу дела, искључује могућност постојања нехата код учиниоца — § 16 од. 1 и 2 кр. зак. Исто тако непотребно је као што то бранилац погрешно истиче да је код учиниоца постојала намера за лишењем живота пок. Миодрага да би било дела из § 167 од. 1 кр. зак., јер појам намере није потребан за постојање умишљаја као што се то види из § 16 од. 1 кр. зак. пошто намера у оваквом случају претставља јачи степен хотења — воље и претставља циљ саме радње, а по § 16 кр. зак. за умишљај је довољна и жеља — хотење једне одређене последице, што је у конкретном случају утврђено“.

По § 311 од. II кз., ако је предмет клевете кривично дело, које се гони по службеној дужности, а правоснажна одлука по том кривичном предмету не постоји, поступак за дело клевете одлаже се, док се поступак по делу, које је предмет клевете, правоснажном одлуком не оконча. (Пресуда Касационог суда у Београду од 22 фебруара 1934 год. Кре. 68).

Касациони суд у Београду, уважавајући захтев Врховног државног тужиоца за заштиту закона, поменути у напред цитираној одлуци, нашао је:

„По § 311 од. II кз., ако је предмет клевете кривично дело за које се гони по службеној дужности, истинитост чињеница доказује се само правоснажном осудом за то дело надлежног суда, а ако правоснажна одлука по том кривичном делу још не постоји, поступак за дело клевете одлаже се док се поступак по делу које је предмет клевете правоснажном одлуком не оконча.“

Према томе, како би се дело тужиоаче које се указује напред наведеним инкриминисаним изразима имало квалификовати по § 319 кз. које се гони по службеној дужности, то је првостепени суд био дужан да одложи поступак по кривици опт. Др. Ј. по делу клевете, па да у смислу § 89 ксп. учини пријаву државном тужиоцу ради покретања поступка према приватном тужиоцу Др. П. због дела из § 319 кз. Тек по доношењу извршне одлуке од стране суда надлежног по овом делу и § 319 кз. могао би срески суд пустити поново у ток предмет ове кривице опт. Др. Ј. и по оцени извршне судске одлуке по делу утаје донети своју одлуку о постојању дела клевете.

Како суд није поступио према наређењу § 311 од. II кз. нити предузео потребне кораке да се донесе правоснажна одлука по делу утаје из § 319 кз., према тужиоцу Др. П., коју би имао да узме у оцену при прављању питања о постојању клевете за коју је Др. Ј. оптужен, и ако је био дужан да то учини по службеној дужности, то је повређен закон у пропису § 311 од. II крив. зак.“.

Пропис § 24 Крив. зак. дозвољава нужну одбрану ради одбране сваког правног добра, па и кад је у питању телесни интегритет односно здравље, под условом да буду испуњени сви реkvизити за постојање нужне одбране. (Решење Касационог суда у Београду од 22 августа 1934 год. Кре. 544/2).

У кривичном предмету покренутом противу Н. Ч. и Н. Г., због дела из § 178 т. 2 послед. одељак крив. зак., Окружни суд за град Београд, пресудом својом од 5 маја 1934 год. Ксп. 4395/33, огласио је опт. Н. Ч. кривим, зато што је 23 новембра 1933 год. у Београду мотком ударио по глави С. Ђ. и том приликом повредио му десну чеону кост и темељну кост тако да је настао раскид горње гране средње мождане артерије што је проузроковало излив крви у лобањичку дупљу и гнојаво запаљење неких можданица с десне стране, те је 28 новембра 1933 год. непосредно услед тога наступила и смрт покојног С. Ђ., — дакле другог тако телесно повредио да је услед те повреде било опасности по живот повређеника који је од ових повреда и умро, чиме је учинио злочин против живота и тела из § 178 тач. 2 послед. одељак кр. зак.; па га је за ово дело осудио на две године робије.

Ценећи одбрану оптуженика, окр. суд у својим разлозима наводи: „да није могао усвојити одбрану опт. Чулина, да је дело извршио у нужној одбрани са разлога, што је пок. Ђосић према исказима сведока имао намеру да се туче са опт. Чулином, а не да опт. Чулин и Грцића туче озбиљно“.

Касациони суд у Београду, решењем својим од 22 августа 1934 год. Кре. 544/2, уважио је ревизију опт. Николе а пресуду окр. суда на основу § 346 т. 2 ксп. поништио и ствар упутио на нов претрес са разлога:

„Узимајући у оцену ревизионе наводе браниоца опт. Николе, да суд није право ценито утврђене околности, јер би у конкретном случају утврдио да је ударио у одбрани свога живота и живота свога друга, дакле у нужној одбрани, те његово дело није противправно, — Касациони суд је нашао, да ови ревизиони наводи упућују на повреду формалног закона из т. 6 § 336 ксп., па обзиром на ову констатацију, налази да је ревизија основана. Ово стога, што је одлука суда, да ли је опт. Чулин, деловао у нужној одбрани остала непотпуна и нејасна. Тако суд ценећи одбрану опт. Чулина наводи: „да суд није могао усвојити одбрану опт. Чулина, да је дело извршио у нужној одбрани са разлога што је пок. Ђосић према исказима поменутих сведока имао намеру да се туче са опт. Чулинем, а не да опт. Чулина и Грцића туче озбиљно... итд.“ из чега би се могло извести да првостепени суд сматра да је нужна одбрана дозвољена у одбрани живота, или кад је у питању каква тешка повреда а не и кад је у питању каква мања повреда. Такво би схватање било противно одредби § 24 кр. зак., који дозвољава нужну одбрану ради одбране сваког правног добра, те према томе и кад је у питању телесни интегритет односно здравље, разуме се ако су испуњени сви реkvизити за постојање нужне одбране. Али се не тражи да та туча буде тешка већ само да постоји такав напад, који угрожава тело и здравље. Дотле ценећи

некако сведока, наводи: „утврђено је да су се на поменутој општ. чесми опт. Чулин и Грчић свађали са пок. Ђосићем, да је у тој свађи Ђосић зграбио мотку са казана и њоме појурио да удари опт. Грчића и да је у томе моменту опт. Чулин дохватио другу мотку са казана и истом ударио пок. Ђосића...“. Према овоме, када суд утврђује да је пок. Ђосић први хтео мотком ударити Грчића и да је опт. Чулин у том моменту узео другу мотку и ударио пок. Ђосића онда је потребно, да суд према овако утврђеним чињеницама оцени, да ли је опт. Чулин деловао у нужној одбрани, одбијајући истовремени противправни напад уперен противу Грчића; јер се за постојање нужне одбране по од. II § 24 крив. зак. не тражи да се само од себе одбије истовремени противправни напад, већ или кога другог.

Па како је одлука суда о овој одлучној чињеници остала непотпуна и нејасна, то су тиме испуњени услови за примену тач. 6 § 336 ксп.“.

Трајно унакажење леве руке, као важног дела тела човечијег, представља кривично дело из § 178 тач. 4, а не дело из § 178 од. I крив. зак. (Решење Касационог суда у Београду од 3 октобра 1934 год. Кре. 768/2).

У кривичном предмету противу Д. Т. због дела из § 178 т. 4 крив. зак. окружни суд за округ Београдски, пресудом својом од 14 маја 1934 год. Кзп. 255/8/34, огласио је оптуженог Д. Т. кривим, што је 6 августа 1933 год. гвозденим вилама ударио повређену Р. С., из Бегађице, по левој руци преломивши јој кост од чега је према лекарском уверењу, наступила тешка повреда и трајна неспособност леве руке, чиме је учинио злочино дело против тела из тач. 4 §-а 178 кз. кажњиво по од. I-ом истог законског прописа, те га стога суд за ово дело, с обзиром на §§ 70 и 71 тач. 4 кз. осуђује са осам месеци затвора. У смислу § 65 кз. извршење ове казне одлаже му се за две године дана.

Касациони суд у Београду, разматрајући ревизију оптуженика, решењем својим од 3 октобра 1934 год. Кре. 768/2 одбацио је ревизију оптуженика на основу § 345 т. 2 ксп., са разлога:

„Узимајући у оцену ревизионе наводе о повреди материјалног закона из § 337 т. 2 ксп. у томе, што је суд погрешно нашао, да у радњи оптужиног стоји дело тешке повреде из § 178 т. 4 кз. јер се из лекарског уверења види само то, да постоји делимична укоченост леве руке, али је кост зарасла, те само може бити у питању дело из § 179/1 кз. — Касациони суд је нашао да је ревизија неоснована. Ово стога, што је окр. суд, на основу чињеничког стања утврђеног на главном претресу, начину извршења дела и лекарском уверењу, радњу оптуженика правилно квалификовао као кривично дело из § 178 ст. 4 кз., о чему је суд у разлозима пресуде у смислу § 293 ксп. изнео потребно образложење, ценећи том приликом и одбрану оптуженика да не може бити у питању дело из § 179/1 кз. за које ревизија пледира. Ово у толико пре, што је овде у питању трајно унакажење леве руке, која је важан део тела човечијег“.

За примену прописа § 319 крив. зак. тражи се да је утају извршио државни службеник вршећи јавну службу, а не и то да му је благајничка служба поверена. (Решење Касационог суда у Београду од 3 октобра 1934 год. Кре. 693).

У кривичном предмету противу Р. М., због дела из § 319 кз., Окружни суд у Пожаревцу пресудом својом од 18 јуна 1934 год. Кзп. 2636/31 огласио је кривим опт. Р. М. што је неустановљеног дана у 1930 год. у својству деловође општине Дрмске, дакле у својству државног службеника примио од С. Ж. из Дрмна, суму од 1020.— динара да исту преда општ. каси, на име наплате дугованог приреза и пореза, па од ове суме предао општ. каси 917.— динара, а остатак у 103.— дин. утајио на је тиме учинио преступ против имовине — утају из § 319 од. II кз. кажњиво по истом §-у у вези § 14 кз.

Касациони суд у Београду, разматрајући ревизију оптуженика изјављену на горњу пресуду окружног суда, решењем својим од 3 октобра 1934 год. Кре. 693, одбацио је ревизију оптуженика, на основу § 345 т. 2 ксп., са разлога:

„Узимајући у оцену ревизионе наводе оптуженика о повреди мате-

ријалног закона из § 337 т. 2 ксп. у томе, што је суд погрешно нашао да у његовој радњи стоји дело за које је осуђен, пошто утају није извршио при вршењу поверене му дужности, те у његовој радњи може бити речи само о утаји из § 318 кз., — Касациони суд је нашао, да је ревизија неоснована. Ово стога, што је окр. суд према чињеничком стању утврђеном на главном претресу, радњу опт. Раденка правилно квалификовао као дело утаје из § 319 кз. о чему је суд у разлозима своје пресуде у смислу § 293 ксп. изнео потребно образложење, које искључује ревизионе наводе о постојању дела из § 318 кз. Ово у толико пре, што је за постојање дела утаје из § 319 кз. битно то да је утају учинио државни службеник вршећи јавну службу, што је овде случај, јер је оптуженик као деловођа општински, примено новца да преда општинској каси, а не тражи се и да му је благајничка служба била поверена. Са ових разлога, а на основу § 345 тач. 2 ксп. Касациони суд је одбацио ревизију“.

Кад суд врши ублажавање казне по § 71 тач. 4 крив. зак., онда казну оптуженику не може спустити испод минимума који овај законски пропис предвиђа. (Пресуда Касационог суда у Београду од 3 октобра 1934 године Кре. 580).

У кривичном предмету противу С. Б., због дела из § 128 од. I крив. зак. Окружни суд у Крушевцу, пресудом својом од 11 маја 1934 год. Кзп. 197, огласио је оптуженог С. Б. кривим, зато што је 25 октобра 1932 год. на сеоском путу када је од општинског служитеља А. А. био позван да дође у општину ради наплате порезе В. К. чије је грожђе и било, овога спречено у вршењу службене дужности на тај начин, што га је тада ударио по левом рамену, те је овим својим поступком учинио кривично дело из § 128 од. I кр. зак., те га суд осуђује, с обзиром на §§ 70, 71, 72 и 131 крив. зак., на седам дана затвора, која ће му се казна рачунати од дана лишења слободе.

По изјављеној ревизији од стране државног тужиоца, Касациони суд по одржаном јавном претресу, пресудом својом од 3 октобра 1934 год. Кре. 580 уважио је ревизију државног тужиоца, пресуду Окр. суда на основу § 350 т. 5 ксп. поништио у погледу примене § 71 т. 4 крив. зак. и опт. С. П. за напред цитирано дело изрекао казну од месец дана условно по § 65 кз., са разлога:

„Узимајући у оцену ревизионе наводе државног тужиоца, да окр. суд ни у ком случају није овлашћен у смислу § 71 т. 4 кз. да силази испод овде предвиђеног минимума од месец дана и да изрекне казну од 7 дана затвора, — Касациони суд је нашао, да је ревизија основана, и ако је државни тужилац исту изјавио као призив, пошто иста по својој садржини обухвата ревизионе наводе о повреди материјалног закона из § 337 т. 3 ксп. Окружни суд ублажавајући оптуженику казну за кривично дело из § 128 од. I кз. применом прописа § 71 т. 4 крив. зак. повредио је пропис материјалног закона из § 337 т. 3 кз. Пропис § 128 од. I кз. који се ставља на терет оптуженику, предвиђа алтернативну казну робије или заточења до пет година. И кад је Окр. суд применом прописа § 74 кз. пошао од блаже казне заточења и оптуженику изрекао казну затвора, онда по § 71 т. 4 крив. зак. примењујући овај пропис и вршећи ублажавање казне, није могао изрећи мању казну испод минимума од месец дана затвора, који предвиђа § 71 т. 4 кз. у случају кад се место заточења изриче затвор, а који је случај овде.

Са ових разлога, Касациони суд је уважио ревизију држ. тужиоца, пресуду окр. суда на основу § 350 т. 5 ксп. поништио и изрекао своју пресуду цитирану у диспозитиву.

Касациони суд је према оптуженику применио пропис § 65 кз. о условној осуди, узимајући у обзир досадањи живот оптуженика — а и његово признање, то са основном може очекивати да ће се осуђеник у будућности и без извршења осуде уздржати од вршења кривичних дела“.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Давање робе на вересију, из задружног магацина задругарима не представља противправно присвајање у своју или туђу корист, те да би постало кривично дело из § 319 крив. зак. (Решење Касационог суда у Београду од 3 октобра 1933 год. Кре. 776).

У кривичном предмету противу Н. Ј. из Рткова, због дела из § 319 од. 1 крив. зак., окружни суд у Неготину пресудом својом од 19 марта 1934 год. Бр. Кзп. 220/14/34, огласио је опт. Н. Ј. кривим, што је у својству магационера II Мало-Врбичке кред. задруге у 1932 год. поверени му задружни новац од продате робе у суми од 4946.79 дин. противправно присвојио, из којих доказаних чињеница излази дело из § 319 од. 1 кз. у вези чл. 1 Зак. о сузб. злоупотреба у службеној дужности.

Касациони суд расправљајући горњу пресуду окр. суда, по ревизији оптуженика, решењем својим од 3 октобра 1934 год. Кре. 776, уважио је ревизију оптуженика, пресуду окр. суда на основу § 346 т. 2 ксп. поништио и ствар упутио истоме суду на нови главни претрес, са разлога:

„Узимајући у оцену ревизионе наводе браниоца опт. Јована, да је окр. суд погрешно нашао да у представљеној радњи оптуженог стоји кривично дело, јер је оптужени робу задругарима продавао на вересију, — Касациони суд је нашао, да ови ревизиони наводи упућују на повреду формалног закона из тач. 6 § 336 ксп., па с обзиром на ову констатацију, налази, да је ревизија основана. Ово стога, што је окр. суд утврђујући у разлозима своје пресуде да је оптужени, ипак давао робу на вересију како задругарима, тако и незадругарима, био дужан да такво чињеничко стање изведе на чисто а на име, да извиди и утврди колико је оптуженик и у којој суми давао задругарима робе на вересију, пошто само давање робе на вересију не представља противправно присвајање у своју или туђу корист и кад тог битног елемента нема, онда, у погледу давања робе на вересију, не може бити речи о постојању дела из § 319 од. 1 кз. А то што је по задружним правилима забрањено давање робе на вересију па је оптуженик противно тој забрани ипак давао рабу на вересију може за оптуженика чинити питање његове дисциплинске одговорности према задрузи и материјалне одговорности за накнаду штете. Па како је окр. суд пропустио да о овим одлучујућим чињеницама изнесе разлоге у својој пресуди, то су тиме испуњени услови за примену § 336 т. 2 ксп.

Са ових разлога, а на основу § 346 т. 2 ксп. Касациони суд је уважио ревизију, пресуду окр. суда поништио и ствар упутио истоме суду на нови главни претрес“.

Јован Д. Смиљанић

секретар Касационог суда у Београду.

Уговарајућа страна не може бити ослобођена сваке уговорене обавезе, иако је допустила да јој дата капара пропадне код уговорача који није крив за неизвршење уговора.

Тужилац, у тужби, наводи: да је туженоме на дан 10 априла 1937 године издао стан под закуп за месечну кирију у 1.600 динара; да је тужилац дао на име капаре 300 динара; да се тужилац имао уселити 1 маја 1937 године и да рок трајања закупа није био уговорен. Како се тужени није уселио у закупно добро на дан 1 маја 1937 године, већ је писмом од 21 маја 1937 године известио тужиоца да „одустаје од закупа капарисаног стана“, ма да тужилац није пристао на овај одустанак о чему га је известио писмом од 28 априла 1937 године, то сматра да је тужени одговоран да му плати и то:

1. што му је стан остао празан за време од 1 маја 1937 године до 16 августа 1937 године, и 2. што је стан од 16 августа 1937 па до 1 новембра 1937 године издао уз јевтинију цену, т. ј. уз цену од 1.400 динара месечно, то га овом тужбом тужи за 5.800 динара, колико му је овим причињена штета.

Тужени признаје да се 10 априла 1937 године са тужеником споразумео да се 1 маја 1937 године, усели у стан када би се имао написати писмени уговор, да је цена закупног добра 1.600 динара, да се у стан није уселио, већ да је писмом од 21 априла 1937 године известио туженога да одустаје од закупа. Према томе, тужилац има право само да за-

држи примљену капару а никако да тражи и неку накнаду штете, те предлаже да га суд одбије од тужбеног тражења.

Срески суд за град Београд одбио је тужиоца од тужбеног тражења (П-5013/37) са ових разлога: „Признањем парничних странака утврђено је да су тужилац и тужени закључили усмени уговор о закупу и тужени је за доказ потврде уговора дао је тужиоцу капару од 300 динара. — §§ 531, 550 и 677 Грађанског закона и да тужени није уговор извршио нити се у закупно добро уселио. Па како по изричитом пропису §-а 550 Грађанског закона ако се узима у знак сигурности извршења уговора да капара, невина страна може задржати капару, суд налази да овако уговорена и примљена капара, према признању странака, искључује свако право на накнаду штете, која је наступила за страну која је примила капару, услед неиспуњења уговора, јер поменути законски пропис предвиђа у оваквом случају као последицу неизвршења уговора од друге стране само то да јој капара пропада, јер прималац може исту задржати и ништа друго.

Са ових разлога суд налази да тужилац који признаје да је примио капару и да се иста још код њега налази, нема права на тражење накнаде штете. Ово без обзира на чињеницу што он у тужби изјављује готовост да туженику врати капару, јер то стоји до његове воље, али његова готовост по поменутом пропису § 550 Грађанског закона нити по ком другом пропису Грађанског закона не повлачи за собом никакво право на накнаду штете услед неизвршења уговора према саговорачу који је капару дао.

Суд је ценио наводе тужиоца на данашњој расправи да по § 550 Грађанског закона тужилац има право или да задржи капару или да тражи извршење уговора или накнаду штете услед неизвршења, као невина страна, на исте одбацује као неумесне и на закону противне, јер се баш из § 550 Грађанског закона види да је то право дато само оној невиној страни која је дала капару, а у конкретном случају капару није дао тужилац да би се овим законским прописима могао користити већ напротив тужени чијом кривицом није ни извршен уговор: дакле, овде је невина страна тужилац, али он није дао капару, већ туженик те тужилац као страна која није дала капару и ако је невина нема права која је тужилац по § 550 Грађанског закона за себе тражио.“

Окружни суд за град Београд (Пл. 1587/37) потврдио је ову пресуду налазећи следеће: „да тужилац у овом случају има право да само задржи примљену капару а нема право да тражи и накнаду штете. Исто тако неуместан је приговор да је пресуда ништавна према § 571 грпп., јер пресуда не садржи никаквих недостатака нити противуречности, нити је пак без разлога пошто је у овом случају спорно правно питање о тумачењу § 550 Грађанског закона, који је пропис Срески суд правилно протумачио и применито“.

Међутим, Касациони суд у Београду (Рев. 1507/38) није се сложио са налажењем Среског и Округног суда, већ је нашао следеће:

„Да је основан ревизијски разлог о погрешној правној оцени спорне ствари § 597 т. 4 грпп. Наиме погрешно налазе први и позивни суд, да тужилац као невина страна код овог једностраног раскида уговора од стране закупаца има право да задржи примљену капару и ништа више.

Напротив, § 550 Грађанског закона јасно и изрично предвиђа да невина страна може или капару задржати, или ако је ову дала удвојену тражити, или тражити, да се уговор изврши, или, ако то не може бити, да се накнада учини. Из овога излази да је невиној страни остављен избор код бирања једног од четири наведена начина, на које се ликвидира однос уговорача у случају једностраног раскида уговора. Па како се тужилац, у овом случају невина страна определио и тражио, да му тужена страна као крива накнаду учини за штету, што му је издат стан остао празан — §§ 800 и 801 Грађанског закона онда је тужена страна дужна ову накнаду и платити. Неосновано је и нахођење суда да тужилац нема право на ово тражење за то, што није он дао капару, и да ово бирање припада само оној невиној страни, која је дала капару, а не и оној која је примила капару. Из стилизације § 550 Грађанског закона види се да је избор остављен невиној страни, и при томе није учињена разлика, коју суд први наводи, већ та разлика, између страна, која је примила, или

WWW.UNJLIB.RS

која је дала капару, постоји и од утицаја је само кад је у питању повраћај или задржање капаре. Али, ако невина страна неће да се користи задржавањем капаре, односно пријемом удвојене, она може бирати између извршења уговора и накнаде за његово неизвршење. Не постоји никакав оправдани разлог, да се ово право бирања ускрати оној страни која је примила капару приликом закључења уговора, и није могла знати каква ће судбина бити тога уговора, кад и она страна, која је дала капару, такође није знала, да ли ће доћи до извршења уговора. И једна и друга страна су, дакле, у истом положају према евентуалном неизвршењу уговора. Погрешно је, такође, схватање у пресуди првог суда које је прихватио и позивни суд да тужiocева готовост, да капару врати туженику приликом исплате накнаде, није ни од каква утицаја на решење спора. Напротив, пошто тужилац као невина страна, по нахођењу, Касационог суда, има право да бира начин за раскид уговора, то је дужан он, ако изабере начин накнаде, да примљену капару врати, или је урачуна у отплату досуђене му накнаде. Према схватању првог и позивног суда капара би, у случају да је невина страна ову примила, претстављала одустаницу из § 551 Грађанског закона што, међутим, не може бити. Не може уговарајућа страна тиме, што је допустила да јој дата капара пропадне код уговорача, који није крив за неизвршење, бити ослобођена сваке уговорне обавезе, пошто би се према оваквом схватању капара претворила у одустаницу из § 551 Гр. з.⁴¹.

Д. Герасимовић, сулија ср. суда за гр. Београд.

Правда од 13. јуна 1939. год.

Примедба. — Питање примене § 550 грађ. зак. расправљао је и Стални изабрани суд Трговинске коморе у Београду у пресуди коју смо са нашим примедбама објавили у **Браничу** за април 1939. год. Треба упоредити ову одлуку са одлуком коју је објавио г. **Драг. Герасимовић** па да се добије тачна престава о § 550 грађ. зак. По нашем мишљењу, становиште Касационог суда може се бранити правичношћу и логиком, јер би онако требало да буде како то Касациони суд налази. Међутим, у погледу стриктне примене закона, гледиште два нижа суда изгледа нам правилније

Др. Владан О. Благојевић, адвокат.

Надлежност Избраног суда може се уговорити само за спорове настале поводом датих приговора на отказ уговора о закупу, а не и за отказ.

На отказ тужiocев туженик је дао ове приговоре: да су се обе уговорне стране споразумеле да је за случај спора надлежан Стални изабрани суд Трговачке коморе у Београду. Поред ових, тужена страна навела је још и друге приговоре. Њих овде не износимо јер немају значаја за овај конкретни случај.

Срески суд за град Београд пресудио је да се отказ одржи на снази, јер је нашао: „да су по § 44 т. 5 грпп. срески судови стварно надлежни за спорове из порабног уговора. Овај је пропис јавно-правног карактера, те се не може ни споразумом странака изменити“.

Окружни суд за град Београд укинуо је пресуду среског суда, а тужбу — отказ — одбацио као ненадлежном суду поднету са разлога: „Из уговора од 9 децембра 1937 г. закљученог између странака, види се да је наручиоцу, тужиюцу, дат на коришћење, један рекламни излог, дакле непотрошна ствар за одређено време и за опредељену цену, па је првостепени суд правилно нашао да је међу странака закључен уговор о закупу, јер су тиме испуњени сви услови за постојање уговора из § 677 гр. зак. Али како се из тог уговора види и то да су странке уговориле надлежност Избраног суда Трговачке коморе за све спорове који проистичу из тог уговора, чему је имало места, пошто спорови из уговора о закупу проистичу из приватно-правних односа, које односне странке могу регулисати поравнањем, па отуда и изабраном суду се обратити — § 672 грпп., то је првостепени суд погрешно кад се огласио за надлежни за расправу ове ствари, јер је расправа овога спора, као и свих спорова који проистекну из поменутог уговора, одузета из надлежности редовних судова“.

Касациони суд у Београду укинуо је закључак Окружног суда и дао

ово образложење: „Основан је навод рекурента да је окружни суд погрешно нашао да су странке могле да уговоре надлежност Избраног суда Трговачке коморе за отказивање даљег закупа, па да је отказивалац био дужан да се са својим предлогом о отказу обрати на уговорени суд. Основаност овог навода састоји се у томе што се само за спорове који проистичу из порабног уговора, за шта је иначе надлежан срески суд на чијој се територији порабни предмет налази (тач. 5 § 44 грпп.) може уговорати надлежност Избраног суда, а не и за отказ порабног уговора, а ово са разлога што се отказ по природи својој не сматра као парница, која се покреће тужбом, већ само на предлог отказивања, а одлука по том предлогу је само налог у виду закључка без саслушања странака. Тек од датог приговора, ако је исти благовремен, одређује се усмена расправа, и настаје спор што се јасно види из законских прописа — §§ 659, 666 и 667 грпп., из чега проистиче да се надлежност Избраног суда може уговорати само за оне правне односе који се као спорови има да суде, а не за отказ, који не претставља никакав спор, као што је наведено. Да се, пак, надлежност Избраног суда може уговорати само за спорове, настале поводом датих приговора на отказ порабног уговора, а не и за отказ види се јасно из прописа §§ 672 и 679 грпп., који прописи једино говоре о изборном суђењу спорова, насталих из извесног правног одношаја, уколико су странке способне склапати поравнање у погледу предмета спора.

Како се, пак, из уговора од 9 децембра 1937 г. види да су парничари уговорили у случају спора надлежност Избраног суда Трговачке коморе, то је, пошто је овде у питању порабни однос (§ 677 гр. зак.) Срески суд надлежан за пријем отказа од стране тужиоца, а надлежност Избраног суда почела би само од момента, када тужена страна поднесе приговор противу закључака о отказу, који би донео Срески суд, пошто се од подношења приговора ствар третира као спорна, за коју би према горе наведеном уговору био једино надлежан поменути Избрани суд, а не редовни судови. И кад је срески суд надлежан за отказ, онда Окружни суд није могао акт о отказу да одбаци као ненадлежном суду поднет, а пресуду Среског суда и поступак око издавања отказа овог порабног уговора да укине као ништаван, већ је требало пресуду првог суда да укине као ништавну а акт о изјављеним приговорима на поменути отказ да одбаци као ненадлежном суду поднет“.

За овим је Окружни суд за град Београд донео закључак да се пресуда Среског суда укине као ништавна, и да се приговори одбаце, јер су поднети ненадлежном суду. Разлози су следећи: да се надлежност Избраног суда може уговорити само за оне правне односе који се као спорови имају да суде, а не и за отказ који не претставља никакав спор (§§ 659, 666 и 667 грпп.). Како се, пак, из уговора види да су парничари уговорили у случају спора надлежност Избраног суда Трговачке коморе, те је, пошто је овде у питању порабни однос (§ 677 гр. зак.) Срески суд надлежан за пријем отказа од стране тужиоца, а надлежност избраног суда почела би само од момента када тужена страна поднесе приговор противу закључка о отказу, који би донео Срески суд пошто се од подношења приговора ствар третира као спор, за који би према наведеном уговору био надлежан поменути Избрани суд а не редовни суд“.

Д. Герасимовић, сулија ср. суда за гр. Београд
Правда од 16. јуна 1939. год.

За исплату наслеђа умрлог задругара меродавна је вредност имовине у оном тренутку кад задруга жели да користи право исплате.

Пред Среским судом у Шапцу појавило се спорно питање: да ли се туженој Наталији део наслеђа, који јој тужиоци имају право исплатити по § 529 гз., има исплатити по процени на дан смрти њеног оца, или, пак, по вредности коју некретнине имају када се тужиоци исплатом користе.

Срески суд у Шапцу одбио је тужбени захтев. У образложењу своје пресуде суд наводи следеће разлоге:

„§ 529 гз. је, у погледу наслеђивања кћери у задрузи, један специјалан пропис, мимо општих прописа о наслеђивању. Логичним тумачењем

прописа јасно излази да, у ствари, наследно право, кћери није повређено, исто као и да она наслеђује по општим прописима о наслеђивању. Не дирајући у то наследно право, законодавац га је једино ограничио уколико што је задруги оставио право по избору да део наслеђа који се састоји из некретнина исплати наследници новцем, по процени вештака. Када је већ то право задруге такво да се задруга по својој вољи тим правом може користити или не користити, значи да је задруга збиља у праву исплате суверена, али да с друге стране то право не може ићи до таквих граница, да је остављено неограничено право избора времена задрузи, када ће се користити исплатом. Временски ограничити коришћење овим правом, одговарало би општем духу правичности — § 8 Г. з., јер ако би задруга могла то право временски неограничено користити, кћинаследница умрлог задругара била би у таквом положају да би њено наследно право било у неку руку латентно, противно жељи законодавчевој да се једно право, макар и ограничено, и у тој ограничености формира.

Ако би право задруге било такво, да она може исплатити кћеринаследници наслеђе по вредности некретне имовине у моменту смрти задругара — декујуса онда би се дошло у такав положај да задруга исплати наслеђе у несразмерно малој вредности, с обзиром на разлику у вредности која се може појавити од дана смрти задругара па до стварне исплате и обрнуто. Ако би се код исплате наслеђа увек узела вредност имовине задругара — декујуса у моменту смрти, онда би задруга била у двојако повољном положају: 1) да бира да ли ће се правом исплате наслеђа у опште користити и 2) да ту исплату изврши онда када јој то, по вредности новца, највише конвенира. Што ће рећи да задруга може чекати да вредност новцу падне, па да тек онда изврши исплату наслеђа по вредности у моменту смрти задругарева, као што је у конкретном случају, где се задруга користи правом исплате после двадесет година од смрти задругарева.

Ако се узме да задруга има право да бира моменат исплате кћеринаследници, правичност захтева да се вредност одреди баш према том моменту исплате. Свеједно што је право исплате екс леге, основни је принцип код сваког теретног уговора да мора постојати еквиваленат између давања и примања. А у конкретном случају, ако би се исплата извршила према вредности у моменту смрти задругарева, тај еквиваленат ни приближно не би био постигнут. Обрнуто поступање довело би до тога, да законодавац у овом случају фаворизира један однос, ма и екс леге, где би једна страна била оштећена и преко половине, што ствара право на раскидање уговорног односа и по § 559 гз. А кад законодавац даје право да се и код вољног уговарања раскине један уговор због тога што је једна странка оштећена преко половине вредности, шта је логичније него сматрати да и код односа у који су странке дошле по сили закона, а који је у крајњој линији ипак уговорни однос, принцип еквивалентности давања и примања мора да остане неповредим. А та еквивалентност се постиже само тако, ако се вредност некретнина које задруга исплаћује наследници задругара одређује према моменту када се задруга правом исплате користи, када се тај однос екс леге остварује“.

Са правним схватањем Среског суда сложио се и Окружни суд у Шапцу, који је пресуду Среског суда потврдио, а призиве није уважио, налазећи, да је правилно Срески суд нашао да је за исплату наследства кћери умрлог задругара меродаван онај износ, који имање има онда кад се задруга жели правом исплате користити, а не она вредност, коју је имање имало у тренутку смрти декујуса, јер логичним тумачењем прописа §§ 8 и 529 Гр. зак., јасно излази да задружно право коришћења исплате некретнина кћери умрлог задругара није временски неограничено, него је ограничено, што одговара општем духу правичности.

Решавајући по ревизији тужилачке стране, Касациони суд у Београду пресудом од 14 фебруара 1939 године сложио се са правним схватањем призивног суда, па је пресуду Окружног суда потврдио из разлога:

„Правилно је схватање призивног суда да је за исплату наслеђене имовине туженој Наталији, кћери умрлог задругара, меродавна вредност коју та имовина има у моменту кад се задруга својим правом на исплату жели да користи. До оваквог тумачења § 529 Г. з. долази се нарочито

кад се он доведе у везу са § 8 истог законика, пошто се не може стати на гледиште да је законодавац хтео да задругу стави у толико повољан положај да јој допусти да сама изабере моменат који је за њу најповољнији и исплату тада изврши, а да при том не поштује принцип еквивалентности примања и давања, који важи и за однос у који су странке дошле силом закона, као што је овај у конкретном случају. Што се пак тиче ревизионих навода да у прилог тумачења поменутих законских прописа, које тумачење истиче тужилачка страна, иду и прописи Закона о таксама и фискални интерес и они су неосновани, јер се спорни однос има расправити по одредбама грађанског законика, а кад би се чак и о фискалним интересима и у оваквим случајевима морало водити рачуна, побијана одлука признаје право на исплату веће наслеђене вредности од оне коју јој признаје тужилачка страна, па ако дође до плаћања наследне таксе она ће бити обавезна да већу таксу плати од оне коју би евентуално платила да јој се исплата врши у вредности, коју је наслеђено имање имало у моменту смрти њеног оца“.

Ј. Д. С.

Правда од 16. јуна 1939. год.

Музички аутори имају право наплате за приказивање тонфилмова.

Касациони суд у Београду донео је решење о једном спорном питању које је било досад предмет правних дискусија у јавности. Све до овог решења извесни сопственици кинематографа оспоравали су ауторима музике право на наплату ауторских награда за извођење тонфилмова. Тежа коју су заступали кинематографи била је у томе да аутори музике имају и право на јавно извођење музике снимљене у тонфилму. Касациони суд у Београду својим решењем Рев. бр. 1500/38 нашао је да аутору музичког дела припада право да своје музичко дело пренесе на инструменте који служе механичком извођењу гласова, као што су плоче, ваљци, врпце. Ово право преношења на инструменте за механичко извођење гласова врши се и код фабрикације тонфилма, па зато једно тонфилмско предузеће, које хоће да произведе један тонфилм мора имати дозволу аутора за фабрикацију филма са механичким преношењем музичког дела ауторовог путем филмске траке. Но поред овога права на фабрикацију инструмената за механичко извођење музике, Закон о заштити ауторског права признаје аутору музике и право на јавно извођење музичког дела. Овај дуалитет права признају како прописи нашег позитивног права тако и чл. 13 Бернске конвенције. По нахођењу Касационог суда излази да аутор музичког дела уступањем ауторског права на фабрикацију музичке траке код тонфилма не уступа уједно и право јавног извођења његове музике, јер су то два одвојена права по својој садржини и обиму и стога једно не може обухватити друго.

После пресуде Апелационог суда у Љубљани и недавне забране извођења тонфилма „Она и њених 100“ од суда у Загребу, овај закључак београдске Касације приводи коначно нашу земљу правном схватању које је победило у Европи. Као што је познато, наплата ауторских права у тонфилмовима врши се већ одавно у Француској, Немачкој, Великој Британији, Италији, Данској, Шведској, Швајцарској, Маџарској, Белгији и тако даље.

Правда од 21. јуна 1939. год.

Тражење издржавања у месечним ратама застарева за три године.

У једном конкретном случају тужиља је претставила да је између ње и туженога, по пресуди Великог црквеног суда, брак остао у сили, да је истом пресудом туженом наложено да тужиљу у остављеном року позове на продужење брачног живота у противном обавезан је на плаћање издржавања њој и деци почев од 23 марта 1932 године. Па како тужени у остављеном року није позвао тужиљу на продужење брачног живота, то је молила да суд донесе пресуду и осуди туженог на плаћање издржавања.

Тужени је у одговору на тужбу и на расправама навео да не признаје тужбени захтев са разлога што тужиља, као бабица зарађује довољно те нема потребе за издржавањем од њега. Истиче приговор заста-

релости тужбеног захтева за време од 23 марта 1932 године до 13 јануара 1935 године.

Окружни суд за град Београд пресудом својом удовољио је тужбеном захтеву из разлога:

„Према § 109 гз. муж је дужан да се, према својим материјалним могућностима, стара о издржавању своје супруге. Па како је брак међу странкама остао у сили и важности, то је и тужени, сходно наведеном законском пропису, дужан да се стара о издржавању тужиље, као своје супруге. А како он не пориче навод тужилачке странке да тужиљу није позвао на продужење брачног живота, то је дужан да јој почев од 29 марта 1932 године даје издржавање па све док не наступе законски разлози услед којих ово њено право престаје — § 100 гз.

Навод туженога да тужиља у основи нема право на издржавање за себе што она као бабица прибавља довољно сретстава за живот не може опстати, јер се суд саслушањем тужиље као странке уверио да она месечно нема већи приход од 200 динара, што, према нахођењу суда, није довољно за подмирење трошкова око издржавања једне одрасле особе.

Приговору застарелости тужбеног захтева за време од 23 марта 1932 до 15 јануара 1935 године нема места са разлога што, према § 925 гз. лична права у конкретном случају супружничко и децје, не застаревају а по § 45 истог законика застарелост не може почети да тече док брачна заједница траје“.

По призиву тужене стране, Апелациони суд у Београду није се сложио са правним схватањем првог суда у погледу застарелости, па је пресуду првог суда преиначио и тужиљи досудио издржавање почев од 13 јануара 1935 године, а за време од 23 марта 1932 године па до 13 јануара 1935 године одбио је тужбени захтев из разлога:

„Апелациони суд налази да је први суд погрешно кад је навод о застарелости ценио према §§ 925 и 943 грађ. зак. и да је погрешно нашао да примени застарелости у овом спору нема места према наведеним законским прописима. Ово стога што Апелациони суд налази да примени наведених законских прописа у овом спору нема места, јер је овде у питању тражење издржавања у месечним ратама (месечно издржавање) те се приговор о застарелости тужбеног тражења за наведено време има ценити по § 928 д) грађ. зак. Па како према овом законском пропису тражење издржавања у месечним ратама застарева за три године, то је и тужбени захтев за време од 23 марта 1932 год. па до 13 јануара 1935 год. застарео, те је Апелациони суд тужбени захтев за ово време одбио“.

По ревизији тужилачке и тужене стране, Касациони суд у Београду, у погледу застарелости, сложио се са правним схватањем привоног суда, па је пресуду Апелационог суда у томе правцу потврдио из разлога:

„Тужиља у својој ревизији истиче да је погрешно привоно суд применио прописе о застарелости, јер се издржавање, које припада супрузи и деци од мужа, односно оца, не може подвести под § 928 д) г. з., пошто та права по § 934 истог законика не застаревају. Па кад би се чак у погледу примене поменутог § 928 д) г. з. стало на гледиште које заступа привоно суд, његовој примени у конкретном случају нема места, јер је пресуда Црквеног суда, која у основи признаје тужиљи право на издржавање, постала извршна тек 12 марта 1937 године, а овај спор је неколико месеци потом поведен.

Упуштајући се у оцену ових навода, Касациони суд налази да исти нису оправдани. Ово стога што је правилно нашао привоно суд да се застарелост у конкретном случају има ценити по § 928 д) г. з., као тражење издржавања у месечним ратама, а § 934 истог законика регулише застарелост самог тог права као таквог, дак се застарелост потраживања издржавања за протекло време има ценити по пропису који је узет и у побијаној пресуди. Што се тиче навода да застарелост није наступила ни с обзиром на датум правноснажности пресуде Црквеног суда, ни он није оправдан, јер тужиљино право на подизање тужбе са захтевом да јој се досуди издржавање од стране мужа, није за ову правноснажност везано па је она ту тужбу могла подићи и раније што је пропустила да учини“.

Ј. Д. С.

Правда од 21. јуна 1939. год.

WWW.UNILIB.R Родитељ није дужан да плаћа дугове свог пунолетног сина настале због лечења у државном санаторијуму.

У једном конкретном случају државни правобранилац својом тужбом претставио је да је туженик остао дужан за лечење свога сина Р. у санаторијуму Голник 5.315 динара. Даље је навео да је туженику било одобрено да свој дуг регулише у месечним ратама од по 100 динара, но да је он то одбио. Државни правобранилац тражио је да се туженик осуди на плаћање ове суме.

Туженик И. на расправи није признао тужбу и тужбено тражење и навео је да он није дужан да плаћа дугове које је учинио његов син, кад је био пунолетан.

Срески суд у Краљеву није усвојио тужбени захтев, већ је исти одбио из разлога:

„Из поднетог извода здравилишта „Голник“ види се да је у времену лечења син тужеников Р. био пунолетан, јер је исти рођен 1909 године, те је у 1931 години имао више од 21 године.

Тужилачка страна није ничим доказала да се туженик И., у времену кад је његов син ступио у санаторијум, као ни после тога, обавезао да ће сносити трошкове његовог лечења.

Дужност родитеља за старање и издржавање своје деце — §§ 115 и 116 Грађ. зак., не иде даље од времена кад они могу сами себе издржавати односно до пунолетности — § 117 Грађ. зак.

Како се из напред наведеног види да је син туженика Р. у времену лечења у санаторијуму био пунолетан, то је већ престала дужност његовог оца да плаћа дугове његовог лечења“.

По призиву тужиоца, Окружни суд у Чачку сложио се са правним схватањем Среског суда, па је пресуду истог суда потврдио из разлога:

„Не стоји призивни разлог да је првостепени суд уско протумачио § 117 Грађ. зак., и да се дужност очева да издржава сина распростире и по синовљевој пунолетности ако је син болешћу спречен да привређује, као што је овде случај, — а са разлога што је законска дужност родитељска за издржавање деце по § 117 Грађ. зак., ограничена у погледу мушке деце за време малолетства то јест до навршене 21 године. Од правила изреченог у § 151 Грађ. зак. постоји изузетак само у случајевима предвиђеним у § 151 Г. з., у које случајеве не спада и обољење сина од какве хроничне болести, као што је то овде случај. Према томе, дужност туженог да лечи свога пунолетног сина у санаторијуму није законска дужност већ морална, па, следствено, тужени није по закону дужан да сноси трошкове лечења свога сина у санаторијум, када тужилачка странка није иначе поднела никаквих доказа да је тужени примио на себе обавезу да ове трошкове сноси“.

По ревизији процеса, Касациони суд у Београду такође се сложио са правним схватањем оба суда, па је пресуду призивног суда потврдио са разлога:

„Призивни је суд дао правилну оцену ствари о примени § 117 Г. з., у овом спору. И по оцени Касационог суда дужност родитеља за издржавање деце по § 117 Г. з. траје само до навршене 21 год., изузимајући случајеве предвиђене у § 151 Грађ. зак. Па како чињеничким стањем није утврђен ниједан случај предвиђен у § 151 Г. з., то у овом случају не може ни бити одговорности туженика зато што се његов син лечио у санаторијуму „Голник“.

Јов. Д. Смљанић,

Правда од 23. јуна 1939. год.

Усињеник, усвојен без икаквих услова и изузећа, може се отпустити испод родитељске власти, без обзира да ли је усињен као малолетан или пунолетан

У једном спорном случају тужилац је изложио овако своје тужбено тражење: да је у 1934 години усињео туженог Тимотија, уводећи га у сва права законитог сина. Пре неколико месеци између њих је наступила неслога, да је немогуће живети више у заједници, јер тужени Т. неће да га слуша и поштује, већ све ради на своју руку. Поред овога њега — тужиоца и жену му Анку туче и злоставља. Отуђио је разну кућевну покретност, а све без припита тужиоца као старешине куће.

Дошто под оваквим околностима не може да живи у заједници са посинком му Т., јер он своје обавезе, по уговору о усиновљењу, не испуњава тражио је да се тужени Т. отпусти испод очинске власти.

Тужени Т. у својем одговору на тужби одговара следеће: да су наводи тужиоца неистинити, јер он њега добро слуша и негује, а имање обрађује како треба. Поред овога нема места отпуштању испод родитељске власти, јер је он — тужени у тренутку закључења уговора о усиновљењу био пунолетан, па отпустити се испод родитељске власти може само оно лице, које је било под родитељском влашћу до пунолетства, док у конкретном случају он — тужени није никада био под родитељском влашћу тужиоца.

Окружни суд у Чачку није усвојио тужбени захтев, већ је исти одбио из разлога:

„Из уговора о усиновљењу, поднетог уз тужбу, види се да су тужилац и тржени исти закључили као потпуно правно способне уговарајуће стране. Тако гласи клаузула у истом: „Уговор овај израз је сагласности воље обе уговарајуће стране, које се обавезују да ће исти у свему поштовати“. Дакле, стоји уговорна способност странака, ако и преммет о чему се може и дозвољава — уговор сачинити — §§ 531, 537 и 538 г. з. Отац туженог Т. — Гаврило, потписујући овај уговор, само је дао потребан родитељски пристанак — § 141 г. з.

Тужбом се тражи отпуштање испод родитељске власти усиненика — туженог Т., који је под ту власт дошао уговором. По § 150 г. з., родитељска власт може престати, ако су малолетна деца закона или позаконена, била под родитељском влашћу до пунолетства. Међутим, у овом конкретном случају, тужени је дошао под ту уговорну власт тужиоца својом вољом као пунолетно лице, јер је као такво тај уговор и закључило, — па се туженику по тужби да се примени § 150 г. з. и тужени отпусти испод родитељске власти поочима не може удовољити. Овде је родитељска власт специјалне природе установљена уговором: да тужени као позаконени син слуша свога поочима и испуњава све друге обавезе у уговору предвиђене, па ако уговорач тужени Т. те уговорне обавезе не испуњава, на тужиоцу је да тражи испуњење односно прекид.

Са изложеног не може се тражити примена § 150 г. з. кад тужени није као малолетан био под влашћу родитеља — поочима Ч., већ дошао под његову уговорну власт као пунолетан — правно способан за закључење овог уговора“.

По позиву тужиоца, Апелациони суд у Београду није се сложио са правним схватањем првог суда, већ је својом пресудом туженога отпустио испод очинске власти са разлога:

„Погрешно је први суд протумачио пропис § 150 Грађанског закона, а наиме, да се усиненици, који су пунолетни, не могу отпустити испод очинске власти.

Поменути законски пропис не прави разлике да ли је се усинјење извршило за време малолетства или пунолетства усиненика, већ само предвиђа да се пунолетни синови за какве се сматрају и усиненици усвојени у смислу § 137 Грађанског закона могу отпустити испод очинске власти.

Па како се из списка овога предмета види да је тужени Т. пунолетан и да је усинен без икаквог услова и изузећа, то је позивни суд и донео одлуку да се тужени отпусти испод очинске власти“.

По ревизији тужене стране, Касациони суд у Београду сложио се са правним схватањем позивног суда, па је пресудом својом од 15 марта 1939 год. Рев. 2408/38, потврдио пресуду позивног суда из разлога:

„Правилно је позивни суд нашао да пропис § 150 Грађ. зак. не прави разлику да ли је усинјење извршено за време малолетства, већ само предвиђа да се пунолетни синови за какве се сматрају и усиненици усвојени у смислу § 137 Грађ. зак., могу отпустити испод очинске власти.

Како се из списка овог спора види да је тужени Т. пунолетан и да је био усинен без икаквог услова и изузећа, то је на овај случај правилно примењен пропис § 150 Грађ. зак. и донета одлука о отпуштању испод очинске власти туженика, а као логична последица тога и одлука о исељењу туженика из куће и имања тужиоца — поочима“.

Ј. Д. С.

Правда од 30. јуна 1939. год.

За накнаду штете, која проистиче из уговора о превозу путника и робе, може се тужити само држава, а не и одговорни службеник.

У једном конкретном случају тужилац је навео: да је, као железнички радник, путовао возом на прузи Параћин—Зајечар, кад се машина исклизнула из шина, а воз преврнуо. Наводи да је том приликом тешко повређен и онеспособљен за рад, па стога тражи да му држава накнади сву штету.

Тужена држава, преко државног правобраниоца, пориче тужбене наводе и истиче да тужилац нема право да тужи само државу, већ је тужба морала да обухвати и одговорног чиновника

Окружни суд у Јагодини није усвојио тужбени захтев, већ је тужбу одбацио као недопуштену из ових разлога:

„Да је тужба недопуштена с обзиром на пропис § 78 Закона о чиновницима, § 80 Закона о државном саобраћајном особљу и параграфа 325 грпп., јер тужилац тужи само државу за накнаду штете, а морао је истовремено тужити и државног чиновника, чијом је кривицом односно неправилним и незаконитим вршењем службе дошло до железничке несреће у критично време, услед које је тужилац настрадао и претрпео штету. Од одговорности дотичног чиновника односно од њиховог неправилног рада, који би тужилац претходно морао доказати, зависи и одговорност државе, пошто по цитираним прописима чиновници за штете, које нанесу грађанима својим неправилним радом, одговарају првенствено, а обавеза државе долази до изражаја тек онда ако се штета није могла наплатити од чиновника.

Како тужилац тужи непосредно и искључиво само државу за накнаду штете, а не и одговорног чиновника, то држави као туженој страни недостаје стварна пословна легитимација. Она, дакле, не може бити странка, ако нису тужени и одговорни чиновници“.

По призиву тужиоца, Апелациони суд у Београду није усвојио правно схватање првог суда, па је пресуду истог суда укинуо из разлога:

„Примена прописа § 78 Закона о чиновницима, на којему је и заснована одлука првог суда, у овом случају нема места, — ово обзиром на § 80 ин fine у вези § 97 Закона о државном саобраћајном особљу и чл. 5 Железничко-саобраћајне уредбе, која каже: да се за све штете, које произлазе из уговора о превозу путника и робе за накнаду штете, може тужити само држава, а ова ће се од одговорних службеника обештетити, — како то прописује § 97 поменутог закона.

Све ово у толико пре, што је поменути Закон о државном саобраћајном особљу као и железничко-саобраћајна Уредба, не само специјалан закон, који регулише односе између државе и путника при превозу, већ и зато: што је поменути закон доцнијег датума од Закона о чиновницима. Неумесно је и позивање на чл. 18 Устава, и то из разлога: што чл. 18 Устава нема прописа, којим наређује обавезно подизање тужбе против одговорног службеника и државе, нити одредбе да одговорност државе зависи од подизања тужбе против државног чиновника“.

По рекурсу тужене стране, Касациони суд у Београду усвојио је правно схватање Апелационог суда, па је закључак истог суда потврдио из разлога:

„Ревизиони навод о погрешној правној оцени ствари, због тога што па чл. 18 Устава за штете настале неправилним вршењем службе од стране државних органа одговара службеник као извршилац и држава — неоснован је, јер је одлука призивног правила, с обзиром на § 80 у вези § 97 Закона о државном саобраћајном особљу и чл. 5 железничко-саобраћајне Уредбе по којему: за све штете, које произлазе из уговора о превозу путника и робе, може се тужити само држава, а ова ће се од одговорних службеника обештетити.

Позивање на пропис чл. 18 Устава је неумесно, јер се овим прописом не наређује обавезно подизање тужбе противу одговорног службеника, нити да одговорност државе зависи од подизање тужбе противу државног службеника“.

Правда од 4. јула 1939. год.

Војна лица и за штампарске кривице подлежу суђењу војних судова. По прописима Законика о поступку војних судова у кривичним де-

лима, за кривично поступање према војним лицима, учиноцима злочинстава и преступљења, надлежне су војне истражне власти и војни судови. По истом закону у војна лица спадају и жандарми. Услед појављеног сукоба о надлежности између Округног суда и војне власти за кривично поступање према војном лицу, као учиноцу дела из чл. 52 Закона о штампи, „Веће за решавање сукоба о надлежности“ по § 104 Закона о уређењу редовних судова на својој последњој седници донело је одлуку: да је за кривично поступање у горњем случају надлежна војна истражна власт и војни суд. Ово стога што законодавац у чл. 73 Закона о штампи није и војна лица за учињена дела из истог закона ставио у надлежности окружних судова, а да је хтео, он би то урадио, као што је случај са § 92 Закона о избору народних посланика, по коме и војна лица, за учињене изборне кривице потпадају под редовне судове.

Политика од 7. јула 1939. год.

Судија не може бити претседник суда добрих људи.

Министарство правде тражило је од Касационог суда мишљење у смислу чл. 101 Устава о томе да ли се, са обзиром на прописе чл. 38 и 39 Уредбе о изабраним одборима, у вези § 673 Грађанског парничног поступка, може дозволити судији вршење дужности претседника изабраног одбора (суда добрих људи) при среском начелству. По овом тражењу Касациони суд у својој седници дао је мишљење, по коме се, начелно, не може дати одобрење, да се судија редовног суда прими горње дужности, пошто он по § 673 Грађ. парн. пост. не може бити судија изабраног суда, па се према томе не може примити ни дужности претседника изабраног одбора (Суда добрих људи).

Политика од 7. јула 1939. год.

Доказани блуд, по § 113 Грађанског закона, нема значаја за брачност детета.

У једном конкретном случају тужилац је навео да му је од стране пароха, на дан 12 децембра 1935 године, саопштено да је његова одвојено живећа жена крстила своје дете на његово име, као да му је он отац. Тужена С., која не живи с њим од фебруара месеца 1934 године, родила је то дете, које је крстила именом Јован, а крстила га је на његово — тужиочево име и ако је од прекида заједничког живота, па до рођења детета, прошло више од 20 месеци. Сматра да је дете ванбрачно и да није рођено у законитом браку између тужиоца и тужиље.

Тужена С. порекла је наводе тужбе, наводећи да је извод из књига рођених, приложен уз тужбу, потпун доказ о брачности детета, а испиту сведока нема места. Поред тога тужилац је изгубио право, које му пружа § 128 Грађанског закона, јер је од дана саопштења о рођењу детета до дана поднете тужбе прошло више од три месеца.

Округни суд у Јагодини усвојио је тужбени захтев и пресудио да је Јован ванбрачно дете и да није рођен у законитом браку тужиоца и тужене из разлога:

„Да је тужена С. сама напустила кућу тужиоца и живела одвојено двадесет месеци, за које време се и није састајала са тужиоцем већ је на против живела са В. Г., што је исказима испитаних сведока утврђено, те се има узети као доказано да тужена малолетног Јована није зачала од тужиоца — §§ 113, 114 и 128 Грађ. зак.“

По призиву тужене стране, Апелациони суд у Београду сложио се с правним схватањем првог суда па је пресуду Округног суда потврдио из разлога:

„Призивни навод да је пресуда Округног суда заснована на погрешно утврђеном чињеничном стању и погрешној правној оцени, — неуместан је. Ово стога што је први суд, с обзиром на утврђено и оцењено чињенично стање и поднете доказе у образложењу нападнуте пресуде, налазећи да има места тужбеном захтеву, а на име да је поднетим уверењем и исказима испитаних сведока утврђено да је тужена С. сама напустила кућу и да се за време одвојеног живота није састајала са тужиоцем, већ напротив да је живела са В. Г.“

По ревизији тужене стране, Касациони суд у Београду није усвојио

УНИВЕРЗИТЕТСКА

БИБЛИОТЕКА

правна свхватања првог и другог суда, већ је пресуду Апелационог суда укинуо из разлога:

„Кад се из чињеничког стања, утврђеног од стране првог и позивног суда види да брак између тужиоца и тужене Стане није коначно разведен, онда позивни суд није могао да донесе одлуку, да је тој жени малолетни Јован ванбрачно дете и да није рођен у законитом браку тужиоца и тужене Стане на основу изнетог чињеничког стања у пресуди, пре него што је утврђено постојање свих услова предвиђених у § 114 у вези § 128 Грађ. зак., а нарочито да је искључена свака могућност да је тужилац за време одвојеног живота своје жене — тужене С. имао како то предвиђа § 114 Грађ. зак., „телесног смеђења са својом женом“, јер по овој законској одредби нити доказани блуд нема значај за брачно-детета, па и чињеница да је тужена Стана живела са В. Г. није одлучујућа за решење спорног питања“.

Правда од 11. јула 1939. год.

Терет удовичког ужитка и право сусвојине не спречавају јавну дражбу на идеалним деловима имовине извршеника.

У једном спорном случају тужилачка страна навела је да на пописаном имању у пленидбени записник, за рачун дозвољеног извршења, има право удовичког уживања удова Д., а тужилац Р. право сусвојине на половини овога имања. Налази да се ово извршење не може провести, па је тражила да се исто прогласи недопуштеним.

Тужена страна пристаје да се дозвољено извршење ограничи на половину пописаног имања, које припада извршенику Илији, с тим да се предлог тужиље Д. о недопустивости извршења због њеног терета удовичког ужитка одбаци као неуместан, пошто исти нема утицаја на ово извршење, с обзиром да ће исти суд по самом закону узети у обзир приликом јавне дражбе, јер пописано имање носи овај терет.

Срески суд у Чачку, пресудом својом, ограничио је дозвољено извршење на једну идеалну половину имања означеног у пленидбеном записнику, као својину извршеника Илије, а предлог тужиље Драгиње одбио из разлога:

„Суд је удовољио делимично тужбеном захтеву у погледу ограничавања дозвољеног извршења на једну идеалну половину пописаног имања, чији је сопственик извршеник Илија.

Предлог о потпуном проглашењу недопустивости дозвољеног извршења суд је одбацио, пошто терет удовичког ужитка и право сусвојине не могу спречавати јавну дражбу на идеалним деловима имовине извршеника. Ово у толико пре што терет удовичког ужитка терети односно имање, следује му ма коме припало, и о њему извршни суд по званичној дужности води рачуна приликом јавне дражбе“.

По позиву тужиље Драгиње Окружни суд у Чачку усвојио је правно схватање првог суда, па је пресуду Среског суда потврдио из разлога:

„Призивни разлози су неосновани, јер постојање удовичког ужитка на пописаним парцелама не чини дозвољеном извршења недопуштеном. Такво резонување није засновано ни на једном законском пропису. Удовички ужитак, као законска хипотека, има стварно правно дејство и као такво дејствује противу свагдашњег власника, те пошто је постојање тога удовичког ужитка, у конкретном случају, међу странкама неспорно, пописана половина имања има се продати под теретом тога удовичког ужитка.

Није тачан позивни навод да по закону извршни суд неће имати у дражбеном поступку да води рачуна о конкретном праву удовичког ужитка, јер тај навод је у опреци са § 114 т. 3, 4 и 6. Ип., који су прописи донети у циљу заштите свих ималаца стварних права, међу које спада и тужиља Драгиња.

Најзад, нетачан је и навод да је извршење требало у целости прогласити недопуштеним зато што је једна половина пописаног имања својина тужиоца Р., а нетачан је с тога што по Закону о извршењу и обезбеђењу предмет извршења може бити и идеални део непокретнине (§ 107 т. 1 и § 115 т. 1 Ип.)“.

По ревизији тужиље Драгиње, Касациони суд у Београду, такође,

усвојио је правна схватања оба суда, па је пресуду Окружног суда потврдио из разлога:

„Правилно је налажење призивног суда да постојање удовичког ужитка не чини дозвољено извршење недопуштеним, пошто удовички ужитак, као прећутна законска хипотека, има стварно правно дејство и као такво дејствује противу свагдашњег власника, с обзиром и на законодавно решење од 17 априла 1858 године. Број 451.

Навод ревизије да не постоји законски пропис по коме би извршни суд имао права да води рачуна о конкретном удовичком уживању у драгбеном поступку неоснован је, јер је призивни суд правилно применио прописе § 114 т. 3, 4 и 6 Закона о извршењу и обезбеђењу“.

Правда од 13. јула 1939. год.

ИЗ ПЕНЗИОНОГ ФОНДА

I

Измена правила

Питање измене Правила развијало се упоредо са током рада, стицањем искуства и повременом контролом коју су поједини фондови чинили без нарочите системе. Питање детаљне контроле покренуто је 1936 год. од Љубљанског и Сарајевског пензионог фонда, па је и извршено у свима детаљима код Сарајевског фонда, који је на основу стручњачког мишљења 1936 год. изменио Правила и установио: Да старачка рента мора почињати са троструким улогом а завршити са 5-струким улогом, а да се почетна старост за стицање ренте има помаћи на 70 година. У 1937 и 1938 год. сви су Фондови, па и наш, на основу искуства, приступили дефинитивном сређивању основе осигурања. У овом правцу Љубљански пензиони фонд извршио је најдетаљнију контролу. На основу добивених резултата предложио је дефинитивну редакцију Правила која се, по свему ценећи не би уопште мењала. По овим Правилима продужена је дужина уплаћивања од предвиђених 25 на 30 година, а старост за стицање ренте почета је на 70 година. Минимална старачка рента, после 10 година плаћања и навршених 70 година живота, износи 2,4 пута улог тј. 1.200, 960, 720, 600, 480 и 360 дин. месечно, а удовичка рента износи 60% од старачке ренте.

Питање измене наших Правила решавано је у току 1936 год. па је Управа поднела предлог за измену Правила VI редовној скупштини одржаној 14 марта 1937 год. на којој није донета никаква одлука, пошто чланови нису били благовремено довољно упознати, већ је питање одложено за ванредну скупштину. На ванредној скупштини од 31 октобра 1937 год. изабрани су: г.г. Др. Мишко Жокаљ, Драгослав Стојадиновић и Др. Радоје Вукчевић, адвокати из Београда, којима је поверено да са своје стране прегледају предлог Управног одбора за измену Правила, као и да поднесу своје евентуалне предлоге за редовну скупштину у 1938 год.

Према овој одлуци поднели су своје предлоге скупштини г.г. Др. Мишко Жокаљ и Др. Радоје Вукчевић који су, са предлогом Управног одбора, поднели VII редовној скупштини од 27 марта 1938 год. На овој скупштини одлучено је да се цео предмет за измену Правила упути стручњацима за рентно осигурање, заједно са свима предлозима, на обрачун и контролу, и да се мишљење стручњака изнесе пред нову скупштину Пензионог фонда на решавање. На основу ове одлуке Управни одбор је на својој седници од 8 септембра 1938 год. решио да се цео предмет измене Правила преда у рад г. Божићу Брзаковићу, директору Осигуравајућег друштва „Унион“ и претседнику осигуравајућих друштava.

Како су у међувремену изишли нови законски прописи који се одnose на фондове за пензионо осигурање г. Брзаковић је умољен да при раду узме у обзир и ове нове прописе, како би нова основа Фонда била у сагласности са свима прописима законским.

Према § 1 ст. II Уредбе о надзору над осигуравајућим друштвима

и чл. 1 и 3 Правилника издатог на основу ове Уредбе, пензиони фондови адвокатских комора имали би да потпадају под надзор Министра трговине и индустрије, јер су по тим прописима од овог надзора изузети само они пензиони фондови који потпадају под стручно-технички надзор других министарстава.

У чл. 6 и 7 Правилника прописано је шта све морају садржати правила сваког пензионог фонда. Главни прописи обухватају:

а) Да постојећи фондови морају бити засновани на математичкој основи, коју је потписао овлашћени актуар (математичар).

б) Да сваки пензиони фонд мора сваке године утврдити висину математичке резерве премије и да, у случају кад висина главнице не достиже висину резерве премије, предложи начин за санацију Фонда, било повећањем месечног улога било смањивањем права чланова.

в) Да пензиони фондови морају добити од Министра трговине и индустрије дозволу за рад, по испуњењу свих прописаних услова. Рок за саображавање правила појединих фондова Правилнику Министра трговине и индустрије истицао је 6 марта 1939 год.

Ови законски прописи погодили су понзионе фондове свих адвокатских комора и довели до конференције њихових претставника у оквиру рада Савеза адвокатских комора, која је одржана 19 и 20 фебруара 1939 год. у Београду.

На овој конференцији донет је једногласно закључак да се пом. законски прописи не могу односити на пензионе фондове адвокатских комора јер Фондови постоје на основу § 118 Закона о адвокатима и подлеже искључиво надзору и контроли Министра правде. У овом смислу Савез адвокатских комора коднео је претставку Министру правде лично и лично интервенисао код Министра трговине и индустрије. Господин Министар правде увидео је оправданост овог гледишта и обећао своју потпору за правилно решење овог питања. Министар трговине и индустрије изјавио је претставницима пензионих фондова да је издао наређење по коме се саображавање правила Правилнику одлаже за 6 месеци, а да се у том року приступи решењу овог питања у заједници са претставницима Фондава, па је најзад својим решењем бр. 20977/39/V од 3. VII. 1939 год. решио: да Пензиони фондови адвокат. комора не потпадају под његов надзор.

Поред ових прописа узет је у разматрање и Правилник о образовању пословних резерви (Службене новине бр. 296 од 26 децембра 1938 год.) према коме су сви пензиони фондови обавезни да улажу 60% расположиве готовине капиталног покрића и премиских резерви тј. главнице у дугорочне државне хартије од вредности, које се не могу отуђити, заложити или дати на послугу без одобрења Министра финансија. Иако нас ови прописи не дирају, јер наш Фонд нема расположиве готовине, ипак смо заједно са претставницима осталих Фондова и комора, заузели становиште да се ове одредбе не могу применити на наше Фондове с обзиром на прописе наших Правила према којима чланови имају право да на више начина повуку већи део својих улога. И ово питање обухватила је пом. претставка Савеза адвокатских комора поднета Министру правде, који је обећао своју потпору за правилно решење.

Ма да нема директне везе са изменом Правила на конференцији претставника пензионих фондова донети су важни закључци у циљу унификације рада свих фондова. Ти су закључци:

„1) Одлучено је да се сваке године састају претставници свих фондова по могућству на дан састанка Савеза адвокатских комора, ради изједначавања рада фондова по принципелним питањима. Иницијативу за заједнички рад за 1939 год. преузеће Пензиони фонд у Београду.

2) Одлучено је да Љубљански пензиони фонд достави свима фондовима свој пројекат нових Правила, заједно са статистичким подацима, а да сви остали фондови по улогу на ове статистичке податке доставе свима фондовима своје статистичке податке.

У вези са овим одлучено је да сваки Фонд предлог за измену Правила доставља благовремено осталим Фондовима.

3) Одлучено је да Фондови у Сплиту, Новом Саду, Сарајеву и Београду ступе у везу ради унификације својих Правила.

4) Одлучено је да се судске пресуде и решења, које су поједини

WWW.UNILIB.RS

Фондови добили по принципиелним питањима, достављају свима осталим Фондовима.

5) Одлучено је да сваки Фонд пошаље стима фондовима мишљење математичара са главним подацима стручног прегледа у колико је овакво мишљење добијено.

6) Одлучено је да се предлог г. Павла Годоровића о новој бази осигурања адвоката пошаље фондовима на студију.

7) Усваја се: да би увођење маркица било корисно само као право сваке коморе, али не као обавеза.

8) У погледу нових законских прописа који се односе на пензионе фондове одлучено је да се преко Савеза адвокатских комора упути надлежним преставка, као и да се лично интервенише у смислу, да по духу Закона о адвокатима Пензиони фондови адвокатских комора не потпадају под надзор Министра трговине и индустрије нити су, са разлога изношених у преставци, дужни да своју готовину улажу у дугорочне државне зајмове“.

МИШЉЕЊЕ СТРУЧЊАКА ЗА ИЗМЕНУ ПРАВИЛА

На основу свега што смо раније навели изабрани стручњак г. Брзаквић поднео је Пензионом фонду своје стручњачко мишљење, које гласи: „Својим писмом од 7 октобра 1938 год. доставили сте ми: Правила фонда са свима изменама, која сада важе; предлог Управног одбора за измену Правила са извештајем, Списак чланова са статистичким подацима, Предлог г. Др. Р. Вукчевића са изводом из Правила Мировинског фонда адвокатске коморе у Загребу, Предлог одн. сугестије г. Др. В. Вујанца о изједначењу улога и права чланова, као и одлуке ваше скупштине која гласи:

„Да се Правила фонда и цео материјал предају стручњацима за рентно осигурање на оцену основе Фонда и да се мишљење стручњака изнесе на нову ванредну скупштину. Стручњацима да се предаду сви предлози“.

Накнадно сте ми доставили једну нову варијанту предлога за измену Правила, која је иста као и предлог Управе само што је за стицање старосне ренте узета 65-та година старости, а не 70-та година као што је било предложено.

Према овоме, предмет стручног прегледа су: Основа Фонда према досадашњим Правилима, Основа Фонда према предлогу Управе за измену Правила са накнадном варијантом, као и Основа Фонда према предлозима г. Др. Вукчевића и г. Др. Вујанца.

І Основа Фонда према досадашњим правилима

(Табела I)

По досадашњим Правилима, а према основном улогу од 150 дин. месечно, који се плаћа кроз 25 година, односно до навршене 65-те године старости, чланови су имали следећа права:

а) Старачку ренту у висини од 600 дин. месечно (четвороструки улог) после десет година уплаћивања и после 65-те године старости, која се рента сразмерно годинама уплаћивања повећавала до 900 динара месечно (шестоструки улог) као највећа рента коју Фонд плаћа;

б) Удовичку ренту од Дин. 450 месечно (троструки улог) доживотно, која се стиче смрћу умрлог члана без обзира на дужину уплаћивања;

в) Дечију ренту од Дин. 150 месечно за свако дете (једноструки улог) али максимум 450 дин. месечно, која се стиче смрћу члана и траје доживотно, односно до 24-те године старости;

г) Инвалидну ренту од 600 динара месечно (четвороструки улог), која се стиче даном наступања инвалидности, а која се за уплаћивање од 5 до 10 година повећава на 750 дин. а после 10 година уплаћивања на 900 дин. месечно (шестоструки улог).

За сва остала права чланови би имали да плаћају према математичкој основи изложеној у табели I и просечној старости од 42 године на дан оснивања Фонда, месечно по Дин. 372,— док према Правилима они плаћају Дин. 150 месечно.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Како је и досадашња основа Фонда рађена по математичким основама рентног осигурања то је потребно објаснити откуда долази оволика разлика.

Према подацима којима ја располажем, а који се у главном налазе изложени у „Одвјетнику“ органу Адв. Коморе у Загребу за месец октобар 1930 год. г. Ф. Лапајне, који је израдио основу загребачког фонда, а коју је Ваш Фонд усвојио, узео је у рачун само старосну, удовичку и дечију ренту, а инвалидну ренту није уопште узео у обзир нити је предвидео допринос за покриће овог ризика.

Разлози за овакво поступање изложени су у пом. броју „Одвјетника“ и они се свде у главном на то: Да адвокатски ред по природи свога посла није изложен несрећним случајевима и инвалидности, па је и ризик незнатан и није потребно узети га у обрачун.

Међутим, ја нисам могао овако поступити већ сам основу Фонда обрачунао по изричним математичким прописима за рентно осигурање, према којим се, при утврђивању основе, мора узети у рачун и ризик од инвалидне ренте, који је врло висок. Из праксе па и оне коју Фонд за релативно кратко време постојања има може се утврдити, да није само теоретска претпоставка већ стварна чињеница, да чланови једне заједнице, па ма какве професије били ти чланови, могу постати инвалиди тј. неспособни за привређивање. Приликом испитивања основице Фонда ја сам се служио таблицама које су састављене на основу статистичких подлога употребљених за осигурање државних чиновника, приватних чиновника и радника у Швајцарској. Морам напоменути да специјалне таблице за инвалидитет адвоката или неке сличне професије не постоје, па су према томе таблице инвалидитета од Дергеа нешто превисоке, с обзиром на то да оне обухватају све врсте чиновника и радника. Али, као што сам и раније рекао не могу се сложити ни са тим, да инвалидитет код адвокатског staleжа уопште не постоји, јер ако би се могла учинити оваква претпоставка онда би се логично морала изоставити и обавеза Фонда за плаћање евентуалне инвалидине.

Мислим да се не би учинила велика грешка ако би се вероватноћа инвалидитета код адвоката, с обзиром на занимање и карактер самог инвалидитета, смањила за 30% од вероватноће инвалидитета која је примењена у горњим таблицама.

Ако би се дакле компонента инвалидне ренте — допринос за покриће ризика — смањило за 30% онда би, као што је изложено на крају таблице I чланови Фонда имали да плаћају за предвиђена права и примања Дин. 306.— месечно уместо Дин. 150.— колико сад плаћају.

Нарочито напомињем да се и у овом случају удовичка и дечија рента морају везати за старачку ренту у односним процентима, како би се могла основа правилно израчунати.

II Основа Фонда према предлогу Управе за измену Правила (Табела II)

Ради прегледнијег обрачунавања, права чланова по овом предлогу управе одређују се према месечном улогу од 100 дин. који множењем са 1,5; 2; 2,5; 3; 4 и 5 даје све платежне разреде.

На бази месечног улога од 100 дин. према предлогу Управе чланови би имали следећа права:

а) Старачку ренту од 300 дин. месечно (троструки улог) која се стиче по истеку 10 година уплаћивања и навршене 70-те године старости и која се сразмерно са годинама уплаћивања повећава до 500 дин. месечно (петоструки улог) као највећа рента коју Фонд плаћа. Из обрачуна се изостављају случајеви код којих се ова рента може повећати и до 600 дин. (шестоструки улог) пошто им ефекат није велики.

б) Удовичку ренту која се стиче смрћу члана (без каренце) и износи 60% старачке ренте, али минимум 200 дин. (двоструки улог) и траје доживотно.

в) Дечију ренту у износу 15%, 25% и максимум 40% (за 3 или више деце) од старачке ренте која траје доживотно одн. до навршене 24-те године старости.

г) Инвалидну ренту у износу од 300 дин. месечно (троструки улог) без обзира на време уплаћивања.

За ова права чланови би према математичкој основи изложеној у табели II имали да плаћају по Дин. 154.— месечно док они према предлогу Управе треба да плаћају 100 дин. месечно.

Ако и овде допринос за покриће ризика од инвалидне ренте, чија је висина дата у табели II смањимо за 30%, онда би чланови имали да плаћају по Дин. 130,87 месечно, а они би стварно према предлогу имали да плаћају 100 дин. месечно.

Друга варијанта

(Табела IIa)

Према овој варијанти за исти месечни улог од Дин. 100.— чланови би имали иста права као што су горе изложена али би старосну ренту стицали са навршеном 65-том годином старости.

За ова права чланови би према математичкој основи изложеној у Табели IIa имали да плаћају по Дин. 166.— месечно док би они, према предлогу Управе, плаћали само Дин. 100.— месечно. Ако и овде допринос за инвалидну ренту чија је висина дата у Табели IIa смањимо за 30% онда би чланови имали да плаћају по 142,47 дин. месечно уместо предвиђених 100 дин. месечно.

С обзиром на висину каматне стопе, која је при изради првобитне основе Фонда доста високо процењена и промењену просечну старост чланова, иступањем из чланства млађих адвоката, као и обзиром на издатке које је Фонд до сада имао на исплату инвалидске ренте и предлог управног одбора, како прва тако и друга варијанта, нису довољно реалне. На ово утиче још и то што је Фонд до 1932 год. плаћао још веће ренте него што их и сада плаћа, па садашња основа Фонда мора бити много радикалније измењена како би се ти ранији губици надокнадили.

Према свему изложеном предлажем Фонду једну од ових солуција:

А

Да за улог од 150 дин. месечно чланови имају следећа права:

а) Старосну ренту која почиње после навршене 65-те године старости и најмање 10 година плаћања у месечном износу од Дин. 300 који се износ повећава са годинама плаћања тако да после улагања од 25 година износи 500 дин. месечно.

б) Инвалидну ренту од Дин. 300 месечно без обзира на дужину плаћања.

в) Удовичку ренту која износи 60% од старосне ренте али минимум 200 дин. месечно

г) Дечију ренту од 25%, 30% и максимум 45% од старосне ренте.

Усвајањем ове солуције основа Фонда би била потпуно реална.

Б

Да задржи предлог Управног одбора за измену Правила са том изменом да се укида инвалидна рента а да се за време инвалидности члан ослобађа плаћања улога с тим да породична рента у случају смрти припада корисницима.

В

Да усвоји другу варијанту, по којој се старачка рента стиче по навршеној 65-ој години старости са том изменом да се укине инвалидна рента, а да се за време инвалидности ослобађа плаћања улога. Породичну ренту корисници би уживали као и по првој варијанти.

Усвајањем варијанте под Б) сви досадашњи губици Фонда били би амортизирани у краћем року тако да би по том могла да се усвоји варијанта под В).

Усвајајући варијанту под В) амортизација губитака била би нешто дужа али би и у том случају основа Фонда била реална.

III Предлог г. Др. Вукчевића

Предлог г. Вукчевића односно основа садашњег загребачког Пензионог фонда, да се помоћ додељује по сваком смртном случају накнадним

разрезом међу чланове, не базира се на техничким прорачунима нити спада у рентно осигурање. Поред тога и код овог предлога стоји иста несразмера између фиксне обавезе Фонда да плати посмртнину и несигурне обавезе чланова да уплате посмртне улоге.

IV Сугестија г. Др. Вујанца

Овај предлог не даје конкретну основу за проучавање основе рентног осигурања. Заиста је боље ако се код социјалног осигурања предвиди једна висина улога за све чланове јер се тим спречава вештачка селекција ризика али у том случају иста висина улога не терети подједнако Фонд пошто они чланови, који имају већи број корисника а нарочито млађе кориснике, морају више примити од Фонда него други, па се тиме не може постићи једнакост терета и права.

V Обрачун премијске резерве

(Табела III)

Према приложеном детаљном обрачуну у Табели III математичка резерва треба да износи према садашњим обавезама Фонда на основу **Derpeza** на дан 31 децембра 1938 год.

Дин. 17,041.899.—

од које суме математичка резерва за пензионере износи

Дин. 3,095.265.—

При обрачуну горње математичке резерве није узето у обзир смањење вероватноће инвалидитета за 30% као што сам напред изложио, а ако би се ово узело у обзир, резерва би се знатно смањила.

Ако би се обавезе Фонда смањиле по мојим предлозима онда би математичка резерва имала бити мања и одговарала би обавезама Фонда али с тим да измена Правила има ретроактивно дејство и на пензионере што у свему одговара тач. в. чл. 6 Правилника Министра трговине и индустрије од 6 децембра 1938 год.

Прилажем: Табелу I Обрачун математичке основе Фонда.

Табелу II Обрачун математичке основе Фонда према предлогу Управе.

Табелу IIIа Обрачун математичке основе — друга варијанта.

Табелу III Обрачун математичке резерве на дан 31 децембра 1938 год. Ова табела обухвата обрачун резерве премије сваког члана Фонда и сваког уживаоца ренте, тако да је горња као и раније послати ми материјал.

сума резерве премије збир свих резерви премија појединих чланова одн. уживаоца ренти.

11 фебруара 1939 год.

Београд.

С поштовањем,
Божидар С. Брзаковић, с. р.
овлашћени актуар“

Као што се из овог извештаја види резерва премија нашег Фонда на дан 31 децембра 1938 год. требало је да износи 17,041.899.— дин. а Фонд у ствари располаже резервном премијом од Дин. 6,533,687,37 што би значило да Фонду недостаје за покриће свих обавеза Дин. 10,508.212.—. Разуме се да је ово тачно само у погледу математичке основе осигурања, али стварност је другојачија. Горња висина резерве премије израчуната је на бази статистичких табела о инвалидитету радничког осигурања, код којих је инвалидитет несразмерно већи него код адвокатске професије. У горњу суму резерве премије ушло је скоро 60% само за покриће инвалидне ренте, за коју у првобитној нашој основи није предвиђен ни један динар. Према томе, ако од обрачунате резерве премије одбијемо 60% на име инвалидне ренте онда би стварна резерва премија износила Дин. 8,338.941.— што би према износу нашег капитала претстављало мањак од 1,805.254.— дин. За оволику суму наша досадашња основа не би одговарала математичкој основи, па се права чланова морају смањивати.

Упоређујући мишљење нашег стручњака са мишљењима која су други стручњаци дали осталим фондovima, види се да се ова мишљења потпуно слажу, па би према томе и наше измене Правила морале да буду сагласне са изменама осталих фондова, како смо те измене раније изложили а нарочито са изменама Љубљанског Пензионог фонда. Међутим, ми налазимо да онако радикалне измене, какве је усвојио Љубљански Пензиони фонд, нису код нас потребне. Раније смо изложили да је Љубљански Пензиони фонд продужи уплату од 25 на 30 година и повиси граничну старост на 70 година; почетну старачку ренту снижио на 2,4 пута од улога, а удовичку ренту снижио на 60% старачке ренте. Оваква измена код Љубљанског Пензионог фонда разумљива је само зато, што је овај Фонд, као и сви други Фондови, до сада плаћао много веће ренте и у свему био повољнији од нашег Фонда, док смо ми још у 1932 год. извршили знатно смањивање, и тиме се више приближили стварној математичкој основи, па се овим изменама не морају толико смањивати права чланова као што то сада чини Љубљански Пензиони фонд.

Главну тешкоћу претставља питање инвалидне ренте, на коју према математичким основама треба да иде 60% од укупних улога. Према досадашњем искуству инвалидна рента не претставља тако велики терет, какав се по математичкој основи налази, али ако се инвалидна рента предвиди као право чланова онда се самим тим мора створити онолика резерва колика се по математичким основама тражи. Упоређујући статистике инвалидне ренте код свих Фондова ми налазимо да висина ове ренте ни у ком случају неће прећи сталну суму од 2000 динара месечно што претставља 3—4% од укупних улога. Одвајајући од улога 3% и уносећи у Потпорни фонд обезбедила би се члановима довољна инвалиднина, али би ова инвалиднина била факултативна, а не обавезна. На тај начин, Фонд не би морао да има пуно покриће резерве премије за инвалиднину, јер ова није обавезна.

У овом циљу, као што се из предлога за измену Правила види, предлагемо образовање Потпорног фонда, који ће имати могућност да помаже чланове и у другим невољама, а не само у случају инвалидитета.

Из извештаја стручњака види се да је он предложио три солуције. Али, пошто су ове солуције дате без обзира на оснивање Потпорног фонда у који се уноси 3% од улога, то је Управа затражила од стручњака накнадно мишљење у вези са овим. Ово мишљење Фонд је добио и оно гласи:

Да се старачка рента стиче по навршених 20 година чланства и улагања у Фонд, али не пре навршене 65-те године старости. На тај начин ренту у 65 години старости стекли би само они чланови, који су већ 20 година непрекидно улагали у Фонд, док би ову ренту остали чланови слицали по навршених 20 година плаћања, а најкасније по навршених 70 година старости.

7 марта 1939 год.

Београд

С поштовањем,
Б. Брзаковић, с. р.“

На основу мишљења стручњака Управа је израдила предлог за измену Правила и поднела га VIII редовној скупштини чланова Пензионог фонда на решавање.

II ЗАПИСНИК

VIII редовне скупштине чланова Пензионог фонда Адвокатских комора у Београду, Скопљу и Подгорици из Београда одржане 23 априла 1939 год. у сали зграде Пензионог фонда, Дечанска ул. бр. 13 у Београду

Претседник Никола Распоповић отвара скупштину у 9.45 час. и позива скупштину да ода пошту умрлом Манојлу-Маши Николићу, бив. адв. који је својим тестаментом оставио Фонду 250.000.— динара и скупштина се одазива: Слава му.

По овлашћењу скупштине претседник кандидује за овераче записника: Димитрија Крчевинца, Луку Пешића и Радомира Стоиловића, што скупштина усваја.

Скупштина одлучује да се не читају извештаји Управног и Надзорног одбора, пошто су одштампани, и скупштина их усваја и издаје разрешницу Управном и Надзорном одбору за рад и рачуне у 1938 години.

Скупштина једногласно усваја предложени предрачун — буџет за 1939 годину.

Прелазећи на тачку 5 дневног реда: предлог Управног одбора о измени и допуни правила, претседник по жељи скупштине даје мотиве и објашњења зашто је и како дошло до овога предлога за измену правила.

Скупштина одлучује да се о предлогу дискутује прво у начелу па тек ако се предлог у начелу прими да се приступи претресу о појединостима.

Г. Арса Стаменковић противан је овим изменама јер сматра да је стање фонда врло добро с обзиром на резултат показан и у прошлогодишњем билансу и да не постоји бојазан управе да би фонд могао бити исцрпен.

Г. П. Вучковић налази да није тачан навод управе у извештају, да је управа овај предлог за измену правила морала учинити с обзиром на прописе Уредбе о надзору над осигуравајућим установама и правилник Министарства трговине па цитира како гласи тач. в) чл. 6 правилника. Сматра, да се права старијих чланова сувише смањују с обзиром на стање фонда.

Претседник побија наводе г. Вучковића и цитира чл. 27 Правилника према коме су Пензиони фондови обавезни — дакле морају, да поднесу предлог за измену правила ако се утврди да стање фонда не одговара обавезама фонда. Ово стање утврђено је како извештајем и контролом саме управе тако и стручњачким мишљењем које је у извештају штампано.

Г. Тодор Поповић сматра да је управа поступала несоцијално јер је дужност свих чланова да поднесу жртве за своје старије колеге. Сматра да скупштина не може дирати у стечена права чланова јер су се чланови уписали у фонд по ранијим правилима, која за њих једино важе. Мисли да је управа сувише предострожна али да није у праву јер није наступило никакав случај опасности по фонд, а кад буде то наступило онда ће овакве измене бити оправдане.

Г. Павле Тодоровић сматра да не могу постојати стечена права јер је ово узајамно осигурање и да права чланова према фонду морају бити одређена према стању фонда. Не може фонд плаћати оно што нема јер фонд нема никаква друга средства осим чланарине.

Г. Д. Стојадиновић противан је у начелу предлогу с разлога који су од осталих говорника наведени а и због тога што је вештачко мишљење дао само један вештак па сматра да треба предлог одложити и узети мишљење још од најмање једног вештака.

Г. Арса Стаменковић позива се на последњи биланс из кога се види да је фонд прошле године имао 720.000.— динара добити, као и на износе камате из чега се види да је фонд пласирао своју готовину са 8% док су у основи математичкој приходи предвиђени са 5% па само из овог вишка прихода фонд има преко 200.000.— динара више прихода него што је по математичкој основи потребно. Према овоме сматра да измене нису потребне.

Г. Милан Марјановић сматра да се управа при доношењу ових измена није толико руководила стварном потребом већ жељом да задовољи млађе чланове како би приступили фонду. Сматра, да млађи нису у праву што нападају старије чланове и да ове измене неће ипак привући млађе чланове да се упишу у фонд. Сматра, да млађи чланови морају показати већи степен социјалности и самоодрицања у интересу целог адвокатског реда. Противан је у начелу измени правила.

Г. Петар Вучковић пита да ли је управи познато поступање коморе према неуредним члановима и да ли је управа вољна да тражи егзекуцију неплаћене чланарине од оних чланова који нису платили. Сматра, да би оваквом наплатом стање фонда било толико побољшано да ове измене не би уопште биле потребне.

Претседник објашњава да му је познато поступање Адвокатске коморе али сматра да се обезбеђење чланова не може вршити путем егзекуције. Према досадањем искуству егзекуција није ефикасна јер је од тражених 300.000.— динара дужне чланарине наплаћено око 6%.

WWW.UNILIB.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Пошто се више нико није јавио за реч приступило се гласању, па је у начелу за предлог гласало 27 чланова, против предлога 7, уздржало се од гласања 2 а 1 се члан није одазвао.

Претседник објављује да је предлог у начелу примљен и да се приступа претресу појединих чланова.

После краће дискусије усвојене су предложене измене и допуне правила и то:

§-у 4 додат је нов став IV који гласи:

„Чланови фонда који су старији од својих жена преко 12 година ако желе да им жене уживају удовичку ренту из § 5 тач. 4 ст. I Правила дужни су у року од три месеца од ступања на снагу ових измена, односно од дана уписа у фонд или дана наступелог случаја, уплатити или се обавезати да уплате 3% свога улога за онолики број година за колики је разлика старости већа од 12 година. Време и начин уплате одређује Управни одбор. Неплаћање на време овог улога повлачи последице из § 5 тач. 4 Правила. У случају раније смрти члана, пре уплате ових улога, неплаћени део улога наплатиће се из 40% посмртине а остатак из породичне ренте у одобреном року“.

Противу ове измене гласао је само г. Драг. Стојадиновић.

§ 5 мења се и гласи:

„Чланови фонда уживају следећа права:

1) У случају неспособности за вршење адвокатског позива на ослобођење од плаћања свих улога за време трајања неспособности, Неспособност се утврђује лекарским прегледом који одређује Управни одбор. Право на ово ослобођење има онај члан који је телесно или душевно неспособан за вршење свог адвокатског позива дуже од три месеца, па га заиста и не врши ни лично, ни преко заменика, нити особља своје канцеларије. Вероватност погоршања здравственог стања и опасности по живот услед рада не дају право на ово ослобођење ако у време прегледа не постоји и сама неспособност. Престанком неспособности престаје и право на ослобођење а Управни одбор може у свако доба одредити преглед ради утврђивања постојања неспособности. Чланови који су ослобођени плаћања улога по овом пропису задржавају сва права из ових правила, али се иста одређују према времену стварног уплаћивања у фонд“.

Противу ове измене гласао је само г. Павле Тодоровић.

„2) У случају навршених 70 година старости и најмање 10 година чланства и улагања у Пензиони фонд на старачку ренту у троструком износу у §-у 4 ових Правила наведених месечних улога. Са сваком даљом навршеном годином чланства и улагања до навршених 20 година улагања, старачка рента повећава се са 10% улога а са сваком даљом навршеном годином чланства и улагања преко 20 година, старачка рента повећава се са 20% од месечног улога, тако да се после 25 година чланства и улагања има петоструки месечни улог за старачку ренту као највећу ренту која се може добити.

И пре навршених 70 година живота стичу право на старачку ренту они чланови који имају најмање 20 година чланства и улагања у фонд а навршили су 65 година живота.

Чланови који у моменту стицања старачке ренте немају овлашћеника за примање породичне ренте уживаће старачку ренту у износу од четвороструког до шестоструког улога обрачунату према годинама плаћања по горњој сразмери.

Право на старачку ренту има члан ако је испунио све своје обавезе према фонду и ако престане са обављањем адвокатуре, од кога дана му право на исту тече“.

Ова је измена примљена једногласно.

Тач. 3) §-а 5 остаје непромењена.

Тач. 4) §-а 5 мења се и гласи:

„4) По смрти члана фонда прима његова удова месечну ренту (удовичку ренту) у 60% од личне ренте умрлог члана а најмање у двоструком износу месечних улога из § 4 ових Правила, без обзира да ли је умрли члан стекао право на пензију или није“.

Ставови а), б), в) и г) ове тачке остају непромењени а после тога додају се нови чланови који гласе:

„д) У случају преудаје удова које уживају ренту, фонд им може исплатити на име удомљења износ од трогодишње удовичке ренте. Решење о исплати удомљења доноси се пре удаје а исплата се врши по поднетим доказима о удаји.

ђ) Удова која је млађа преко 12 година од мужа, ако муж није поступио по § 4 ст. IV Правила, примаће удовичку ренту у смањеном износу за онолико пута по 2% колико је година разлика старости већа од 12 година“.

Ова је измена примљена једногласно.

Тач. 5) ст. I мења се и гласи:

„Брачна деца члана фонда добијају по његовој смрти, за време док удова прима удовичку ренту, месечну ренту (дечију ренту) до своје пунолетности и то: за једног уживаоца 15%, за 2 уживаоца 25%, за 3 уживаоца 40% од личне ренте. По смрти удове или ако она из непредвиђених узрока не прима сву ренту, изузимајући случај из тач. 4 ст. д) овог §-а (предаја уз удомљење) или се ње одрече добијају: 1 уживалац 50%, 2 уживаоца 60%, 3 уживаоца 70% личне ренте“.

Ова је измена примљена једногласно.

Остали ставови ове тачке остају непромењени.

§ 5а додаје се нов и гласи:

„Измене § 5 ових Правила важе за све чланове па и за оне који су постали чланови фонда пре ових измена и за све досадашње уживаоце ренте.

До сада досуђене удовичке и дечије ренте обрачунаће се по овим изменама. Старачке ренте обрачунаће се такође по овим изменама у погледу висине а без обзира на повећану старост за стицање ренте. Инвалидне ренте престаће да важе“.

Ова измена примљена је једногласно.

§ 5 б) додаје се нов и гласи:

„Потпорни фонд.

Ради помагања адвоката у случају неспособности за вршење позива образује се Потпорни фонд у који ће се уносити сви добротворни улози који нису везани специјалном наменом дародаваца, као и 3% годишњег вишка прихода над расходима. Висину потпоре одређује Управни одбор према Правилнику који ће одобрити скупштина“.

Ова је измена примљена једногласно.

§ 36 додаје се и гласи:

„Ове измене усвојене су на VIII редовној скупштини чланова одржаној 23 априла 1939 године и ступају на снагу даном објаве у Службеним новинама“.

Пошто није било никаквог предлога у смислу § 18 тач. 8 Правила, то је претседник закључио скупштину у 12.45 часова.

Секретар

Претседник,

Јован Велимировић, с. р.

Ник. Распоповић, с. р.

Оверачи записника,

Димитрије Крчевинац, с. р., Лука И. Пешић, с. р., Радомир Р. Стоиловић, с. р.

III

ПРАВИЛА

ПЕНЗИОНОГ ФОНДА АДВОКАТСКИХ КОМОРА У БЕОГРАДУ, СКОПЉУ И ПОДГОРИЦИ

(објављена у „Службеним Новинама“, Бр. 87 од 20 априла 1931 г.) са изменама и допунама од: 7 априла 1932 (Сл. Новине бр. 80); 10 маја 1933 год. (Сл. Новине бр. 104); 9 априла 1935 год. (Сл.

Новине бр. 84); 7 јула 1936 год. (Сл. Новине бр. 153); 4 марта 1938 год. (Сл. Новине бр. 49) и 14 јуна 1939 год. (Сл. Новине бр. 131).

§ 1.

Пензиони фонд служи осигурању адвоката у случајевима старости, изнемоглости и несреће, а на случај смрти њиховим удовама и деци.

§ 2.

Сви адвокати, уписани у именик Адвокатских комора у Београду, Скопљу и Подгорици, морају бити чланови овога Фонда.

Адвокати чланови Фонда који из односа јавне службе имају пензију преко 2.400.— дин. месечно могу бити чланови само најниже платежног разреда.

Лица, која постану адвокати (после ступања на снагу ових измена), а старија су од 55 година, не могу бити чланови Фонда.

§ 2-а.

По одредбама ових правила Фонд може у своје чланство примити колективно и чланове других адвокатских комора, у коме ће се случају у називу Фонда нагласити, да су то правила Фонда и тих примљених Комора.

§ 3.

Средства су Фонда:

1. — прописани редовни месечни улози адвоката,
2. — уписнина коју плаћа сваки адвокат члан Фонда у 50.— динара приликом уписа у Фонд,
3. — посмртни улози од по 50.— динара које плаћа сваки адвокат члан Фонда чим који члан Фонда умре,

Први посмртни улог плаћа се при упису у чланство, а досадашњи чланови имају исти платити у року за месец дана по ступању на снагу ових измена.

4. — прилози Адвокатских комора,
5. — државне и друге потпоре и дотације, наслеђа, легати, поклони фонду и добротворни улози, и
6. — приходи од свеукупне имовине Фонда.

§ 4.

Сваки члан Фонда плаћа на име редовног месечног пензијског улога по своје избору: 500.—, 400.—, 300.—, 250.—, 200.— или 150.— динара.

Ако се адвокат за тридесет дана од дана уписа у именик не изјасни у погледу висине улога, уписује се у најнижи платежни разред са улогом од 150.— динара.

Обавеза на плаћање улога наступа са даном положене заклетве и наплаћује се за цео месец у коме је заклетва положена,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

а обавеза Фонда даном поднесене пријаве и уплатом првог месечног улога.

Чланови Фонда који су старији од својих жена преко 12 година ако желе да им жене уживају удовичку ренту из § 5 тач. 4 ст. I Правила дужни су у року од три месеца од ступања на снагу ових измена, односно од дана уписа у Фонд или дана наступелог случаја, уплатити или се обавезати да уплате 30% свога улога за онолики број година за колики је разлика старости већа од 12 година. Време и начин уплате одређује Управни одбор. Неплаћање на време овог улога повлачи последице из § 5 тач. 4 Правила. У случају раније смрти члана, пре уплате ових улога, неплаћени део улога наплатиће се из 40% посмртнине а остатак из породичне ренте у одобреном року.

§ 5.

Чланови Фонда уживају следећа права:

1) У случају неспособности за вршење адвокатског позива на ослобођење од плаћања свих улога за време трајања неспособности. Неспособност се утврђује лекарским прегледом који одређује Управни одбор. Право на ово ослобођење има онај члан који је телесно или душевно неспособан за вршење свог адвокатског позива дуже од 3 месеца, па га заиста и не врши ни лично, ни преко заменика, нити особља своје канцеларије. Вероватност погоршања здравственог стања и опасности по живот услед рада не дају право на ово ослобођење ако у време прегледа не постоји и сама неспособност. Престанком неспособности престаје и право на ослобођење а Управни одбор може у свако доба одредити преглед ради утврђивања постојања неспособности. Чланови који су ослобођени плаћања улога по овом пропису задржавају сва права из ових правила али се иста одређују према времену стварног уплаћивања у фонд.

2) У случају навршених 70 година старости и најмање 10 година чланства и улагања у Пензиони фонд, на старачку ренту у троструком износу у §-у 4 ових правила наведених месечних улога. Са сваком даљом навршеном годином чланства и улагања до навршених 20 година улагања, старачка рента повећава се са 10% од месечног улога, а са сваком даљом навршеном годином чланства и улагања преко 20 година, старачка рента повећава са 20% од месечног улога, тако да се после 25 година чланства и улагања има петоструки месечни улог за старачку ренту као највећу ренту која се може добити.

И пре навршених 70 година живота стичу право на старачку ренту они чланови који имају најмање 20 година чланства и улагања у Фонд а навршили су 65 година живота.

Чланови који у моменту стицања старачке ренте немају овлашћеника за примање породичне ренте уживаће старачку ренту у износу од четвороструког до шестоструког улога обрачунату према годинама плаћања по горњој сразмери.

Право на старачку ренту има члан ако је испунио све своје обавезе према Фонду и ако престане са обављањем адвокатуре, од кога дана му право на исту тече.

www.unibg.rs Кад члан Фонда умре, онда његова удова, која је са њим живела у брачној заједници до смрти, ако ње нема, онда незбринута деца (§ 5 т. 5), ако њих нема, онда лице, које је члан Фонда писмено именовао непосредно Управном одбору Фонда, добијају као помоћ онолико пута по 50.— динара колико има чланова Фонда, који нису заостали са уплатама дуже од шест месеци. Посмртни улози које би Фонд примио од осталих чланова у року за 6 месеци од дана исплаћене посмртнине, исплатиће се корисницима по одбитку 5% за режиске трошкове.

Ако по смрти члана Фонда остане удова са незбринутом децом члана Фонда из претходних бракова, онда ову помоћ удова дели са свом децом сразмерно броју незбринуте деце.

Пошто је ово колегијална помоћ коју дају лично чланови Фонда, то у случају неспоразума међу заинтересованим о томе коме се иста има исплатити, одлучиваће по слободној оцени, заснованој на утврђеним чињеницама и начелу правичности, Управни одбор Фонда, против чије се одлуке може у року од 15 дана по пријему исте, поднети тужба Избраном суду Пензионог фонда. Одлука Избраног суда извршна је и против исте се не може употребити никакво правно средство.

Сви заинтересовани за ову помоћ и накнаду погребних трошкова, дужни су Управном одбору Фонда поднети своје пријаве за исте у року од месец дана од дана смрти члана Фонда. Не учине ли то у овом року не могу учинити никакве примедбе на већ исплаћену ову помоћ и погребне трошкове лицима, која су се пријавила, нити је Управни одбор дужан да по званичној дужности утврђује и проверава ко има право на ову помоћ и накнаду. Управни одбор може издати одмах потребни аванс за погребне трошкове.

Ако се нико од заинтересованих не обрати Управном одбору Фонда за ову помоћ и накнаду погребних трошкова у року од године дана од дана смрти члана Фонда, цела ова сума иде у корист Фонда

4) По смрти члана Фонда прима његова удова месечну ренту (удовичку ренту) у 60% од личне ренте умрлог члана а најмање у двоструком износу месечних улога из § 4 ових Правила, без обзира да ли је умрли члан стекао право на пензију или није.

Право на ову ренту нема удова:

а) — за коју се извршном судском пресудом докаже да је крива за смрт свога мужа;

б) — ако је ступила у брак са чланом Фонда који је био старији од 60 година или ако је ступила у брак са чланом Фонда у часу када је он живео инвалидску ренту;

в) — која нема права на удовички ужитак по прописима Грађ. Законика и

г) — која занемари родитељске дужности према малолетној деци и обавезе према њима по одредбама Грађанског закона.

д) У случају преудаје удова које уживају ренту фонд им може исплатити на име удомљења износ од трогодишње удовичке ренте. Решење о исплати удомљења доноси се пре удаје а исплата се врши по поднетим доказима о удаји.

б) — Удова која је млађа преко 12 година од мужа, ако муж није поступио по § 4 ст. IV Правила, примаће удовичку ренту у смањеном износу за онолико пута по 2% колико је година разлика старости већа од 12 година.

5) Брачна деца члана Фонда добијају по његовој смрти, за време док удова прима удовичку ренту, месечну ренту (дечију ренту) до своје пунолетности и то: за једног уживаоца 15%, за 2 уживаоца 25%, за 3 уживаоца 40% од личне ренте. По смрти удове или ако она из непредвиђених узрока не прима своју ренту, изузимајући случај из тач. 4 ст. д) овог §-а (преудаја уз удомљење) или се ње одрекне, добијају: 1 уживалац 50%, 2 уживаоца 60%, 3 уживаоца 70% личне ренте.

Укупан износ ове дечије ренте ограничен је на троје деце тако да се већи број од троје деце не узима у обзир приликом одмеравања, али овако одмерена рента припада свој деци.

И после своје пунолетности деца члана Фонда добијају дечију ренту у смислу предњих прописа:

а) — ако су деца због својих телесних или душевних недостатака неспособна за привређивање и

б) — до навршене двадесет четврте године живота ако су деца на редовном школовању и не могу се сама издржавати.

Удајом женска деца и пре пунолетства губе право на ову ренту.

Ако су муж и жена чланови Фонда, њихова деца имају право на дечију ренту и по оцу и по мајци.

Иста права уживају и усвојена деца члана Фонда, који је био члан Фонда најмање 10 година после усвојења, и редовно плаћао улоге.

§ 5-а.

Измене § 5 ових Правила важе за све чланове па и за оне који су постали чланови Фонда пре ових измена и за све досадашње уживаоце ренте.

До сада досуђене удовичке и дечије ренте обрачунаће се по овим изменама. Старачке ренте обрачунаће се такође по овим изменама у погледу висине, а без обзира на повећану старост за стицање ренте. Инвалидне ренте престаће да важе.

§ 5-б.

Потпорни фонд.

Ради помагања адвоката у случају неспособности за вршење позива образује се Потпорни фонд у који ће се уносити сви добротворни улози који нису везани специјалном намером да-родаваца, као и 3% годишњег вишка прихода над расходима. Висину потпоре одређује Управни одбор према Правилнику који ће одобрити скупштина.

§ 6.

Члану Фонда је дозвољен прелазак у виши платежни разред али само по лекарском прегледу и по одобрењу Управног одбора Пензионог фонда. Члан Фонда, коме се одобри овај пре-

лазак у виши платежни разред, мора тада да доплати сву разлику између нижег и вишег платежног разреда са 6% год. камате, обрачунате шестомесечно, која је настала у часу његовог ступања у чланство Фонда.

Ако члан Фонда изврши самоубиство у току прве три године по преласку у виши платежни разред, онда они који имају права на ренту примају само ону ренту која би им припала пре преласка члана Фонда у виши платежни разред, а Пензиони фонд је дужан њима повратити без интереса сву уплаћену разлику између нижег и вишег платежног разреда.

Ако члан Фонда пређе у нижи платежни разред, Пензиони фонд му враћа без интереса 80% плаћене разлике.

Ако је члан Фонда пре смањивања улога уживао коју личну ренту има право на повраћај улога само од дана престанка ренте.

§ 7.

Ако који адвокат пређе из друге адвокатске коморе у београдску, мора у одређеним месечним оброцима и у току прве године доплатити све улоге предвиђене овим Правилима, сем посмртног, који су нарасли за време док је вршио свој позив адвокатски али само од времена оснивања овога Фонда па на даље.

Ако такав члан Фонда умре у часу када још није био уплатио све доспеле улоге, његова удова и деца немају права на ренту, удовичку и дечију, и тада се већ плаћени улози враћају без интереса наследницима умрлога.

Ако који члан Фонда пређе у другу коју адвокатску комору у Краљевини Југославији, Пензиони фонд му враћа 80% плаћених улога без интереса.

§ 8.

Улози се плаћају месечно унапред, и то најдаље до 15 у месецу.

Члан Фонда који заостане са уплатом дуже од 6 месеци губи сва права из ових Правила и може их добити понова ако се лекарским прегледом, који наређује Управа одбора на трошак молиоца, утврди повољно стање здравља заосталог члана и по уплати свих заосталих плаћања Фонду са 6% год. камате и то у року и на начин који одреди Управни одбор, који не може одобрити дужи рок од 10 година.

Члана Фонда који је поново изгубио право или је старији од 50 година може Управни одбор одбити од повраћаја права без обзира на стање његовог здравља.

Ако би код ових чланова наступио који случај из § 5 Правила пре потпуне уплате кредитираних улога имају се претходно наплатити сви неплаћени улози из ренте која би им припадала.

Фонд исплаћује ренте месечно унапред. За исплату ренте не рачуна се календарски месец у коме је настало право на ренту.

§ 9.

После двадесетпетогодишњег плаћања, члан Фонда је ослобођен даљег плаћања за Пензиони фонд и ужива сва права која су предвиђена у овим правилима. Ово ослобођење не важи за плаћање посмртног улога.

§ 10.

Уредан члан Фонда који је избрисан из именика адвоката може и даље остати члан Фонда ако у року од 15 дана по брисању да писмену изјаву о продужењу чланства и Управни одбор га прими. Не учини ли то у остављеном року престаје бити члан Фонда и Фонд му враћа 70% уплаћених улога.

Члановима који су до дана брисања били изгубили своја права према Фонду у смислу § 8 Правила, Фонд ће вратити 70% уплаћених улога. Чланарина до 3 године не враћа се.

Члановима који су уживали ренту од Фонда одбиће се од припадајућег дела улога сума коју су примили од Фонда на име ренте.

У случајевима поновног уписа у именик адвоката, лица о којима је реч у овом §-у могу понова постати чланови Фонда само према пропису § 8 Правила рачунајући улоге од дана првобитног уписа у Фонд. Ако буду примљени у чланство Фонда рачунаће им се у уплату раније задржани улози.

§ 11.

Корисницима умрлих чланова који су изгубили своја права по § 8 Правила, али су уплаћивали најмање 10 година, Фонд ће исплаћивати: посмртнину у предвиђеном износу по одбитку неплаћених посмртних улога, а удовичку и дечију ренту у редуцираном износу, рачунајући према времену извршеног плаћања и времену предвиђеном у § 9 Правила, за сваку уплаћену годину 4% предвиђене ренте.

§ 12.

Члановима који буду одбијени од повраћаја права по § 8 Правила и корисницима умрлих чланова који су на дан смрти били изгубили своја права Фонд ће вратити сву уплаћену чланарину без камате и то само за време дуже од 3 године. Уплаћена чланарина до 3 године припада Фонду.

§ 13.

Имовина Пензионог фонда се сме уложити само:

- 1) — у државне хартије од вредности и оне за које држава гарантује;
- 2) — у непокретности и хипотекарне зајмове првенствено адвокатима до 40% од вредности хипотекованог добра.
- 3) — као улог код Државне хипотекарне банке; и
- 4) — у зајмове члановима Фонда на подлози уплаћених улога до 25%.

§ 14.

Пензиони фонд је правно лице, те може у своје име прибављати права и преузимати обавезе, тужити и бити тужен. За своје обавезе јамчи Фонд целокупном својом имовином.

§ 15.

Органи Пензионог фонда су:

- а) — Скупштина;
- б) — Управни одбор;
- в) — Надзорни одбор и
- г) — Избрани суд.

§ 15-а.

Рачунска година поклапа се са календарском годином.

§ 16.

На скупштини имају активно и пасивно изборно право и право учешће само уредни чланови Фонда.

§ 17.

Редовна се скупштина сазива сваке године у Београду најдаље до краја априла са писменим позивом свима адвокатима члановима Фонда. У томе позиву мора бити назначено: где ће се скупштина одржати, у колико часова и дневни ред, а сам позив на скупштину мора бити упућен члановима Фонда најдаље на 14 дана пре скупштине и објављен преко „Службених Новина“.

Ванредна скупштина се сазива на исти начин као и редовна и то онда када Управни одбор нађе да је треба сазвати.

Управни одбор је дужан да сазове ванредну скупштину и онда:

- а) — кад Надзорни одбор захтева њено сазивање;
- б) — кад њено сазивање писмено затражи најмање једна четвртина адвоката чланова Фонда са назначењем предмета о коме треба ванредна скупштина да решава.

У случајевима под а) и б) дужан је Управни одбор да сазове ванредну скупштину најдаље за месец дана од дана упућеног захтева, што ако не учини, ванредну ће скупштину сазвати одбор Адвокатске коморе.

§ 18.

Редовна скупштина решава ове послове:

- 1) — даје разрешницу Управном и Надзорном одбору;
- 2) — потврђује рачунске закључке по предлогу Надзорног одбора;
- 3) — одобрава прорачуне.
До одобрења новог прорачуна важи одобрени прорачун из прошле године.
- 4) — бира претседника и 12 чланова Управног одбора;
- 5) — бира 7 чланова Надзорног одбора;
- 6) — бира 3 члана и толико заменика за Избрани суд;

7) — решава о измени и допуни правила;

8) — решава о предлозима Управног и Надзорног одбора или о предлозима најмање десет адвоката чланова Фонда ако су ти предлози били пријављени на осам дана пре скупштине.

§ 19.

Скупштина може решавати ако је на њој присутно најмање једна десетина адвоката чланова Фонда с правом учешћа на скупштини — § 16. За одлучивање о промени правила у погледу висине месечних улога, на скупштини морају бити присутни најмање једна трећина адвоката чланова Фонда са правом учешћа на скупштини — § 16. Такву одлуку морају прихватити најмање две трећине присутних, односно заступаних чланова Фонда. Остале одлуке доносе се већином гласова. У случају равне поделе гласова, предлог је одбачен.

Не буде ли се скупштина могла одржати због недовољног броја присутних чланова Фонда, друга ће се одржати у року од месец дана, па ма колико да је присутних чланова Фонда.

§ 20.

Избор Управног и Надзорног одбора врши се сваке три године, а Управни је одбор овлашћен да на место умрлог или иступившег члана одбора изабере другог.

У случају смрти претседника Управног одбора или ако он иступи из чланства Фонда њега до прве редовне скупштине замењује потпретседник или, ако је овај спречен, најстарији члан Управног одбора.

§ 21.

Фондом рукује и управља одбор који се састоји из претседника и 12 одборника. Председник и најмање 7 одборника морају бити из Београда.

Потпредседника, секретара и благајника бира сам Управни одбор из своје средине.

Председник, а у његовој спречености потпредседник, заступа Управни одбор, потписује са секретаром сва административна а са благајником благајничка акта, сазива одборске седнице и све скупштине којима и претседава.

Секретар води све канцеларијске послове као и скупштински записник, а благајник благајничке књиге под сталним надзором председника и осталих чланова Управног одбора.

Одлуке своје Управни одбор доноси већином гласова. За важност одлуке треба да је присутно најмање шест одборника поред претседника или онога који га заступа. Одлуке се уписују у записник који потписују сви чланови Управног одбора који су учествовали у одлучивању.

Чланови Управног одбора врше своју дужност бесплатно; али издатци које учине чланови Управног одбора у интересу Фонда по решењу Управног одбора, имају се исплатити из касе Фонда.

Потребно особље за рад у Фонду поставља Управни одбор. Своју одлуку о праву на ренту Управни одбор је дужан до-
нети у року од 15 дана од дана пријема молбе.

§ 22.

Надзор над управом Фонда врши Надзорни одбор који се састоји из 7 чланова од којих четворица морају бити из Београда.

Надзорни одбор бира сам из своје средине претседника. Члан Надзорног одбора не може бити и члан Управног одбора. Надзорни одбор води надзор над целокупним пословањем управе, прегледа благајничке књиге, закључке и биланс и о томе подноси извештај редовној скупштини стављајући уједно и своје предлоге.

Одлуке своје Надзорни одбор доноси већином гласова. За важност одлуке треба да је присутно најмање 4 одборника.

Претседник Надзорног одбора има права присуствовати седницама Управног одбора са саветујућим гласом.

И Управни и Надзорни одбор воде записнике својих седница које потписују сви присутни чланови.

§ 23.

Избрани суд састоји се из пет чланова и три заменика који не смеју бити чланови Управног или Надзорног одбора. Редовна скупштина бира три члана Избраног суда и сва три заменика, а по једнога члана Избраног суда бирају Управни одбор и жалилац за сваки случај жалбе.

§ 24.

Противу одлуке Управног одбора може се поднети жалба Избраном суду у року од 15 дана по пријему одлуке. Дан пријема одлуке не рачуна се у рок. Жалба дата пошти на рецепис сматра се да је примљена онога дана када је пошти предата. Ако последњи дан рока падне у празнични дан, узима се да је први радни дан по празнику дан рока. Жалба се упућује Избраном суду Пензионог фонда а предаје се Управном одбору Пензионог фонда. Примљена жалба са свима актима предаје се Избраном суду најдаље у року од пет дана. Трошкове Избраног суда сноси крива страна.

Одлуке Избраног суда су извршне.

Своје одлуке Избрани суд доноси писмено и доставља их странкама на рецепис преко Управног одбора. „Регистар одлука Избраног суда“ чува се у архиви Фонда.

§ 25.

Управа Фонда стоји под врховним надзором одбора Адвокатске коморе у Београду, који има права преко свога претседника или његовог заменика присуствовати свима седницама Управног одбора са саветујућим гласом.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

На крају свакога полугођа мора Управни одбор предати Одбору Адвокатске коморе у Београду свој рачунски закључак, извештај о имовном стању Фонда, статистичке податке и веран препис записника скупштинскога рада.

§ 26.

Одбор Адвокатске коморе у Београду има право распустити Управу (Управни и Надзорни одбор и Избрани суд) кад Дисциплинско веће Адвокатске коморе одлучи:

- 1) да се управа огршила у свом пословању, којим је зломарно или из великог небрежења нашкодила интересима Фонда и
- 2) да је Управа прекорачила делокруг рада датог јој овим правилима.

У случају распуштања Управног одбора његове послове води Одбор Адвокатске коморе који мора за 15 дана позвати скупштину ради избора целе Управе. Та се скупштина мора одржати најдаље за месец дана по позиву а њој претседава председник односно заменик председника Адвокатске коморе. У случају распуштања Надзорног одбора или Избраног суда њихове функције преузеће Дисциплинско веће Адвокатске коморе до идуће редовне скупштине Фонда на којој се мора извршити избор распуштених органа.

§ 27.

За све послове извршене у оквиру ових правила, Пензион фонд је ослобођен свих такса и јавних дажбина на основу § 119 Зак. о адвокатима.

Прелазна и завршна наређења.

§ 28.

Адвокати, већ уписани у именик адвокатске коморе у Београду, дужни су у року од 30 дана по ступању на снагу ових Правила изјаснити се у погледу висине улога.

Сваки адвокат уписан у именик Адвокатске коморе у Београду, дужан је, у року од месец дана по упису, поднети Фонду пријаву са личним и породичним подацима ради уписа у регистар чланова, а адвокати који су већ чланови Фонда, дужни су поднети је у року од месец дана од дана ступања на снагу ових измена, уколико је већ нису до сада поднели.

Управни одбор Пензионог фонда дужан је по истеку горњег рока поднети Одбору Адвокатске коморе списак адвоката који по овом нису поступили, ради предузимања дисциплинског поступка.

§ 29.

Одредбе § 7 правила вредеће дотле док Адвокатска комора у Београду, у погледу обрачунавања улога и осигурања не склопи посебне аранжмане са другим адвокатским коморама у држави.

§ 30.

Прву скупштину сазваће и њом руководитће претседник односно заменик претседника Адвокатске коморе у Београду.

§ 31.

Ова правила ступају на снагу првога дана идућег месеца по објави у „Службеним Новинама“.

(Ванредна скупштина Адвокатске коморе у Београду одржана на дан 7 децембра 1930 год. основала је у смислу наређења § 118 Зак. о адвокатима Пензиони фонд и за управу тим Фондом прописала ова Правила, која су објављена у „Службеним Новинама“ бр. 87 од 20 априла 1931 год.).

§ 32.

Ове измене усвојене су на I редовној скупштини Пензионог фонда адвокатске коморе у Београду од 24 октобра 1931 год. и ступају на снагу даном објаве у „Службеним новинама“ (објављене у Сл. Новинама Бр. 80 од 7 априла 1932 год.).

§ 33.

Измене §§ 8 и 11 усвојене су на IV редовној скупштини Пензионог фонда адвокатских комора у Београду, Скопљу и Подгорици из Београда одржаној 3 марта 1935 год. и ступају на снагу даном објаве у „Службеним Новинама“. (Објављене у „Служб. Новинама“ Бр. 84 од 9 априла 1935 год.).

§ 34.

Измене §§ 6, 11 и 12 ових Правила усвојене су на V редовној скупштини Фонда одржаној у Београду 26 априла 1936 год. и ступају на снагу даном објаве у „Службеним Новинама“. (Објављене у „Служб. Новинама“ Бр. 153 од 7 јула 1936 год.).

§ 35.

Ове измене усвојене су на Ванредној скупштини чланова Фонда одржаној 31 октобра 1937 год. и ступају на снагу даном објаве у „Службеним Новинама“. (Објављене у „Служб. Новинама“ Бр. 49 од 4 марта 1938 год.).

§ 36.

Ове измене усвојене су на VIII редовној скупштини чланова одржаној 23 априла 1939 год. и ступају на снагу даном објаве у „Службеним Новинама“. (Објављене у „Служб. Новинама“ Бр. 131 од 14 јуна 1939 год.).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

VI

СТАЊЕ

Пензионог фонда Адвокатске коморе у Београду,

АКТИВА

1	Готовина				
	Рач. Благајне	247.648	66		
	Рач. Држ. Хип. Банке	1.281	—	248.929	66
2	Хипотекарни зајмови			906.933	12
3	Непокретности			7.660.959	43
4	Намештај			6.680	—
5	Режија:				
	Рач. Опште Режије	26.708	90		
	Рач. Плате	33.340	—		
	Рач. Канц. Материјала	220	—	60.268	90
6	Режија кућа:				
	Рач. Трош. за Одржав. Непокрет.	75.657	—		
	Рач. Огрева	2.100	95		
	Рач. Осветл. Зграде	4.782	20		
	Рач. Лифта	2.853	50	85.393	65
7	Камате Хипотек. Дуга			116.616	—
8	Ренте:				
	Рач. Удович. и Деч. Ренте	125.050	—		
	Рач. Старачке Ренте	35.040	—	160.090	—
9	Кауције и Аванси			2.790	—
10	„Рач. Приремен“			34.415	04
11	„Рач. Пореза на Ренте“			27	50
				9.283.103	30

WWW.UNILIB.RS

ИМОВИНЕ

Скопљу и Подгорици, — Београд, на дан 30 јула 1939 год.

ПАСИВА

1	Рач. Главнице			6,533.687	37
2	Рач. Добротворних Улога			9.300	—
3	Рач. фон. за Отпис Зграде			182.611	—
4	Рач. Хипотек. Дуга			1,600.000	—
5	Уплате:				
	Рач. Чланарине	462.590	—		
	Рач. Уписнице	150	—		
	Рач Посмртнине	8.800	—	471.540	—
6	Приходи:				
	Рач. Камата	5.491	—		
	Рач. Камате Хипот Зајмова	34.978	93		
	Рач. Кирије	445.495	—	485.964	93
				9,283.103	30

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

КОНГРЕСИ

V Међународни конгрес за Кривично Право. (у Београду октобра 1940 г.)

Још на прошлогодишњем Међународном Конгресу за Кривично право одржаном у Паризу одлучено је да се идући Конгрес, пети по реду, одржи у Југославији и то у престоници, Београду. На припремама за Конгрес се активно ради по директивама нашег уваженог професора г. Др. Т. Живановића. На конгресу ће узети велики број држава учешћа преко својих било званичних било пак незваничних делегата, тако да ће овај конгрес у односу на прошле бити по обиму рада и учешћу делегата највећи после рата ове врсте конгреса.

Управни одбор Међународног удружења за Кривично право чије је седиште у Паризу на својој седници од 27 октобра 1938 г. фиксирао је питања која ће бити третирана на конгресу у Београду. Ових питања има четири врсте која свако за себе чине један посебан проблем из области кривичних наука. Тако прво питање гласи: **Како и у којој мери кривична заштита личности Државе може бити осигурана од стране друге Државе?** Ово питање је веома важно с обзиром на послератне прилике као и с обзиром на развиће Међународног кривичног права. Нарочито ово питање има да обухвати и питање тзв. Међудржавног кривичног права. На овом месту се има третирати питање могућности инкриминације у кривичном законнику појединих држава напада на личност друге државе, поред тога напада на спољни интегритет државе, екстрадиција код политичких кривичних дела итд. Друго питање гласи: **Како наћи лека криминалном побачају?** Питање као што се види од великог како социјалног тако исто и кривично-правног значаја. Питање се поставља који су узроци вршењу побачаја као и који су разлози законодавчеви да спречава овај побачај, дакле да извршиоце његове кажњава. Дакле из овога излази: да ли је потребно да се казне поопштре или да се извршиоци побачаја у опште не кажњавају. Питање се има свести на анализу података из практичног живота и резултата које су дала законодавства са системом забране побачаја и системом дозволе побачаја. Треће питање гласи: **О злоупотребама правног лека рекурса?** И ово питање из области кривичног поступка спада у питања веома важна и интересантна. Док са једне стране законодавац допушта појединцу да штити своја окрњена права путем правног лека рекурса, дотле тај исти законодавац ограничава то право тиме што налази да појединац може своје право да злоупотреби улажући рекурсе без основа и тиме да одуговлачи без потребе сам кривични поступак. Питање злоупотребе правних лекова у цивилном поступку је доста разрађено, а злоупотреба права у материји цивилног права је позната још у Римском праву, а модерно право је ову материју разрадило до крајних граница, док злоупотреба права, овде употреба рекурса, мање је позната у кривичном поступку, али ипак се је почело да злоупотребљава право на правни лек. Са тога разлога Међународно удружење за Кривично право је и ставило ово питање на дневни ред и тражи за исто једно рационално решење. Најзад четврто питање гласи: **У којој је мери препоручљиво завести кауцију за добро владање као средство превенције према извесним деликвентима?** Питање колико интересантно толико исто и веома важно, које интересује савремену Криминологију. Савремена Криминологија почиња поред осталог и на принципима: спречавању злоупотреба кратковремених казни лишења слободе, а сем тога и на стриктној примени индивидуализације казне, као и осталих кривичних санкција нарочито према опасним деликвентима. Модерно кривично право са својим системом казни које предвиђа у кривичним кодексима према гледишту извесних писаца нема ефекта према извршиоцима кривичних дела, сем што извршене казне има извесно застравајуће дејство. Према томе по налажењу редактора овога питања треба покушати да се за деликвенте ове врсте створе извесне превентивне мере у погледу давања гаранција за добро владање извесног извршиоца кривичног дела после издржане казне. Како ће се ово питање расправити то зависи од многих услова, те је на референтима да га обраде у смислу начела која важе у кривичном праву а у сагласности са принципима савремене Криминологије.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unilikaо што се из овог сумарног излагања види Конгрес који ће се одржати у јесен идуће године у Београду имаће да се позабави са веома важним питањима из области Кривичног права и кривичног поступка.

Десети Конгрес Међународног савеза адвоката у Варшави.

Сходно резолуцији деветог Конгреса у Будимпешти у септембру 1938 год., десети Конгрес има се држати у Варшави између 11 и 13 септембра 1939 год. са следећим дневним редом: у понедељак, 11 септембра, свечана седница, којом ће се приликом отворити конгрес, затим рад на конгресу, а увече пријем код Министра правде у Министарству правде; у уторак 12 септембра, наставак рада, затим посета града Варшаве и околине у ауто-кару, а увече пријем у част учесника конгреса; у среду, 13 септембра, наставак рада на конгресу, затим, затварање конгреса, а увече свечани банкет.

У четвртак, 14 септембра, одлазак возом у Краков, затим, посета града Кракова, а увече пријем; у петак, 15 септембра, даље разгледање града Кракова, одлазак у руднике соли у Величку, затим, повратак у Краков и разилазак.

Пољски адвокати, преко пољског бироа за путовање „Орбис“ организовали су све што је потребно за смештај учесника, који се имају пријавити за учествовање на конгресу Савезу пољских адвоката. Пољске железнице одобриле су учесницима 50% попушта, а пољско Министарство спољних послова одобрило је бесплатне визе за учесника. У билтену, који је у овом циљу издао Савез пољских адвоката, означене су цене соба према хотелима и њиховом рангу, затим, разни путнички бирои у иностранству, у којима се заинтересовани могу обавестити са више детаља о условима учествовања, и, најзад, означено је неколико железничких дирекција, између осталих железнице Протектората Чешке и Моравске, које одобравају учесницима 25% попушта од редовних цена.

Конгрес правника Краљевине Југославије.

Конгрес правника Краљевине Југославије ће се одржати 25, 26 и 27 септембра 1939 године, и то прва два дана у Рогашкој Слатини, а трећи дан у Марибору. Двадесет четвртог септембра увече односно 25 септембра ујутру долазак у Рогашку Слатину; двадесетпетог септембра пре подне око 10 часова отварање главне скупштине с предавањем о првонјој историји Штајерске. Истога дана по подне као и 26 септембра рад у секцијама; 27 септембра пре подне одлазак у Марибор, где се по подне скупштина закључује.

Теме и референти су следећи: 1) Законско уређење оброчних полова (г. г. др. Милан Бартош или др. Михаило Константиновић, професори Универзитета из Београда, др. Радоје Ришнар, судија Округног суда у Загребу, др. Јуриј Штемпихар, судија Апелационог суда у Љубљани), 2) Реформа прописа по одговорности саучесника код кривичних дела која се гоне на предлог или по приватној тужби (г. г. др. Иво Андрес, адвокат из Загреба, др. Лука Кравинар, виши Државни тужилац из Љубљане и др. Душан Пејић, старешина Врховног Државног тужоштва у Београду), 3) Проширење управно-судске заштите (г. г. др. Иво Крбек, професор Универзитета из Загреба, др. Цирил Кржишник, судија Управног суда у Цељу и Богдан Мајсторовић, главни секретар Државног савета), 4) О потреби реформе пореског и таксеног кривичног права (г. г. Златко Херков, шеф Пореског уреда Општине града Загреба и приватни доцент Универзитета, др. Душан Јовановић-Јолић, чин. Министарства финансија у Београду, др. Виљем Крејичи, адвокат из Љубљане и др. Валдемар Луначек, секретар Индустијске коморе у Загребу).

На дан 25 септембра увече биће у Рогашкој Слатини за све учеснике раут, који даје г. Бан Дравске бановине, за 26 септембар по подне предвиђени су за чланове који не учествују у раду секција аутобуски излети у разне крајеве (Похорије, Добрна, Птуј), увече је у Александровом дому у Рогашкој Слатини другарско вече. На дан 27 септембра предвече биће у Марибору за све учеснике раут који даје месна општина Мариборска. За наредне дане предвиђени су излети у разне крајеве.

За преноћиште биће припремљене бановинске зграде у Рогашкој Слатини, а 27 септембра увече биће омогућен повратак у Рогашку Слатину ради преноћишта.

Чланарина за чланове конгреса износи 60 динара, пријава за рођаке 50 динара. Као рођаци и гости чланова конгреса могу се пријавити само њихове супруге и кћери. Сваки члан конгреса добија на недељу дана пре главне скупштине бесплатно Споменицу. За пријаву и плаћање чланарине је крајњи рок 3 септембар тек. године. Касније приспеле пријаве и пријаве без уплаћене чланарине неће се узимати у обзир. У Београду пријаве са чланарином прима г. др. Адам Лазаревић, судија Окружног суда за град Београд, секретар Удружења правника. Посебне жеље у погледу соба у Рогашкој Слатини и евентуалне рекламације слати на Стални одбор Конгреса у Љубљани, судска палата.

Затражен је попуст од 75% на жељезницама и замођено је за отсуство државним чиновницима. По добивеним обавештењима може се очекивати повољно решење, које ће накнадно бити објављено.

БЕЛЕШКЕ

Вреди ли федерација? *)

Вреди ли једна установа или један облик државе, вреди ли савезна држава, може се најбоље доказати када се ставимо на једно историско-социолошко гледиште.

Федерализам има за себе једно гледиште које узима чак форму социалнофилософског схватања. По том гледишту уже политичке и друштвене заједнице спајају се у све веће, и то по својој доброј вољи; постајући делови целине, оне задржавају своју аутономију. То је најбољи пут да се постигне хармоничан развој, и то је пут којим, како верују многи оптимисти, иду континенти и човечанство. Није потребно и ми нећемо да се стављамо на овакво једно гледиште, смело у уопштавању. Оно, уосталом, тражи да се претходно утврди које су то јединице које могу и треба да се удружују. Ако смо за федеративне системе, ми можемо то бити ако сматрамо прво, основне јединице од којих налазимо, рецимо националне државе, за добре. Сем тога, ако идемо искључиво за добром вољом, онда многе добре ствари можда нећемо никад дочекати. То показује да федералистичка филозофија може да се прими са ограничењима и претпоставкама. Оно што је сигурно у њој, то је да је она истакла веома значајну појаву у модерном свету: стварање федерација и несумњиве користи које су од њих имали народи. Има и једно друго гледиште које брани федерацију. То је оно које мери добре и рђаве стране федерације. Али, како се у тој дискусији — јер ту се води дискусија за или против федерације — говори уопште о федерацији или унитаризму, ови аргументи вреде само условно и релативно. Тако, на пример, доказује се да су федерације мирољубивије, лакше покретљиве, да боље обезбеђују слободу и измирују супротности, да чак омогућавају плебисцит и референдум, да стварају више културних и више законодавних центара и тиме могућности за што већу активност и могућност експериментисања. Ако се на ма којој од ових добрих страна федерације задржимо, видећемо да се увек могу наћи примери за супротно и да се те особине појављују под датим историским условима. Тако на пример што се тиче мирољубивости савезних држава, ваља се само сетити да је било ратоборних савезних држава и да је Аустроугарска била реална унија. Против федерације пак наводе се такође многи разлози. Тако се вели да је федеративна држава скупља него унитарна или да је врло тешко покретљива и тешко се прилагођава приликама. Најтежи прекор који јој се чини тај је, да она раставља нацију у место да је уједињава и да постоји опасност од разорних сила. Али ево какво се резонување чује каткад и из уста реформираних стручњака (који су чак за федерацију). Каже се да федера-

*) Прештампано из **Политике** од 4. јула 1939. год. са одобрењем пишчевим.

www.nic.org.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

дана претпоставља два национализма: покрајински и савезни; осећање за своју ужу домовину и осећање за ширу, и да сâм тај факт (подељеност националног осећања) чини да је савезни патриотизам слабији. Али то је савршено погрешно. Ко тако резонује, тај замишља ова два осећања као две физичке силе, које делују у два супротна правца. У истини, да ли та два осећања не могу једно друго да потпомажу, богате и снаже или бар дејствују не сукобљавајући се. Како је баш у стварности, то треба видети у појединим федерацијама и не говорити напамет. И, заиста, шта ми видимо? Видимо у свима федерацијама да се у току времена развија све више осећање шире заједнице, једно шире национално осећање, као што, упоредо с тим иде стално повећање надлежности савезне државе.

Када се ставимо на једно такво гледиште, ми чинимо пре свега ту погрешку да о федерацији говоримо у опште, уместо да говоримо конкретно историјски. Проучивши постојеће државне системе, водећи рачуна да сваки систем и свако уређење има својих добрих и рђавих страна, и тек када утврдимо какве су могућности у једној савезној држави и какве способности једног народа за прилагођавање политичком систему, можемо са сигурношћу извести закључак у једном или другом смислу. Али ми чинимо још и једну погрешку: заборављамо да у политичком животу и у друштвеним уређењима имају важности извесна начела, сама по себи, јер изражавају идеал и општу тежњу, као што су то на пример начела једнакости или слободe. Кад је реч о федерацији не треба заборавити да је воља за самосталношћу и аутономијом, и, ако хоћете, жудња за влашћу, један од битних момената, које су у толико јаче у колико су биле код једног народа или племена потискиване дуго у току историје. Супротно томе, то је свест о јединству, воља за јединством, осећање солидарности које се не може преко ноћ изградити — које ће се појавити, учврстити и развити само под погодним условима. Такво осећање не може развити партизанство, рђава администрација, ненародна економска политика итд. Ови моменти, животи и национални, чине историјске факте из којих се изграђује федерализам или унитаризам. Да је федерализам могао послужити добро код извесних народа, можемо навести за доказ то, да се он показује као један здрав и нормалан облик удруживања држава, како је то један од највећих немачких правника, Јелинек, који је специјално студирао облике удруживања држава, утврдио у своје време. Сви други облици су се показали привремени и завршавају или стапањем у једну јединствену државу или раздруживањем (распадањем). Федерација по Јелинеку може да послужи да велике државе срећно реше своја унутрашња питања, реорганизирајући се, а да мале, уједињујући се, сачувају своју егзистенцију. А наш еминентни правник г. С. Јовановић писао је још 1922 да федеративне државе значе готово увек народно уједињење: посебне државе обухватајући само један део народа, теже савезу, у којем ће бити обухваћене вредности у целини.

Ми ћемо додати да федерације показују велику еластичност, што нису везане само за демократију или за републике, јер било их је и недемократских, као и монархистичких. Нетачна су у основи она гледишта која федерацију везују за једно или друго политичко уређење. Интересантно је у том погледу гледиште које се тиче односа федерације и демократије. Докле се раније федерација обично везвала за демократију (резуњујући да, као што демократија даје права појединцима, федерација даје права покрајинама), данас се обрнуто чује да је демократија у супротности са федерацијом, тј. да она претпоставља јединствену државу. Овакав закључак се извучио из појма сувереног народа, као што се рекло у Вајмарском уставу да је немачки народ јединствен у својим племенима. И указује се на то да је, када се уведе начело народне суверености, и у оном дому, у којем су претстављене државе, у истини претстављен народ, пошто народ бира своје претставнике. Овакво тврђење међутим изгледа неразумљиво када се зна да је народ у федерацији састављен од више делова, више или мање самосталних, претстављајући сваки нешто за себе, у једном или другом погледу (и ако могу бити, и то су нормално делови истог народа). Претпоставка је федерације: да поједини делови хоће да остану као делови и да као такви дођу и у државној организацији до изражаја. У томе и лежи смисао онога претставничког дома у којем су претстављене поједине државице (обично у

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

једнаком броју), поред дома у коме је народ у савезној држави као целина претстављен.

Ваља напоменути да они који деле такво мишљење о супротности између федерације и демократије не устају против федерације, већ само верују да ће она, природним путем, ишчезнути, што ће се народ све више уједињавати. Ово, међутим, никако не потврђују чињенице, јер нема изгледа да се Сједињене Америчке Државе или Швајцарска демократска федерација претворе у унитарну државу.

Др. Ђорђе Тасић

Историски поглед на савезне државе *)

Један општи историски поглед на федерацију, у којем ћемо задржати своју пажњу на најважнијим моментима и узроцима, показате нам, пре свега, да се конфедерације нису могле одржати у пракси (као што смо то рекли у једном од ранијих чланака). Оне су, на један очевидан начин, показивале слабости и, како су захтевали и спољашњи и унутрашњи разлози да исте државе остају у заједници, створене су биле федерације. Тако је било и у Швајцарској, и у Америци, и у Немачкој.

У Швајцарској дуго је трајала конфедерација, почевши од краја 13 столећа. Али, докле се у првом периоду који траје до Реформације (до почетка 16 столећа) она све више утврђује — пракса иде преко текстова и уводи се начело већинског одлучивања; у другој периоди, почевши од Реформације, која је изазвала сукоб католичких и протестантских кантона, долази се до једног стања анархије. И, како вели швајцарски историчар В. Мартен, да је у овом периоду конфедерација била подељена међу суседе, као што је то било с Пољском, историчари не би имали довољно материјала да објасне да је она то заиста заслужила. У Америци пак конфедерација била је у стању да позове државице да пошаљу контингенте трупа, али није била у стању да регрутује војнике, као што није могла ни да подигне порезу, пошто је то зависило од воље државица. Чудо је било да су Американци изишли као победници у борби са Енглеском. У међународним односима појавила се незгода да поједине државе нису хтеле да признају своје обавезе и стране државе су се уздржале да ступају у односе са Америком. У Немачкој, од свих установа конфедерације, најбоље је било уређење војске, али оно није ипак било довољно да се створи војска, јединствена и способна за акцију. У унутрашњој политици конфедерација се ограничила да гуши буне и одржава реакционарне политичке системе (уклидајући слободу штампе, слободу универзитетске наставе, право збора и договора).

Општи историски поглед потврђује и једну другу истину, на име, да федерације чине трајне или нормалне, здраве облике државних заједница. Он нам потврђује да су оне биле изазване врло важним узроцима и задовољавале битну потребу опстанка и развијања држава.

Историско порекло Швајцарске ваља тражити у тежњи „општинских заједница“ (кантона) да се одбране од страних сила, нарочито Аустрије. Од удружених кантона: Валштетена, Швица и Уриа, који су, удаљени од политичких центара, развили љубав за слободу и имали „народске“ владе, постаје у 14 веку (после битке код Самбаха) конфедерација. Поред разлога одбране, постојао је и један економски разлог, који се сасвим јасно испољава у бризи за сталну безбедност трговине на великим путевима. Конфедерација (Алијанса) постепено је постизала велике успехе. Али, када је веза међу кантонима постала лабавија и сваки од њих суревњиво бранио своја права, конфедерација је губила у моћи и крајем 15 века, морала је да резигнира и води политику неутралности; економски зависна од иностранства, она је морала да се ограничи на старање о својим интересима. Прошавши под Наполеоном кроз фазу Хелветске републике, долази у време Бечког конгреса 1815 у зависан положај од Свете Алијансе. Са све већом индустријализацијом земље (индустрија се нарочито веже за пољопривреду) у 19 столећу осећа се императивна потреба да се створи једна чврста заједница међу кантонима. Не може се ни за-

*) Прештампано из Политике од 19. јула 1939. год. са одобрењем пишчевим.

www.uniscg.ac.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

створити, заиста, како би било могућно у сред XIX столећа, под новим економским и политичким условима, одржати у центру Европе, између четири велике силе, 25 суверених држава, готово без икаквих међународних веза, вели исти писац Мартен. Швајцарски народ успео је да и то учини. Он ће савладати најпре супротности села и града; у другој половини 17 века однеће победу град. Затим ће се Реформацијом савладати и религијски сукоби који су га јако поцепали. И, најзад, пребродити срећно сецесионистички рат, изазван одвајањем католичких кантона. Несумњиво да су тежња за слободом и економске потребе и интереси били главни покретни чиниоци. Уз ове иде, разуме се, стварање заједничке културе и све јаче заједничке свести. Али у 19 веку са привредним преображајем, односно индустријализацијом, постаће важним факторима средњи и нижи друштвени слојеви, који ће успети да развију узан оквир олигархије и увести референдум, установе познате од старине у планинским кантонима. Ови, демократски, елементи учврстиће све више федерацију.

Подлогу Сједињених америчких држава чини народ, који је највећим делом англосаксонског порекла и истоветне цивилизације, Американци, одвојени географски и економске од Енглеске, упућени једни на друге, побунили су се претов „деспотизма“ Енглеске, дајући тако својој борби државноправни карактер. Један амерички писац ће рећи да, ако је тежња народа да сачува своја политичка права и врши законодавну власт у Енглеској довела до победе парламента револуцијом у 17 столећу, у Америци је довела до стварања једне суверене државе, које ће извести народ, који је хтео да се политички еманципује. Али не смеју се забрављати ни економски моменти. Енглеска, чија контрола због удаљености колонија није била ефикасна, услед рђавог економског стања, које је наступило у 18 столећу, има потребе за приходима. Потстакнута добрим економским стањем колонија, она је хтела да уведе нове порезе и ограничи њихову аутономију. Конфедерација, коју су створиле америчанске колоније, показала се као сасвим неподесан облик, нарочито у економском и финансијском погледу. Стање америчких држава, међу којима су постојале осетне географске и економске разлике, непосредно пре стварања федерације пореди се са стањем данашње поцепане и завађене Европе. Осам година, од 1781 до 1789, чиниле су критичну периоду америчке историје. Једна држава објављује рат другој да осигура обалу једне реке, трећа (суседна) остаје неутрална. Нека друга, пак, ограђује се економски царинама и наноси штете фармерима суседне државе: два примера карактеристична за ово време. Прелазећи од једне до друге државе новаци се није примао. Конгрес, лишен финансијских средстава, био је немоћан и није имао власти да регулише трговачке односе држава и, што је можда најгоре, није било једног суда. Недостајале су међусобне гаранције држава; све државе, иако неједнаке по величини и богатству, плаћале су једнаке квоте, што није било правично. Из тих разлога морала се створити једна чвршћа заједница, федерација; или се конфедерација морала распасти у безброј малих држава на штету свију. Американци су створили савезну државу, што није ишло баш лако. Прво „мало семе“ федерације био је један конгрес, на коме се имало да реши питање речне пловидбе и риболова између двеју суседних држава Вирџиније и Мериленда. Довољно паметни, да реше споразумно и питање територија на северозападу од реке Охио, где ће се формирати нове насебине и државице, Американци ће најзад донети на једном свом конгресу нов устав. Једном створена савезна држава — и створена је не само због стварних потреба, већ и благодарећи и мудрости својих великих људи — она је тек после грађанског рата учвршћена. Овај је изазван економским интересима великих земљопоседника југа на питању ропства; али он је показао истовремено да је за федерацију потребно једно јединство морално и правно, и да је немогуће да једна поред друге живе државе у блиској заједници, од којих једне сматрају да је злочин ропство, а друге га признају. Економски живот, односно развој капитализма, за који су биле уске границе посебних држава, учвршћивали су и повећивали све више савезну власт.

Немачка конфедерација постаје 1815 и јавља се као реакција против Наполеона, који је створио тзв. Рајнски савез и постао његов протектор. Зато се и вели да је Наполеон учинио услугу немачком народу, јер је

WWW.UNILIB.RS

пробудио код њега национално осећање. Од тога времена национализам ће се све више ширити и јаче осећати. Године 1833 створиће се царински савез, на основу начела слободне трговине. Благодет овога сви ће осетити и 1848 ће се покушати да се створи савезна држава, што ће се остварити тек 1870/71 у царском дворцу у Версају. Ове нове политичке творевине сматра се да немају везе са оним ранијим, које су постојале у Немачкој. Али несумњиво живот у истој „Светој империји“, као и „Рајнски савез“ северних државица морали су оставити извесног трага, извесне предуслове и диспозиције за заједнички живот. Јасно је да су национална идеја, на бази културне заједнице која је постојала код немачког народа, али уз њу и економски интереси, били онај чинилац који је створио нову Немачку као савезну државу. Из савеза је испала, као што се зна, Аустрија, ривалка Пруске, која ће успети да прикупи око себе остале немачке државице.

Све ове државе, федеративно уређене, показале су се чврсте. Од њих Немачка се претворила у јединствену државу. Оне су организоване тако, да савезна држава има довољно надлежности да врши свој задатак одбране народне и државне целине, одржавања мира и реда, рада на економском и културном напретку. Оне су организоване тако, да савезна држава има сва потребна средства за извршење својих задатака: поред парламента, владе и суда, такође и финансиска средства и један извршни апарат, непосредан или посредан. Савезна држава врши контролу над посебним државама и у стању је да изведе своје наредбе. Конфедерације нису могле да се одрже баш зато, што су слабо биле изграђене и нису имале својих сопствених материјалних средстава и извршног апарата. Код свих ових савезних држава народ се у државоправном смислу појављује и као један, због чега су се створиле јединствене националне партије, које чине подлогу федеративног уређења, тако сложеног и замршеног. Једном речи, све савезне државе претстављају јединство у разноврсности, равнотежу између државне целине или државне заједнице и посебних делова или индивидуалитета. Ко хоће да гради савезну државу, он мора да води рачуна колико о својој индивидуалности толико и о целини; и обрнуто, колико о целини толико и о деловима.

Др. Ђарђе Тасић

Подела надлежности у савезним државама.*)

I

Поред питања о организацији власти у једној савезној држави од битне је важности питање поделе надлежности по предметима или материјама између савезне државе и државица. У једном ранијем чланку ми смо указали сав значај који имају моменти у организацији за природу савезне државе као једне државе, сложене од више државица. То исто може се видети и код питања поделе надлежности. Јер то што је у питању једна држава састављена од више државица има утицај на метод навођења надлежности. Докле се, на пример, код једне самоуправне јединице, каква је општина, надлежност може одредити на општи начин (т. зв. генералном клаузулом), дајући јој права да одлучује о свима стварима које се ње тичу, докле се код савезне државе то не чини, и употребљава се систем набрајања материја који даје сигурност и прецизност, а која је овде неопходна. То може бити учињено на тај начин, што ће се набројати надлежности савезне државе, а може и обрнуто, што ће се набројати надлежности државица. Када се наброје надлежности савезне државе, онда се сматра да само то спада у њену надлежност, а све што је сумњиво или непредвиђено спада у надлежност државица, односно да важи презумција у корист посебних држава како то кажу правници. Кад се учини обрнуто онда важи презумција у корист савезне државе. У истини, у уставима и пракси, ствари су сложеније. Пре свега, у уставима и законима могу се надлежности прецизирати још и на тај начин, што ће се, на пример, забранити извесне ствари држави или државицама. Затим,

*) Прештампаано из **Политике** од 11. августа 1939. год. са дозволом пишчевом.

ако у случају набрајања надлежности савезне државе важи презумција у корист државица, то не значи да надлежности савезне државе ваља тумачити уже. И ако у Сједињеним Америчким Државама постоји одредба по којој овлашћења која нису пренета на савезну државу и нису одузета државицама, остају у надлежности ових, то није сметало Савезном врховном суду да сагради теорију о „прећутно пренетим овлашћењима“ implied powers. И овај Суд је тако формулисао своје гледиште да по томе савез може да доноси све законе који су потребни и подесни да се примене у пракси оне власти или функције које су му изрично дате. Поред ова два система, постоји и трећи систем, по којем се набрајају надлежности и савеза и државица, остављајући да се неспоменуте материје доделе било савезу било државицама. И, уопште, данас се уводе све више нијансирани системи. Постоје, на пример, надлежности савеза само факултативне, као што постоје и мешовите. Специјално ваља разликовати материје које савезна држава може регулисати административним путем. Ова законодавна власт пак може бити потпуна или непотпуна; непотпуна, било што ће савез доносити прописе у колико је то потребно за јединство законодавства, било што ће доносити само основна начела итд.

Не треба мислити да природа савезне државе тражи један или други начин. Важно је које су надлежности или власти савезу и државицама додољене а ствар је чисто техничке природе да се одреди на један или други начин. Исто тако не треба мислити да је зато нужно везано теоријско питање: како је подељена сувереност између савезне државе и државица, јер увек је суверена савезна држава у томе смислу, што на неком уставу (а не на уговору) почива уређење савезне државе. Тачно је само то да методе набрајања надлежности савеза или државица могу донекле изражавати две супротне политичке тежње: федералистичку или унитаристичку, бар приликом постанка савезне државе. Не треба заборавити да се ове две тежње и даље боре, и у самом систему, у којем су поборојане надлежности савеза, и да је у току развоја била победа у корист унитаризма (т. ј. власти савезне државе).

II

У погледу надлежности савезне државе било је у историји врло много варијација, што је зависило од околности под којима је постала, и зато ми можемо говорити само о ономе што је постало просечно и што се сматра данас као потребно, да не кажемо неопходно, у данашњим условима. Две ствари можемо утврдити као тековину општега искуства народа. Прва је, да су савезне државе што су доцније постале добијале више надлежности. Ово је било како зато што је то тражио модеран живот, нарочито економски и национални, тако исто зато, што се показало код оних, које су раније постале да су надлежности савезне државе недовољне. Разлике има између Америке, најстарије федерације (и ако врло младе државе нације) и Швајцарске. А какве разлике има тек између предратне и послератне Немачке, Аустрије или Русије! (На другом месту ми ћемо навести детаљно надлежности ових држава). Друга је ствар: да надлежност савезна стално расте у току развоја код исте државе путем допуне или ревизије устава и путем судске праксе. Ово је природна последица колико привредног живота, који уједначава, повезује крајеве у све веће целине и тражи све већих средстава (од онда нарочито када су железнице замениле кола), толико и пораста националног осећања. Ту је партиски живот играо нарочито важну улогу. Свуда у савезним државама стварале су се националне партије. У Америци оне су готово потисле локалне, у Швајцарској делимично. Ово има, поред других, секундарних разлога, као главни разлог тај да се савезна држава тим начином учвршћује и управља на најрационалнији значај поготову када модеран живот тражи и овде све већа и јача груписања.

III

У надлежност савезне државе спада пре свега спољна политика или дипломатија. Са спољном политиком је нераздвојено везана војска. За тим ваља одмах додати: савезна држава која се стара о интегритету и безбедности савезне државе и државица мора се старати о њиховој безбедности и унутра (на пример против побуна у посебним државама). Она се стара

такође, о безбедности сопствених органа на целокупној територији. По оном значају који има економски и културан живот у модерно доба, по значају који има приближавање делова народа и територије у национално јединство, као и по оном који има за војску и рат, саобраћај: путеви, реке, пристаништа, железнице итд. спадају у надлежност савезне државе. Што се тиче путева у Америци, савезна држава није остала индиферентна и још 1807 је трасирала један националан пут, а што се тиче железница она је помагала приватна предузећа при изградњи великих пруга, 1866 је донела један закон којим је признала да постоје линије и 1887 је основала Федералну комисију за железнице дајући јој широку надлежност. Свуда иначе има државних путева и свуда су железнице државне. Државне су такође поште и телеграф у Америци од самог оснивања; у Швајцарској 1849 оне су прешле из приватних руку у државне. Заједнички су свуда новац и највише емисионе новчане установе (као народна банка). Савезна држава свуда чини једно јединствено царинско и трговинско подручје. У њену надлежност не спада само спољна трговина већ и трговина међу државама. Помоћу прописа о овоме, савезна држава је могла да осигура не само потпуну слободу трговине међу државицама него и да врши у извесној мери контролу над целокупном привредом (пошто и земљорадња и индустрија имају везе с трговином).

Што се пак тиче финансија, нормалан и тако рећи класичан је систем да савезна држава има своја сопствена средства. Систем квота по којем савезној држави по једном одређеном кључу државице плаћају једну суму, данас је напуштен, јер он претставља „слабо развијен стадиум организације финансија“ у савезној држави (по речима једног финансијера) и савезну државу уподобљава једној уговорној заједници (т. ј. конфедерацији). У модерном систему она има као сопствена средства царине, монополе и посредне порезе (на првом месту трошарине), у главном из разлога што су ти приходи зависни од целокупне народне привреде, а показали су се довољни. У пракси, у току развоја, а нарочито после светског рата, овај систем се није одржао и дошао је један систем, више мање мешовит, по којем савезна држава узима и неке непосредне порезе, а државице неке посредне, или обадвоје учествују у одређеној сразмери у истом приходу. Овај систем је створен колико порастом потреба савезне државе, толико и потребом за јединственим финансијским планом или је од битне важности за народну економију.

Најзад, посветимо неколико речи и извршним органима. У том погледу се противстављају два система: американски, по којем савез има сопствених средстава и немачки и швајцарски, по којем врши своје послове преко органа државица. Треба ту уочити једну ствар, а на име да ако у Швајцарској савезна држава нема сопствених органа, она има једну многу ширу надлежност него у Америци, где држава има сопствених органа. А затим не треба мислити да ни Швајцарска нема никаквих својих органа: она има својих поштанских и царинских чиновника. Обрнуто, у систему где савезна држава има сопствених органа, она може да извесне своје послове пренесе на органе државица, задржавајући своју власт надзора. У једном и другом систему пак држава располаже средствима да натера органе државица да врше своје дужности. На основу једне одлуке Врховног суда, савезна власт може употребити сва средства потребна за примену закона на свима тачкама своје територије. По томе она има права да сломи отпор становиштва или власти једне државице, који неће да изврше или ометају њено извршење. У Немачкој савезна држава има право да их на послушност натера оружаном силом.

Не спада у надлежност савезне државе само ово што смо навели; њена надлежност у неким државама иде далеко преко тога, јер циљ једне савезне државе не ограничава се на чување интегритета и независности државе, и као и на безбедност и ред унутра, него њен циљ је опште народни напредак, привредни и културни и стварање народног јединства. Отуда она не може остати равнодушна у многим стварима привредним, културним и националним, обезбеђујући и ту извесну уједначеност и извесно јединство. Ако савезна држава тежи да задовољи разноврсности, онда мора да одржи истовремено једно довољно јединство (формулу за ове други пут ћемо покушати да конкретније одредимо). Ту ваља споменути нарочито да има материја које савезна држава само регулише пу-

тем закона, али их њима не води путем администрације. У томе се указују такође осетне разлике међу савезним државама. Тако, док у Америци целокупно приватно право (изузев стечајног, патентног, индустријске својине и т. д.) и опште кривично право, заједно са грађанским и кривичним поступком, спада у надлежност државица, у Швајцарској и Немачкој спада у надлежност савезне државе. Послератна Немачка, Аустрија и Русија отишле су још даље.

Из свега овога се види да савезна држава претставља један сложен систем, много сложенији од система унитарне државе, бар што се тиче највиших органа, и та њена сложеност може, без сумње, да повуче за собом различите незгоде. Отуда је врло важно да у њима постоје органи, добро замишљени и у пракси састављени од најбољих и најспособнијих људи, који ће се старати о томе да се решавају сукоби па чак и да се отклањају, стварајући координацију у раду, а пре свега један суд. Али исто тако врло је важно развијати установе, политичке и друштвене, које ће радити неуморно да се сви делови овог сложеног правног и политичког организма и сви делови народа приближавају у интересима и погледима.

Др. Ђорђе Тасић

Наредба о приказивању драмских, музичких и филмских дела.

Министарство просвете, у споразуму са министром унутрашњих послова, од јуна ове године, прописао је Наредбу о поступку при извршењу §§ 14 и 15 Правилника о ближим одредбама за ауторско правно-посредништво:

1) Са фактичним јавним приказивањем драмских, драмско-музичких, пантоминских и сличних позоришних дела и њихове механичке и радио-фонске репродукције, а исто тако и са фактичним приказивањем цензурисаног филма или музике која се уз филм било у којем виду изводи, не може корисник (приређивач, кино власник, закупац итд.) почети пре него што је платио ауторску награду по тарифи објављеној у „Службеним новинама“, овлашћеном ауторскоправном посредништву за права приказивања, Удружењу Југословенских драмских аутора (УЈДА).

Ово се не односи једино на позоришне претставе државних, државом субвенционисаних и бановинских позоришта која уговорени ауторски хонорар одвајају после сваке претставе као депозит који се ни на шта друго не може трошити.

Опште управне власти првог степена забрањује приказивање сваког горе поменутог дела за које корисник-приређивач није уредном признањем-дозволом УЈДА доказао да је унапред платио ауторску награду. Ко противно овој забрани врши приказивање казниће се новчано од 10 до 1500 динара, а у случају неисплате новчане казне затвором од 1 до 30 дана.

2) Код појединачних приредаба важи признањем-дозвола за приредбу односног датума (поједине позоришне или кино претставе итд.), а код приредаба које се уговарају паушално погодбом важи признањем-дозвола за месец у којем се приредба врши.

Политика од 25. јуна 1939. год.

Тумачење Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова

На основу чл. 56 ст. 2 Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова, а у споразуму са министром финансија, министром пољопривреде и министром трговине и индустрије, г. министар правде издао је следеће аутентично тумачење чл. 3 ст. 7 поменуте Уредбе:

„Пропис чл. 3 ст. 7 Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова односи се на све меничне тражбине Народне банке Краљевине Југославије према земљорадницима без обзира да ли је меницу Народна банка примила у есконт или реесконт. За те дугове важи решење Народне банке саопштено Министарству правде 9 јуна 1939 године: „Да се по меницама есконтованим или реесконтованим код Народне банке, са потписом земљорадника, а па којим меницама је дуговање настало пре 20 априла 1932 године, отпусти 20% од главног дуга и да се камата сведе на 3% од протеклих рокова до наплате свима дужницима на које би се Уредба о

ликвидацији земљорадничких дугова односила, да менице нису есконтowane или реесконтowane код Народне банке. Овако смањени дуг, са делом парничних трошкова који одговара висини ефективних издатака, ови дужници су обавезни да плате Народној банци у месечним или годишњим отплатама, у року од пет година, рачунајући од 1 септембра 1939 године. Егзекутивна наплата по овоме плану тражиће се од дужника — земљорадника само у случају, ако се покаже немогућност наплате од потписника на меницама који нису заштићени Уредбом“.

На исти начин издато је аутентично тумачење чл. 36 ст. 2 ове Уредбе.

Материјални положај дужника и веровника цени се према њиховом имовном стању на дан 23 септембра 1936 године“.

Политика од 6. јула 1939. год.

Пропис § 339 тачка 1 старог Казненог законика још је у важности.

По § 339 тач. 1 старог Казненог законика за Краљевину Србију казни се зајвором од три до дванаест дана онај ко шта од већих или мањих сеоских путева захвати, сузи или преоре, ма пут био и такав да се само неколико њих служе. Слично наређење садржи чл. 36 тач. 13 Уредбе о заштити јавних путева и безбедности саобраћаја на њима од 6 јуна 1929 г., донет на основу § 26 Закона о државним путевима од 8 маја 1929 год. Том променом предвиђена је казна од једног до тридесет дана или новчана казна од десет до хиљаду и пет стотина динара — ако иначе кривица не долази под строже одредбе Кривичног законика — за онога ко пут закрчи, запречи, намести замку или којим било начином угрози саобраћај.

Како се у последње време појавило спорно питање да ли је још у важности § 339 тач. 1 старог Кривичног законика или не и да ли се иступ из овог законског наређења може подвести под одредбу чл. 36 тач. 13 поменуте Уредбе, то је Министар правде, поводом питања једне општинске управе, тражио мишљење Опште седнице Касационог суда у Београду. Касациони суд је нашао да ова два прописа, тј. § 339 тач. 1 старог Законика и чл. 36 тач. 13 наведене Уредбе не инкриминишу исту радњу учиниоцима, па је на основу § 16 тач. 2 Закона о своме устројству, донео одлуку: да је пропис § 339 тач. 1 старог Казненог законика и поред одредбе чл. 36 тач. 13 Уредбе о заштити јавних путева и безбедности саобраћаја на њима од 6 јуна 1929 г. бр. 16122 још на снази.

Политика од 6 јуна 1939. год.

Државна хипотекарна банка као претежни фактор у комерцијализацији државних привредних предузећа.

Комерцијализација државних привредних предузећа претставља једно акутно питање у нашој привредној делатности. Питање овог проблема појавило се је непосредно иза периода доскорашње привредне кризе. Смањена рентабилност њиховог рада, организовање пословања према досадањим приликама, утицало је на пословање једног знатног дела националне привреде.

Као такав, овај проблем се појављује акутан и општи, а поглавито у данашњој фази привредног просперитета. С друге стране, он се појављује и као проблем државне политике од претежног значаја, с обзиром, да је у пословању државних привредних предузећа држава заинтересована двоструко: непосредно у њиховој сопственој добити, посредно у приносу националне привреде.

Национална привреда, претстављена у државним привредним предузећима, тражи кредит који јој је неопходан. Несумњиво је, да се за њен просперитет јавља питање кредита као нужан услов даље савремене организације њене привредне делатности.

У низу санирања и решења многих питања државног привредног живота, која су била од већег и мањег значаја по народну привреду, а у којима је Државна хипотекарна банка узимала видног учешћа, исто тако, и у питању комерцијализације државних привредних установа, она узима претежну улогу, постајући главни фактор са тежњом да корисно послужи обнови националне привреде.

WWW.UNILIB.RS

Расположива новчана средства, која су стајала непласирана, створила су могућност за замашније учешће у њиховом акцијском капиталу.

У свима овим предузећима, Државна хипотекарна банка учествује у својству акционара, примајући на себе улогу регулатора кредитних односа.

У акционарском друштву Југо-Челик, претстављен је у акцијском капиталу са 200.000.000.— дин. Кредитирањем овога предузећа омогућена је национализација челика и гвожђа. Држава се не јавља само у улози копача сирове руде, већ постаје прерађивач. Зарада од рада, која се је до скоро плаћала иностраном раду, остаје у целости у земљи, домаћем раднику; радников је доходак увећан; постигнута су домаћа средства за народну одбрану.

Државна хипотекарна банка пак, у Акционарском друштву за силосе узима учешћа у друштвеном акцијском капиталу са 40.000.000.— дин. Кредитирањем овога друштва, чије је оснивање диктовала неминовна потреба народне привреде и одбране, омогућено је обезбеђење уновчавања жита и других пољопривредних производа у време повољне коњуктуре, кредитирање произвођача на залогу производа, као и резерве у храни у случају, било рђавих година, било изванредних прилика.

Не само у овим, него и у комерцијализацији свих осталих привредних предузећа, која се наговештава, следоваће њена доминантна улога.

Најновија ситуација у Средњој Европи, прокоп канала Мајна—Дунав, реорганизовани пловни парк иностраних саобраћајних предузећа, траже хитну и неминовну реорганизацију, како државне речне пловидбе, тако и њеног пловног парка, који ће одговарати савременим потребама. Само реорганизовани речни саобраћај и способан пловни парк моћи ће да одговоре потребама данашње технике и националне привреде.

Реорганизација би се извела фузијом Државне речне пловидбе и Српског бродарског друштва у виду акционарског друштва са капиталом од 300.000.000.— дин.

Као и у свима, и у овоме привредно саобраћајном предузећу, Државна хипотекарна банка узеше видног учешћа у упису акцијског капитала и спровођењу трансакција у погледу реорганизације.

Комерцијализацијом, државна привредна предузећа добивају обележја трговачког карактера. Утицај државне администрације, који се у њиховом раду редовно пасивно манифестовао, биће сведен на минимум. Предузећа се оспособљавају да своја расположива средства посредним или непосредним путем ставе на расположење земаљској привреди. Оваквим мерама мобилишу се све снаге за рационалну обнову рада.

Плодан период напретка последњих година на свима пољима привредне делатности, расположива новчана средства на домаћем тржишту и организовано пословање, омогућили су Државној хипотекарној банци учешће у кредитирању извођења многих великих јавних радова, у финансирању индустрије за земаљску обнову и у комерцијализацији државних привредних предузећа.

Према овоме, несумњиво је, да Државна хипотекарна банка као кредитна установа великога стила, постаје претежан фактор у сређивању кредитних односа како земаљске привреде, тако и државних привредних предузећа, а поглавито у данашње доба грцајућег стања приватног банкарства.

НЕКРОЛОЗИ

† Др. Драгослав Б. Јовановић

На дан 16 јула 1939 год., после дуге и тешке болести, преселно се у вечност **Др. Драгослав Б. Јовановић**, професор Државног права и ректор Београдског Универзитета, у 53 години живота.

Ма да су слоб организам и често поболовање пок. Ректора забрињавали његову породицу и његове многобројне поштоваоце и пријатеље, ипак се овако брз крај није очекивао, тако да је смрт уваженог Ректора све изненадила. Његов трошан организам није могао одолети нападу болести, ма да му је дух остао свеж до последњег тренутка, који је и у

овим најтежим моментима одавао смиреног и благог човека, носиоца велике и отмене душе. Као што је тихо и отмено живео, тако се пок. Ректор Јовановић угасио, да духом вечито живи и зрачи над нама, не дајући нам да погрешимо, већ желећи да следујемо његовим стопама и његовом примеру. Велики Ректор тако је још увек остао међу нама и остаће све док ми не пођемо његовим путем, путем вечности, на који се, као најсудбоноснији и последњи пут, од земаљског живота, блага и славе, носе само добра дела.

Пок. Др. Драгослав Б. Јовановић рођен је у Београду 4 септембра 1886 год. Матурирао је у Првој мушкој гимназији у Београду. Права је учио у Београду и Паризу, па је на Београдском правном факултету докторирао са тезом: Појам закона, која је остала чувена по оригиналности концепција и систематици, па је доцније допуњена не мање значајним делом Доношење закона. Сем тога, пок. Ректор Јовановић писац је расправа и чланака из Јавног права, који су увек с пажњом читани и цењени. Нашем Браничу указивао је нарочиту пажњу као сарадник, објавивши неколико расправа веома запажених и цењених. Наш часопис примао је и са пажњом читао, па је као добронамеран пријатељ и стручњак уредницима давао драгоцене савете, на којима му ови овим захваљују.

Као ванредни професор Правног факултета у Београду од 1923 год., после службе у Министарству финансија, где убрзо постаје начелник Генералне дирекције државних дугова, затим, као редовни професор од 1930 год., пок. Јовановић нашавши прави свој позив, васпитао је и спремио за живот многе генерације студената, које су из додира са њим понеле веру и љубав за правну науку и државу, које почивају, једино и искључиво на Праву и Законитости. Пок. Јовановић, изнад свега, ценно је правно уређену државу, па се је трудио, да код својих слушаалаца, будућих управљача државом, развије смисао за право и законитост и да их увери да држава, која није правна, нема најважније основе за опстанак. Предавања су му била концизна, без претераних увеличавања и фраза и ограничавала су се на излагање онога, што је основно и што је најпотребније.

Уз ретка професорска својства, пок. Ректор имао је својства, која су га издвајала од осталих људи по поштену и карактерности. Он је пре свега био човек, који је у опхођењу са људима одавао своја човечанска својства, готов да сваком помогне, да верује у доброту људску и да ником свесно зла не причини. Та ретка својства, чије је основе пок. Ректор добио у веома уваженом дому свога пок. оца Богољуба, једног од првих статистичара наших и опште уваженог човека и грађанина, и у озбиљним студијама, разлог су, што 28 априла 1936 год. пок. Јовановић долази избором својих колега на положај Ректора Београдског Универзитета, коју дужност врши, по поновном избору, до своје смрти. Примивши Универзитет у стању сличном предреволюционарном, за који ће период Историја казати свој прави суд, пок. Ректор успева, за релативно кратко време, да успостави ред и мир на Универзитету, благодарећи ретким особинама поштеног човека и грађанина, који је универзитетској омладини пришао у својству родитеља и васпитача, са свим својим срцем и душом, уверен, да само поштен рад са универзитетском омладином може довести до консолидације, реда и мира на Универзитету. Тај интимни, поштен контакт са студентима, кога се је пок. Ректор држао до последњег дана живота, уродило је потпуно плодом. Универзитет је поново постао Храм Науке, место где влада ред и мир и где су студенти задовољни. Наоружан поверењем студената и наставника, пок. Ректор умео је да узме одређен став према властима, бранећи аутономију универзитетску и начело законитости до последње капи крви. У ове светиње пок. Ректор није дозвољавао никоме да дира и ту је био одлучан до краја, тако да му ово служи на највећу част.

Своју ректорску дужност није схватио као почасно звање, већ као службу Науци и Народу, па јој се сав предаје занемарујући своје оронуло здравље и не брињући се о себи, ма да се његов трошан организам сваког дана смањивао у отпорности према немани смрти, која је овог великог човека непрестано пратила. Овако болестан, пок. Ректор уредно долази у ректорат, редовно прима студентска изасланства, брине се за студенте и њихов опстанак, оснива мензе, проналази материјална сретства, за што су се студенти одужили пок. Ректору за живота поштеним

WWW.UNILIB.RS

и оданим радом на Универзитету, а у тренутку смрти, присуством на погребу и говорницима који нису могли изостати.

Пок. Ректор Јовановић, пре него што је предат Матери Земљи, почивао је на Универзитету, међу студентима и између славно палих студената, чија су имена записана на плочама у универзитетској аули. Студенти, професори и целокупно грађанство одали су дубоку пошту сенима

Ректора долазивши и клањајући се његовом одру, на коме је лежало његово измучено тело. Почасна студентска стража видно је обележавала, да су студенти пре свега најтеже погођени прераном смрћу уваженог Ректора, јер су у њему изгубили највећег свог добротвора. У тој општој жалости најтеже је пао бол тешко ожалошћене супруге и незбринуте ректорове деце, који, збрињавајући туђу децу, није стигао да види збринуту своју децу.

Посмртни остаци пок. Ректора испраћени су до вечне куће од огромно броја присутних, који су са највећом пажњом саслушали говоре г. Др. Станојћ Недељковића, декана Пољопривредног факултета, у име Београдског Универзитета, г. Др. Ђорђа Тасића, декана Правног факултета, у име Правног факултета, г. Ђорђа Митровића, професора Техничког факултета, у име Удружења универзитетских наставника, г. Др. Милана Жујовића, професора Правног факултета, у име Кредитне задруге универзитетских професора, г. Ратомира Радовановића, студента права, у име Удружења студентске омладине, г. Милана Матића, студента права, у име Радног одбора одладинских организација на Универзитету, а на гробљу говор г. Др. Милете Новаковића, професора Правног факултета, у име колега са Правног факултета, генерала г. Ђура Јосиповића у име друштва „Гајрет“ и г. Михаила Радомана, студента права, у име студената права. Једна студенткиња истакла је напор пок. Ректора, који је уродио плодом, за збрињавање студенткиња.

У немогућности да наведемо све говоре, навешћемо само један део из говора г. Др. Ђорђа Тасића, декана Правног факултета, који је, говорећи у име Правног факултета, између осталог рекао следеће:

„Наш Правни факултет, који по слози и осећањима који међусобно везују његове чланове, чини једну малу породицу, искрено и болно је дирнут смрћу Др. Јовановића, јер губи доброг друга и пријатеља и драгоценог сарадника. Др. Драгослав Јовановић је највећи број година провео на Универзитету, најпре као асистент, и затим, после прекида од неколико година за које време је радио у Министарству финансија где је постигао ранг начелника министарства, као професор. Поред многих чланака објавио је и две књиге: „Појам закона“ и „Доношење закона“, од којих је прва чинила његову докторску дисертацију. Обадва ова дела, по брижљивости, са којом су рађена и по материјалу, који садрже, спадају у она дела која се не могу у обрађивању српског и југословенског уставног права никако мимоићи. Драгослав Јовановић припада типу чистих правника, које занима право као такво и који имају смисла за формалне моменте (тако ће се он, на пример, одлучити за формални појам закона). Са овим особинама, он је могао — у периоду када социологија и филозофија продиру све више у право, а нарочито уставно, на нашем факултету да служи срећно као опомена да се не претерује у томе и не заборави ни правна страна и правни проблеми. Он се највише бавио позитивним правом. Оно што је одликовало његове радове, то је минициозност готово филигранска и велика опрезност у закључивању, јер је превртао и окретао питање са свих могућих страна да не би ништа пропустио.

Драгослав Јовановић одлази из живота рано, у 53 години живота и оставља за собом супругу и троје деце, којој треба још, и тек сада, потпора оца. Ми смо могли да назремо, више пута, са колико је топле љубави био везан за своју породицу“.

Слава пок. Др. Драгославу Б. Јовановићу, професору Правног факултета и ректору Београдског Универзитета!

Др. Видан О. Благојевић,
адвокат

† Теодор-Теја Богатинчевић

Сасвим неочекивано, онда када смо се најмање надали, на дан 12 јула 1939 год., изгубили смо нашег ретко симпатичног и доброг друга, увек ведрог и расположеног **Теодора-Теју Богатинчевића**.

На ратне напоре, који су оставили видног трага на организму иначе снажног пок. Теје, дошли су напори у вези са тешким адвокатским позивом, те је трошно тело овог опште уваженог човека и адвоката најзад подлегло напорима у 52 години.

Испраћени од својих другова и многобројног грађанства земни остаци овог нашег доброг друга предати су матери земљи 14 јула 1939 год.

У име Адвокатске коморе у Београду са пок. Тејом опростио се је заменик претседника **г. Милан Живадиновић**, адвокат из Београда следећим говором:

„Поч. Теодор-Теја Богатинчевић, родио се у Београду 22 маја 1887 год. у угледној породици поч. Алексе Богатинчевића. Основну школу и гимназију са матуrom свршио је у Београду а Правни факултет у Женеви. По свршеном школовању пок. Теја ступио је прво као писар суда у државну службу. У светском рату поч. Теја је активно учествовао и после задобијене ране заробљен је од стране непријатељске војске. У мучном ропству, Теја је корисно послужио нашој националној ствари оснивајући са неколико другова интелектуалаца гимназију коју су посећивали наши омладинци из заробљеништва.

По повратку у Београд, поч. Теја, и ако оронолог здравља, бира један од најтежих позива, одаје се адвокатури и у исто време активно учествује у обнављању Удружења јавних правозаступника за Србију и Црну Гору.

Огромни задаци су тада били пред овом сталешком установом и она је, према својим моћима, у то време доста учинила за адвокатски staleж.

Ценећи истрајност и велико интересовање поч. Теје за Удружење, скупштина га једногласно бира за свога члана управе на састанку од 26 јуна 1924 год. Приликом конституисања, Теја је изабран за благајника, а потом је стално на скупштинама биран за члана Управног или Надзорног одбора све до образовања Адвокатске коморе у Београду.

У Комори поч. Теја није активно учествовао, али је зато забележен као један од њених најуреднијих чланова у испуњавању дужности и прописаних обавеза.

*

Поч. Теја је умро на послу као расни адвокат и не дочекавши 6 септембар 1939 године да скромно, какав је по природи био, прослави своју двадесетогодишњицу.

Смрт Тејина нас жалости, али не изненађује.

Тежак и напоран посао адвоката све више празни наше редове и сво, где у јулу месецу ове године ми сахрањујемо седмог адвоката са територије Београдског апелационог суда, од којих петог из Београда.

Општајући се, као заменик претседника, у име Одбора Адвокатске коморе у Београду, молим поштовану породицу да изволи примити наше искрено саучешће са утехом да је поч. Теја оставио лепу и светлу успомену, а теби, драги Тејо, нека је вечан помен међу нама.

Слава ти!“

Затим је у име другова из грађанства и резервних официра евоцирао светлу успомену пок. Теје као човека, грађанина, резервног официра и борца за Отаџбину **г. Душан Шијачни**, новинар, истичући врлине нашег покојника и његову уобичајену скромност.

У пок. Теји потписати губи одличног друга и пријатеља, па придружујући се општој жалости адвоката и адвокатског реда за прераним губитком нашег друга Теје, овим молим неутешену супругу, сестру и осталу родбину, да приме најдубље саучешће.

Слава пок. Теодору-Теји Богатинчевићу, адвокату и резервном судском капетану I класе!

Д-р Видан О. Благојевић, адвокат

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Архив за правне и друштвене науке, орган Београдског правног факултета. Уредник Др. Михаило Илић. Садржај бр. 5—6 књ. XXXVIII, за мај—јуни 1939 у част Д-ра Божидара Марковића: Чланци: Др. Ђорђе Тасић: Божидар Марковић као наставник, Др. Метод Доленц: Божидар Марковић — покретач институције условне осуде, Др. Иво Милић: О 30-годишњици Фридриховог процеса, Др. Александар Соловјев: Жене као поротници у Душановом законнику, Др. Тихомир Васиљевић: Личност и рад Д-ра Божидара В. Марковића, Др. h. c. Живојин М. Перић: Релативност једне категорије прописа Кривичног законика, Др. Станко Франк: Стандарди и директиве у казненом праву, Др. Миодраг Аћимовић: Функционална надлежност редовних кривичних судова у схватању владајуће доктрине и позитивног права, Александар Маклецов: Статика и динамика у типологији злочинаца, Др. Никола Крајински: Психологија колектива, Др. Петар Струве: О односу између економског и правног, Др. Фран Милобар: Демократије и тоталитарне државе, Др. Божидар С. Марковић: Један поглед на филозофију права у савременој Француској, Др. Ђура Поповић: Сила и право, Др. Борислав Т. Благојевић: Тумачење изузетака, Др. Алекса Ивић: Посредовање Аустрије за измирење Порте са Србијом 1810 године, Др. Милош Радојковић: Француска и народни покрети у Аустрији 1848, Др. h. c. Слободан Јовановић: Кривична одговорност министара по Уставу од 1931, Др. Евгеније Спекторски: Александар Градовски, Др. Милета Ст. Новаковић: Развитак панамериканског покрета, Др. Иво Крбек: Самоуправа и демократија, Др. Јован Стефановић: Санкција парламентарног режима, Др. Михаило Илић: Основна обележја новог општинског уређења у Немачкој, Др. Илија А. Пржић: Међународни кривични суд, Др. Милан Владисављевић: Реална унија као стварна савезна држава, Др. Јован Ђорђевић: Претседнички систем, Др. Никола Стјепановић: Прејудисионо питање и наше административно судство, Др. Драгољуб Аранђеловић: О извршењу узајамних облигација по пољском закону о облигацијама и нашем Грађ. законнику, Др. Милан Шкрелј: Да ли је основан назив „друштво са ограниченом одговорношћу“?, Др. Станко Лапајне: Где да законодавац стави наше будуће колизоне норме?, Др. Бертолд Ајзнер: Треба ли у нашем јединственом Грађ. законнику предвидети законско право првокупа (прекупа, прече купње)?, Др. Срећко Џуља: Првенствени ред принудних заложних права и права на намирење по Ип., Др. Константин Смирнов: *Successio in universum ius* у римском праву, Сергије Троицки: Надлежност православних црквених судова у погледу додељивања деце, Др. Михаило Константиновић: Одговорност купаца за пожар, Др. Павао Растовчан: Двије примедбе за уводни закон за Трговачки закон, Др. Милан Бартош: Кривично девизно законодавство и приватноправни послови, Др. Мехмед Беговић: Може ли прелаз на ислам послужити као узрок за развод брака?, Др. Ђорђе Ж. Мирковић: Право гласа банака као држалаца стварно туђих акција, Др. Адам П. Лазаревић: Промена и сукцесија странака у извршном поступку, Др. Видан О. Благојевић: Обавезни покушај мирне парничара пре спора и одређивање највишег износа такса и намета према претпредлогу франц. зак. о суд. грађ. поступку, Др. Душан Љ. Пантелић: Надлежност кривичних судова за приватноправна потраживања, Др. Милан Тодоровић: Физиократска теорија о државним дуговима, Др. Милан Ј. Жујовић: Значај привредних ступњева, Др. Јован Ловчевић: Немачки порески бонови, Др. Стојан Бајић: О штрајку са заузимањем фабрика. — Библиографија радова Д-ра Божидара В. Марковића.

Југословенски економист. Главни уредник Др. Душан М. Пантић. Садржај бр. 6 за јуни 1939: Др. Милан Тодоровић: Општи поглед на проблем државних дугова у Новом Веку, Др. Гојко Грђић: Последњи немачко-румунско привредни споразум. — Привредни и друштвени живот и т. д.

Мјесечник, гласило Правничког друштва у Загребу. Уредници Др. Едо Ловрић и Др. Иво Политео. Садржај бр. 5 и 6. Год. LXV, за мај—јуни 1939: Др. Михаило Вуковић: Развитак правне квалификације трговца, Др. Мијо Лехпамер: Неколико питања из уредбе о ликвидацији

земљорадничких дугова, Др. Богољуб Штенгл: Право службопримца на отпавину по §-у 333 Закона о радњама, Антун Бућ: Поступак и границе рјешавања сукоба надлежности по Касационом суду у грађанским споровима, Др. Златко Керескењи: Сходност примене прописа § 85 од. II. к. з. на привично дјело из §-а 276 к. з., Др. Ловро Видрић: Још о тумачењу § 24 точ. 5 б) Финанц. закона за 1937/38 годину, Др. Иво Милић: Процес Исусов и реплика проф. Лицмана, Др. Борислав Благојевић: Покушај синтетичке одговорности, с посебним обзиром на предоснову грађ. законика за краљевину Југославију (свршетак), Др. Динко Томашић: Политичка мисао у Србији, Др. Рикардо Ленац: Још о трошковима излучних парница. — Оцјене, прикази и т. д.

Наш саобраћај, месечни часопис за железнички, поморски и речни саобраћај. Одговорни уредник **Јован М. Јовановић**. Садржај бр. 7. год. I, за јули 1939: Др. Мија Мирковић: О т. з. „комерцијализацији“ наших државних железница (свршетак), Инж. Владимир Фармаковски: Проблем вуче у тунелима, Инж. Душан Лончаревић: Ка експресним моторним колима, Др. Арсен М. Чубински: Законска одговорност железнице и осигурање лица против несрећних случајева, Александар Давинић: Пензије службеника државног саобраћајног особља, Јосип Бриски: Саобраћајне сметње и потешкоће, Едвард Краљ: Господарење с премогом в дирекцији Љубљана. — Пракса. — И т. д. Додатак: Законодавни део, прописи, упутства, расписи.

Одвјетник, орган Адвокатске коморе у Загребу. Уредник **Др. Иво Политео**. Садржај бр. 5—6, год. XIII, за мај—јуни 1939: Први децениј аутономије, Извјешје о скупштини Савеза Адв. Комора, Извјешје Пословног одбора за скупштину Савеза А. К., О амнестији увреда и клевета важњивих по Закону о штампи и по крив. закону (реферати Др. Вукчевића и Др. И. Рибара), О мировинским таксеним маркицама и мировинским фондovima уопће (реферат Др. И. Рибара), Др. Х. Мезулић: Једна кривична пресуда због увреде судца, Др. Натко Катичић: Немачки конгрес правника, Др. Б. Штенгл: Судска вјжба одвј. приправника, Не може се више натраг!, За усавршавање јудикатуре, Пресуде због изостанка или пропуштања, Вијести Адвокатске коморе. Разно.

Правнички гласник, орган Удружења правника у Новом Саду. Уређује Редакциони одбор. Садржај бр. 4, год. III, за април 1939: Јудикатура Касационог суда у Новом Саду у Судском кривичном поступку, Оцене и прикази, Грађанска пракса Касационог суда у Новом Саду, Из праксе рекурсног суда, Кривична пракса Касационог суда у Новом Саду, Из Удружења правника у Новом Саду.

Садржај бр. 5, год. III, за мај 1939: Др. Страхинја Суботић: Укидање истражног затвора после изречене првостепене пресуде, Лазар Хаџић: Обуштава извршења у вези са Уредбом о ликвидацији земљорадничких дугова, Др. Бока Павловић: Глосе, Грађанска пракса Касационог суда у Новом Саду, Из праксе Окружног суда у Петровграду, Из праксе Окружног суда у Суботици, Кривична пракса Касационог суда у Новом Саду.

Полиција, часопис за политичко-управну, полициско-судску и самоуправну праксу. Уредник **Васа Лазаревић** са Уређивачким одбором. Садржај бр. 6, год. XXVI, за јуни 1939: Чланци и расправе: Владета Милићевић: Италијанска полиција у гостима наше полиције, Др. Еуген Гудац: Посета претставника италијанске полиције нашој полицији, Др. Влад. Канте: Конфинација у италијанском закону о јавној безбедности, Милан С. Рајаковић: Жандармериска слава, Др. Ј. Кулаш: Пројекат закона о иступима (свршетак), Др. Ханс Бауер: Накнадно решење о величини и наплатавости трошкова извршења казне лишења слободе, Др. Б. ди Тули: Кривична профилакса у италијанској полицији. — Пракса. — И т. д.

Правосуђе, часопис за судску праксу и законодавство. Уредник **Стојан Јовановић**. Власници и издавачи: Др. **Иво Матијевић** и **Стојан Јовановић**. Садржај бр. 6, год. VIII, за јуни 1939: Марк Ансел: Кратак преглед Правосуђа у Француској, Др. Борислав Т. Благојевић: Класификација правних лекова по ванпарничном поступку, Др. Богољуб Штенгл: Правилник о замени дужничких исправа новим облигацијама бр. 120300 од 23 новембра

WWW.UNI.NS

1938 год., Филип Ђосић: Када је за уговор о купњи наследства потребан јавнобележнички акт?, Др. Александар Гавела: Радне чете и сузбијање криминалитета, Војислав Љ. Павловић: Наши војни судови, Др. Анте Шумановић: Може постојати стицај дјела из § 139 Кз. са оним из §-а 301 Кз. — И т. д.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Објављеним у Службеним Новинама од 15 јуна до 26 јула 1939 год.

Бр. 136.-XLVI, од 20 јуна 1939 год.: 334) Указ о отварању VI разреда Самоуправне гимназије у Аранђеловцу. — 335) Уредба са законском снагом о неподигнутим (пропалим) судским оставама. — 336) Уредба о ослобођењу од такса, царина и трошарина „Југословенског челика“ а. д. из Сарајева. — 337) Правилник о уређивању и пословању Службеног листа Министарства правде. — 338) Правилник о заштити од ваздушних напада. — 339) Промена имена села у Дравској бановини.

Бр. 138.-XLVII, од 22 јуна 1939 год.: 340) Уредба са законском снагом о измени и допуни Закона о уређењу редовних судова од 18 јануара 1929. — 341) Уредба о оснивању девизног одбора при Народној банци Краљевине Југославије. — 342) Уредба о регулисању службеника на грађењу речних пристаништа. — 343) Уредба којом се за радње за прераду млека и за радње за продају млека и млечних производа прописује дозвола. — 344) Уредба о сталној помоћи Српској православној цркви. — 345) Уредба о ослобођењу од увозне царине шећера у кристалу, смањењу увозне царине на шећер у коцкама и начину исплате државне трошарине и скупног пореза на пословни промет на исти. — 346) Допуна Правилника о исплати пензијских принадежности на терет Чинов. пензионог фонда. — 347) Упут о руковању фондом у смислу чл. 4 „Уредбе о фонду за испитивање материјала при Министарству грађевина. — 348) Ценовник Завода за испитивање грађевинског материјала. — 349) Објашњење о поступку око признавања плаћене бановинске трошарине на сирће произведено сирћетним врењем алкохолних течности, које произвођачи односно лиферанти испоручују државним установама. — 350) Оснивање девизног одбора при Народној банци Краљевине Југославије. — 351) Платни промет са Чешко-Моравском. — 352) Образовање нове катастарске управе у Тешњу.

Бр. 139.-XLVIII, од 23 јуна 1939 год.: 353) Правилник о полагању државног стручног испита по архивској струци за архивске чиновнике приправнике са непотпуном средњошколском спремом Министарства Пољопривреде. — 354) Уговор између државе Краљевине Југославије и друштва „Аеропут“ а. д. — 355) Конвенција за побољшање судбине рањеника и болесника у војскама у рату и Конвенција о поступању са ратним заробљеницима — приступ Сијама. — 356) Телефонски саобраћај. — 357) Исправке и допуне у Упутствима за израду држ. буџета за 1940/41 годину. — 358) Правилник о начину поделе и потрошње дотације за производњу лекова биолошког порекла као и Упутство о начину бесплатног распарчавања лекова биолошког порекла — Исправка.

Бр. 140.-XLIX, од 24 јуна 1939 год.: 359) Уредба о одлагању плаћања пореза и самоуправних приреза друштву „Канал Краља Петра I“ а. д. из Београда. — 360) Уредба о изменама и допунама Уредбе о скупном порезу на пословни промет. — 361) Правилник о пословном реду Управе Народног санитетског фонда. — 362) Упутства о пријему, попису и процени имовине Санитетског фонда приликом преузимања држав. здравствених установа из § 4 Уредбе о Санитетском фонду. 363) Упутства за израду предлога буџета расхода и прихода Народног санитетског фонда за 1940/41 годину. — 364) Исправка Уредбе пољопривредно-шумарских факултета у Београду и Загребу.

Бр. 142.-L, од 27 јуна 1939 год.: 365) Уредба о исплати дневнице делегата Министарства унутрашњих послова у иностранству после три месеца проведених на дужности. — 366) Правилник о вршењу ревизије задруга и задружних савеза. — 367) Измена у Правилнику о састављању изабраних одбора (судова добрих људи) и постављању њихових чланова од 20 јуна 1936. — 368) Спајање Музеја српске земље и Етнографског музеја у Београду. 369) Решења Опште седнице Државног савета од 4 фебруара 1939 године.

Бр. 145.-LI, од 30 јуна 1939 год.: 370) Уредба о образовању Трговачког суда у Загребу. — 371) Упутства за израду пројеката за хидротехничке радове. — 372) Наредба о измени Таблице опасности, прописане Наредбом Министра социјалне политике и народног здравља од 8 априла 1938 год. — 373) Решења Опште седнице Државног савета од 1 априла 1939. — 374) Исправка Правилника о пензионом фонду особа Државне хипотекарне банке.

Бр. 146.-LII, од 1 јула 1939 год.: 375) Пети допунски споразум уз Трговински уговор између Краљевине Југославије и Немачког Рајха, са прилозима А, Б и В. — 376) Уредба са законском снагом о Економско-комерцијалној високој школи у Београду. 377) Уредба о надлежности за издавање дозвола за обављање радња, које производе концентрисану сирћетну киселину. 378) Уредба о изменама у Уредби о регулисању службеника и радног времена на грађењу жељезница. — 379) Правилник о руковању и трошењу новца из „Особеног рачуна за израду и набавку објекта М. С. бр. 461 од 4 маја 1939“ у вези овлашћења М. С. бр. 563 од 31 маја 1939. — 380) Правилник о употреби средстава Фонда за помагање задругарства. — 381) Правилник за полагање државног стручног испита ветеринара. — 382) Правилник о специјалним додатцима особља Националног института за гориво и руде. — 383) Аутентична тумачења појединих одредаба Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова. — 384) Измене и допуне у Правилнику за извршење одредаба Закона о одликовању Карађорђевог звездом са мачевима.

Бр. 154.-LIII, од 11 јула 1939 год.: 385) Указ о образовању нове Општине горњо-крупачке. — 386) Указ о преносу седишта Општине секиранске у село Драгожане. — 387) Указ о припајању села Грапа Општини жељушкој. — 388) Указ о отварању Државне трговачке академије у Ваљеву. — 389) Указ о отварању Друге државне трговачке академије у Београду. — 390) Указ о поступном претварању Државне дворазредне трговачке школе у Шибенику у Државну трговачку академију. — 391) Указ о отварању Државне трговачке академије у Крушевцу. — 392) Указ о поступном претварању Државне дворазредне трговачке школе у Чаковцу у Државну трговачку академију. — 393) Указ о отварању Државне трговачке академије у Мостару. — 394) Указ о отварању Државне трговачке академије у Брчком. — 395) Указ о отварању Државне средње техничке школе у Бањој Луци. — 397) Указ о отварању Државне мушке занатске школе у Вршцу. — 398) Уредба о Фонду за унапређење извоза дувана. — 399) Правилник о радницима државних саобраћајних установа. 400) Правилник о изменама и допунама Правилника о саставу и раду Врховног саветодавног одбора за пољопривредна истраживања и огледе и његових помоћних органа бр. 111100/II од 30 децембра 1938 године. — 401) Измене у Правилнику за садњу и откуп дувана и у Објави за садњу дувана. — 402) Разграничење између дирекција шума у Сарајеву и Тузли. — 403) Решења Опште седнице Државног савета од 16 маја 1939 године бр. 12340/39.

Бр. 155.-LIV, од 12 јула 1939 год.: 404) Уредба са законском снагом о мерама за санацију и унапређење задружних савеза. — 405) Уредба о измени и допуни тар. бр. 99 А) Закона о таксима. — 406) Уредба о опијуму. — 407) Уредба о државној интервенцији на тржишту пшенице у економској 1939/40 години. — 408) Уредба о павластицама за подизање војно-државних фабрика азотних једињења. — 409) Уредба о ослобођењу Индустрije мотора а. д. у Раковници од плаћања увозне царине и свих осталих државних и самоуправних дажбина и такса које се наплаћују на царинарницама (изузев лежарнице), а за фабрику аутомобила у Раковници. — 410) Правилник о примени Уредбе са законском снагом о мерама за санацију и унапређење задруж-

них савеза. — 411) Одредбе и услови за извршење Уредбе М. с. бр. 672 од 17 јуна 1939. — 412) Услови за пријем одраслих лица у државна опоравилишта за децу. 413) Занатска изложба у Љубљани — Званично призната изложба. — 414) Конвенција о уређењу међусобне помоћи у вођењу поступка у грађанским и трговачким стварима које су у течају или које могу бити у течају пред односним судским властима, потписана у Лондону 27 фебруара 1936 године између Краљевине Југославије и Велике Британије — Проширење дејства на Колонију Аден. — 415) Продужење важења Југословенско-грчког трговинског и компензационог споразума. — 416) Светска поштанска конвенција — Приступ Словачке државе. — 417) Продужење Трговинског споразума са Мађарском. — 418) Преглед државних расхода и прихода за период април—мај 1939 по буџету за 1939/40 као и период април 1938—мај 1939 по буџету за 1938/39 годину. 419) Исправка.

Бр. 158.-LV, од 15 јула 1939 год.: 420) Уредба о промени подручја Среза прилског и велешког. — 421) Уредба о промени подручја Среза теслињског, тешањског и добојског. 422) Уредба о промени подручја Среза милешевског и бијелопољског. — 423) Уредба о промени подручја Среза вуковарског и винковачког. — 424) Уредба о промени подручја Среза Војнић и Карловац. — 425) Уредба о промени подручја Среза Вргин Мост и Писаровина. — 426) Уредба о служби државних лекара на раду при Друштву црвеног крста. 427) Правилник о владању слушалаца Више исламске шеријатско-теолошке школе у Сарајеву. — 428) Правилник о испитима на Вишој исламско-теолошкој школи у Сарајеву. — 429) Резервни официри могу се ослободити војне дужности само ако су неопходни на положајима које заузимају. — 430) Наредба о ветеринарској контроли над отпремањем стоке камионима у друга места, као и оне стоке која се са вашара и недељних пијаца отпрема пешке по извршеној купопродаји. — 431) Исправка.

Бр. 159.-LVI, од 17 јула 1939 год.: 432) Уредба са законском снагом о измени и допуни § 8 Закона о уређењу редовних судова и о увођењу ових измена и допуна у живот. — 433) Уредба са законском снагом о постављању судија редовних судова. — 434) Уредба о одговорности судија редовних судова. — 435) Уредба са законском снагом о грађењу и опреми судских зграда и о уређењу земљишних књига. — 436) Телефонски саобраћај.

Бр. 167.-LVII, од 26 јула 1939 год.: 437) Указ о преносу седишта општине Овсише из Поднарта у Средњу Дубраву. — 438) Уредба о измени и допуни Уредбе о ослобођењу од увозне царине шећера у кристалу и др. — 439) Уредба са законском снагом о припајању катастарске општине Текућица подручју Среског суда у Грачаници. — 440) Уредба о изменама и допунама Уредбе о скупином порезу на пословни промет са свима њеним доцнијим изменама и допунама. — 441) Правилник о допунском осигурању у болести осигураних чланова код Болесничке благајне београдске трговачке омладине. — 442) Измене и допуне Правилника о допунском осигурању помораца. — 443) Измене и допуне Правилника о стварању и употреби Потпорног фонда за изнемоглост и старост. — 444) Правилник о приватним лутријама, томболама и осталим играма на срећу. — 445) Правилник о вођењу матичних књига за коње код коњарских и сточарских задруга и код коњарских удружења и организација. — 446) Измене и допуне у Правилнику за службенике братинских благајни. — 447) Објашњење о ослобођењу од војне дужности особља индустријских предузећа. — 448) Нова Пореска управа у Старој Кањижи. — 449) Исправка Петог допунског споразума са Немачком. — 450) Размена повеља ратификације Уговора о настањивању, о трговини и о пловидби. Санитарно-ветеринарне конвенције и Конвенције о пограничном промету између Југославије и Румуније. — 451) Телефонски саобраћај.

НОВЕ КЊИГЕ

Prof. J. M. Péritch: *Les Idées et leur réalisation ou la théorie des fins et la théorie des moyens*. Milano, 1939, p. 15.

Prof. Salvatore Galgano: *Giurisprudenza comparata di Diritto civile*. Volume III. *Rassegne di giurisprudenza: Italia, Germania, Francia*, Edizione dell'Istituto di studi legislativi. Roma 1939, p. 409.

Др. Борђе Тасић: Социјална идеологија и национализам Антуна Радића. Библиотека Политика и друштво, свеска 30. Издање Издавачке задруге Политика и друштво с. о. ј. Београд, 1939, стр. 35.

Др. Бура Поповић: Међународно уговорно право, књига I — општи део, теорија међународних уговора. Библиотека Југосл. удружења за међународно право, 32, 1939, стр. 338.

Др. Ј. Кулаш: Пројекат Закона о иступима. Прештампано из „Полиције“ 1938—39 год. Београд 1939.

Др. Ј. Кулаш: Кривична одговорност лекара и надрилекара. Прештампано из „Полиције“, 1939 год. Београд, 1939, стр. 80.

Bulletin Trimestriel de la Société de législation comparée. № 2, Avril — Juin 1930. Paris, p. 135—252. Librairie générale de Droit et de Jurisprudence.

Annuario di Diritto comparato e di studi legislativi. Edizione dell'Instituto di studi legislativi. Volume XIV, Fasc. 4. Roma. 1939, p. 381—515.

Revue roumaine de Droit privé, 1-ère année, № 4. Bucaresti, 1938, p. 332.

ДОБРА ПЕТКОВИЋ, бивши адвокат из Београда, поводом његовог шестомесечног помена уписан је за великог добротвора Добротворног фонда Адвокатске коморе у Београду са улогом од 50.000.— динара.

- веш иста садржи све елементе правног лека — призива, онда је окружни суд дужан да такву ревизију у смислу § 341 тач. 2 ксп. одбаци као неблагоприятну од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 439
- Пропис § 151 Зак. о шумама има се применити само у случају кад је кривична радња — сеча дрва извршена у каквој шуми, а не и на њиви приватног тужиоца од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 440
- Заблуда у личности, ерор ин персоне, ни уколико не може утицати на саму правну квалификацију кривичне радње, пошто је и у оваквом случају код учињеноца умишљај управљен на лишење живота, дакле на повреду једног правно заштићеног добра, — живота од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду... .. 440
- По § 311 од. II кз., ако је предмет клевете кривично дело, које се гони по службеној дужности, а правоснажна одлука по том кривичном предмету не постоји, поступак за дело клевете одлаже се, док се поступак по делу, које је предмет клевете, правоснажном одлуком не оконча од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду. 441
- Пропис § 24 Крив. зак. дозвољава нужну одбрану ради одбране сваког правног добра, па и кад је у питању телесни интегритет односно здравље, под условом да буду испуњени сви реквизити за постојање нужне одбране од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касац. суда у Београду. 442
- Трајно унакажење леве руке, као важног дела тела човечијег, преставља кривично дело из § 178 тач. 4, а не дело из § 178 од. I крив. зак. од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 443
- За примену прописа § 319 крив. зак. тражи се да је утају извршио државни службеник вршећи јавну службу, а не и то да му је благајничка служба поверена од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 443
- Кад суд врши ублажавање казне по § 71 тач. 4 крив. зак., онда казну оптуженику не може спустити испод минимума који овај законски пропис предвиђа од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 444
- Давање робе на вересију, из задружног магацина задругарима не представља прот-вправно присвајање у своју или туђу корист, те да би постојало кривично дело из § 319 крив. зак. од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 445
- Уговарајућа страна не може бити ослобођена сваке уговорене обавезе, иако је допустила да јој дата капара пропадне код уговорача који није крив за неизвршење уговора од *Д. Герасимовића*, судије ср. суда за гр. Београд 445
- Примедба од Др. *Видана О. Благојевића*, адвоката 447
- Надлежност Избраног суда може се уговорити само за спорове настале поводом датих приговора на отказ уговора о закупу, а не и за отказ од *Д. Герасимовића*, судије ср. суда за гр. Београд 447
- За исплату наслеђа умрлог задругара мериодавна је вредност имовине у оном тренутку кад задруга жели да користи право исплате — *Правда* од 16. јуна 1939. год. 448
- Музички аутори имају право за приказивање тонфилмова — *Правда* од 21. јуна 1939. год. 450
- Тражење издржавања у месечним ратама застарева за три године од *Ј. Д. С.* — *Правда* од 21. јуна 1939. год. 450
- Родитељ није дужан да плаћа дугове свог пунолетног сина настале због лечења у државном санаторијуму од *Јована Д. Смиљанића* — *Правда* од 23. јуна 1939. год. 452
- Усињеник, усвојен без икаквих услова и изузећа, може се отпустити испод родитељске власти, без обзира да ли је усињен као малолетан или пунолетан од *Ј. Д. С.* — *Правда* од 30. јуна 1939. год. 452
- За накнаду штете, која проистиче из уговора о превозу путника и робе, може се тужити само држава, а не и одговорни службеник — *Правда* од 4. јула 1939. год. 454
- Војна лица и за штампарске кривце подлежу суђењу војних судова — *Полишика* од 7. јула 1939. год. 454

Суђија не може бити претседник суда добрих људи — <i>Полишика</i> од 7. јула 1939. год. 455	Подела надлежности у савезним државама од Др. <i>Ђорђа Тасића</i> 486
Доказани блуд, по § 113 Грађанског закона, нема значаја за брачност детета — <i>Правда</i> од 11. јула 1939. год. 455	Наредба о приказивању драмских, музичких и филмских дела — <i>Полишика</i> од 25. јуна 1939. год. 489
Терет удовичког ужитка и право сусвојине не спречавају јавну дражбу на идеалним деловима имовине извршеника — <i>Правда</i> од 13. јула 1939. год. 456	Тумачење Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова — <i>Полишика</i> од 6. јула 1939. год. ... 489
ИЗ ПЕНЗИОНОГ ФОНДА... .. 457	Пропис § 339 тачка I старог Казненог законика још је у важности — <i>Полишика</i> од 6. јуна 1939 год. 490
КОНГРЕСИ 480	Државна хипотекарна банка као претежни фактор у комарцијализацији државних привредних предузећа... .. 490
БЕЛЕШКЕ	НЕКРОЛОЗИ 491
Вреди ли федерација? од Др. <i>Ђорђа Тасића</i> 482	САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА ... 495
Историјски поглед на савезне државе од Др. <i>Ђорђа Тасића</i> ... 484	ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА 497
	НОВЕ КЊИГЕ 499